

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ
ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ
ΑΝΤΙ-ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τίτλος:

Εργαλειοθήκη για την ενδυνάμωση των νέων για την υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης στην Ευρώπη

ΕΡΓΟ:

«Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης των νέων μέσω της εκπαίδευσης και της ενδυνάμωσης των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας», χρηματοδοτούμενο από τη JUGEND für Europa, της Γερμανικής Εθνικής Υπηρεσίας για το πρόγραμμα Erasmus+ Youth.

Εταίροι του έργου είναι:

- Outreach Hannover e.V., Γερμανία
- Association for improvement of modern living skills “Realization”, Κροατία
- Active youth in happy Europe (AMUSE), Σερβία
- Out of the Box International, Βέλγιο
- Κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση συλλογικής & κοινωνικής οφέλειας (Sustain events), Ελλάδα
- LINK DMT S.R.L., Ιταλία
- Learning Wizard d.o.o., Κροατία

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Outreach Hannover e.V., Γερμανία

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Marko Paunovic

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:

Maram Anbar

Marija Djoković

Marko Paunovic

Berna Xhemajli

Danijela Matorcevic

Pavle Jevdic

Predrag Tomašević

Evangelia (Iliana) Pazarzi

Maja Katinić Vidović

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΑΓΓΛΙΚΑ:

Ευαγγελία (Ιλιάννα) Παζαρζή

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Nikola Radovanovic

Ανόβερο, Γερμανία

2023

Table of Contents

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗΣ	3
ΜΕΡΟΣ 1 ^ο : Έννοιες και συστάσεις	5
1.1. Ριζοσπαστικοποίηση και η παρουσία της μεταξύ των νέων	5
1.2. Περιστασιακοί, στρατηγικοί και ιδεολογικοί παράγοντες της ριζοσπαστικοποίησης.....	7
1.3. Συστάσεις για τους μηχανισμούς εκπαίδευσης για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης στο τομέα της νεολαίας.....	8
Ενεργοί πολίτες στην εκπαίδευση και υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης.....	8
Κριτική Σκέψη και Μέσα κοινωνικής δικτύωσης – βασικά στοιχεία για την εκπαίδευση των νέων.....	8
Κύριοι ενδιαφερόμενοι φορείς και Υπέρμαχοι για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης	9
Συστάσεις για την οργάνωση προγραμμάτων ώστε οι νέοι άνθρωποι να συνηγορήσουν υπέρ της αντι-ριζοσπαστικοποίησης.....	10
ΜΕΡΟΣ 2 ^ο : Πρακτικές οδηγίες, δραστηριότητες και εργαστήρια	12
2.1. Ριζοσπάστης-τι; - Ορίζοντας τη ριζοσπαστικοποίηση.....	12
2.2. Παράγοντες ώθησης και έλξης – Αναγνωρίζοντας τους παράγοντες που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίηση	18
2.3. Ριζοσπαστικοποίηση και μέσα ενημέρωσης/δικτύωσης- Προωθείται η ριζοσπαστικοποίηση από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;.....	22
2.4. Εργαλεία επικοινωνίας για την υποστήριξη δραστηριοτήτων συνηγορίας: Γραπτό, Προφορικό, Οπτικοακουστικό, Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας	27
2.5. Βασικά Στοιχεία Υπεράσπισης / Υπεράσπιση και Μοχλοί άσκησης πίεσης	31
2.6. Ένα παζλ που θα σας θαμπώσει / Προσδιορισμός τύπων υπεράσπισης και διαδικασία	36
2.7. Υπεράσπιση εν Δράση / Βασικές δεξιότητες υπεράσπισης που απαιτούνται για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης	41
2.8. Κατανοώντας την ανάπτυξη πολιτικών και κανονισμών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.....	45
2.9. Σχεδιάστε μια καμπάνια ευαισθητοποίησης / Κύρια στοιχεία ευαισθητοποίησης.....	48
2.10. Θέατρο Forum για την αντι-ριζοσπαστικοποίηση.....	52
2.11. Πες την αλήθεια στην εξουσία.....	56
2.12. Αντί-ριζοσπαστικοποίηση: μαθαίνοντας από τις εμπειρίες της κοινότητας μας.....	59
Παραρτήματα.....	62

Παράρτημα 1: Εικόνες που χρησιμοποιούνται στο εργαστήριο πάνω στα Μέσα Επικοινωνίας και Ριζοσπαστικοποίηση.....	62
Παράρτημα 2: Παζλ Υπεράσπισης για τη δραστηριότητα «Παζλ για να λάμψεις».....	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ

Τίτλος Έργου: «Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης των νέων μέσω της εκπαίδευσης και της ενδυνάμωσης των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας»

Περίληψη του έργου:

Η διαδικτυακή ριζοσπαστικοποίηση και ο βίαιος εξτρεμισμός είναι ζητήματα στα οποία εκτίθενται οι κοινότητες για πολλά χρόνια τώρα, ειδικά μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης αλλά και τους πρόσφατους πολέμους. Εδώ και χρόνια, από τα διάφορα κυβερνητικά ιδρύματα, τις οικογένειες, τους χώρους εργασίας καθώς εντός της κοινότητας αναπτύσσεται ο φόβος ότι οι νέοι μπορούν να γίνουν στόχος βίαιων εξτρεμιστών. Αυτός ο φόβος εντείνεται λόγω της έλλειψης ελέγχου και μέτρων στον ψηφιακό κόσμο. Οι νέοι είναι η πιο ενεργή κοινότητα στον διαδικτυακό κόσμο, μέσω της πρόσβασης σε διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πλατφόρμες κ.λπ. Αυτό τους καθιστά ως μια από τις πιο ευάλωτες κοινότητες σε αυτό το φαινόμενο. Κατά τη διάρκεια του Covid-19 εντάθηκε η ενασχόληση των νέων με το διαδικτυακό περιεχόμενο και ως εκ τούτου έχει αυξηθεί η έκθεση τους στη διαδικτυακή ριζοσπαστικοποίηση.

Είναι λοιπόν αναγκαίο οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και οι εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίσουν αυτό το ζήτημα και ταυτόχρονα να βρουν καινοτόμους μεθόδους για να υποστηρίξουν τους εργαζόμενους με νέες προσεγγίσεις, υλικά, ψηφιακά εργαλεία που συμβάλλουν στην επίλυση αυτού του ζητήματος.

Αυτό το έργο αναπτύσσει τις γνώσεις και τις ικανότητές των εργαζόμενων στον τομέα της νεολαίας, και τις οργανώσει νέων δίνοντας τους τα σχετικά δεδομένα, τα εργαλεία και την εκπαίδευση στις ψηφιακές τους ικανότητες, αυξάνοντας έτσι το επίπεδο ποιότητας της εργασίας για νέους και την ικανότητά να αντιμετωπίζουν άμεσα επείγοντα και αναδυόμενες θέματα. Αυτές οι ψηφιακές ικανότητες, για τους περισσότερους από τους εργαζόμενους, δεν αποκτώνται κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσής τους και επομένως παραλείπονται σε μεγάλο βαθμό.

Στον τομέα της εργασίας για τη νεολαία, μια ιδανική κοινωνία θα μπορούσε να παρουσιαστεί ως μια κοινότητα ενεργών πολιτών χωρίς αποκλεισμούς. Αυτή η έννοια της κοινότητας ενεργών πολιτών χωρίς αποκλεισμούς έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια, και ιδιαίτερα στους πρόσφατους καιρούς πανδημίας Covid-19, λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας, που έχει αντίκτυπο σε κάθε πτυχή της ζωής μας. Όχι μόνο ότι οι νέοι ασχολούνται σήμερα όλο και περισσότερο με τις νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά μέσα αντί να συμμετέχουν σε δια ζώσης δραστηριότητες κέντρων/κλαμπ νεότητας, αλλά και λόγω των μέτρων της πανδημίας Covid-19 και των περιορισμών στα ταξίδια και τις δια ζώσης δραστηριότητες κινητικότητας για νέους – που είχαν ως αποτέλεσμα την έλλειψη/μείωση της αλληλεπίδρασης των νέων με τους συνομηλικούς τους από άλλες χώρες και κοινότητες, γεγονός που αύξησε τον πιθανό αντίκτυπο της αρνητικής επιρροής της (διαδικτυακής) ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ/προς τους νέους.

Τα τελευταία 2 χρόνια, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και οι οργανώσεις νέων μείωσαν τον αριθμό των ευρωπαϊκών δια ζώσης δραστηριοτήτων εργασίας για νέους, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των νέων που επωφελούνται από τέτοιες δραστηριότητες και εμπνέουν τη διαπολιτισμική μάθηση/διάλογο, την αποδοχή άλλων και την ευρωπαϊκή ιθαγένεια.

Επιπλέον, ο πόλεμος στην Ουκρανία επηρέασε ακόμη περισσότερο αρνητικά τους νέους.

Πιστεύουμε ότι οι νέοι που έχουν μεγαλύτερη εμπειρία σε δραστηριότητες που προάγουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και τις αξίες, γίνονται πιο ανθεκτικοί απέναντι στις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στα μέτρα απομόνωσης της πανδημίας και στο μίσος και στη ριζοσπαστικοποίηση που σχετίζεται με τη διάδοση του πολέμου στο διαδίκτυο και εκτός διαδικτύου.

Έχουμε παρατηρήσει ότι η μείωση του αριθμού των νέων που έχουν ευκαιρίες για ποιοτική αλληλεπίδραση με συνομηλίκους τους από άλλες χώρες/κοινότητες, αυξάνει την αρνητική επιρροή της διαδικτυακής ριζοσπαστικοποίησης στις κοινότητές και μεταξύ των οργανώσεων νεολαίας (εργασίας), το έργο αυτό θα αποτελέσει και θα μας βοηθήσει στην αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης.

Σκοπός του έργου:

- Η ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων των εργαζομένων για τη νεολαία και των νέων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μέσω της ανάπτυξης εκπαιδευτικών μεθοδολογιών και εργαλείων που υποστηρίζουν την εργασία των νέων κατά της ριζοσπαστικοποίησης στο διαδίκτυο αλλά και εκτός σύνδεσης.

Στόχοι του έργου:

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της ριζοσπαστικοποίησης και την εκπαίδευση των νέων (κυρίαρχων και περιθωριοποιημένων) στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης με τη δημιουργία/ανάπτυξη εγχειριδίου, εργαλειοθήκης, καθώς και πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης.
- Ενδυνάμωση των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και βελτίωση των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων των οργανισμών στην οικοδόμηση ικανοτήτων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μέσω της ανάπτυξης ενός καινοτόμου προγράμματος σπουδών και του μαθήματος e-learning.
- Ανταλλαγή καλών πρακτικών και περαιτέρω ανάπτυξη αποτελεσματικής εταιρικής σχέσης μεταξύ εταιρών από 6 ευρωπαϊκές χώρες (και όχι μόνο) με διαφορετικές πραγματικότητες σχετικά με την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και τις πρακτικές για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και την πρόληψή της στην κοινότητα.

Δραστηριότητες του έργου είναι:

- A1 – Διαχείριση έργου
- M1 – Εταιρική Συνάντηση 1
- O1 – Εγχειρίδιο για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων στην Ευρώπη
- O2 – Εργαλειοθήκη για την ενδυνάμωση των νέων που υποστηρίζει την αντι-ριζοσπαστικοποίησης στην Ευρώπη
- O3 – Πρόγραμμα Σπουδών «Ενδυνάμωση των εργαζόμενων στον τομέα της μη τυπικής εκπαίδευσης για την πρόληψη και καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων»
- M2 – Εταιρική συνάντηση 2
- O4 – Διαδικτυακό μάθημα (E-Learning) «Ενδυνάμωση των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και των ηγετών συνομηλίκων νέων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων»
- O5 – Διαδικτυακή πλατφόρμα στην εργασία στον τομέα της νεολαίας και πρωτοβουλίες των νέων κατά της ριζοσπαστικοποίησης
- Εθνικά μαθήματα κατάρτισης
- E1, E2, E3, E4 – Εθνικά συνέδρια στην Ιταλία, Κροατία, Σερβία και Ελλάδα
- E5, E6 – Διεθνή συνέδρια σε Βέλγιο και Γερμανία
- M3 – Εταιρική συνάντηση 3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗΣ

Αυτή η εργαλειοθήκη στοχεύει στην ενδυνάμωση των νέων για την υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης στην Ευρώπη και είναι μια καινοτόμος πηγή για την αντιμετώπιση της πρόληψης και της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης ως καίριου ζητήματος μεταξύ των νέων. Είναι ένα εκπαιδευτικό υλικό που έχει σχεδιαστεί για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της ριζοσπαστικοποίησης και την προώθηση καινούργιων δραστηριοτήτων υπεράσπισης στην τοπική κοινότητα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων.

Η εργαλειοθήκη για την ενδυνάμωση των νέων στην υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης στην Ευρώπη αποτελείται από 2 μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από έννοιες και συμβουλές για τη διοργάνωση δραστηριοτήτων στον τομέα της Μη Τυπικής εκπαίδευσης που στοχεύουν στην ενεργό συμμετοχή του πολίτη και στη δημιουργία πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

Πιο συγκεκριμένα, αυτή η ενότητα περιέχει μια επισκόπηση των βασικών εννοιών που σχετίζονται με την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, καθώς και ένα σύνολο συστάσεων που στοχεύουν στην παροχή χρήσιμης και πρακτικής καθοδήγησης των εργαζόμενων στον τομέα της νεολαίας και των πολλαπλασιαστές που εμπλέκονται στο σχεδιασμό, την προετοιμασία, την οργάνωση, την υλοποίηση και την αξιολόγηση εργαστηρίων σχετικά με το θέμα της υπεράσπισης κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Οι βασικές έννοιες καλύπτουν τα ακόλουθα θέματα:

- Η ριζοσπαστικοποίηση και η εμφάνιση της ανάμεσα στους νέους,
- Καταστατικοί, στρατηγικοί και ιδεολογικοί παράγοντες της ριζοσπαστικοποίησης,
- Συστάσεις για εκπαιδευτικούς μηχανισμούς κατά της ριζοσπαστικοποίησης στην εργασία των νέων.
  - Ο Ενεργός πολίτης για την εκπαίδευση και την υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης,
  - Κριτική Σκέψη και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης - βασικά στοιχεία για την εκπαίδευση των νέων,
  - Βασικά Ενδιαφερόμενα μέλη και Υπέρμαχοι στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης,
  - Συμβουλές για τη διοργάνωση εργαστηρίων για νέους που θα υπερασπιστούν την αντι-ριζοσπαστικοποίησης.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από ένα σύνολο 12 (ανεξάρτητων) εργαλείων, δραστηριοτήτων, εργαστηρίων που επιλέχθηκαν και προσαρμόστηκαν για να χρησιμοποιηθούν (από τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας) σε νέους στις κοινότητές για την προώθηση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης και της ενδυνάμωση των νέων. Αυτή η ενότητα παρουσιάζει εύκολα προσαρμόσιμες δραστηριότητες που προορίζονται για οποιονδήποτε εργαζόμενο στον τομέα της νεολαίας ή μελλοντικό εκπαιδευτή που εμπλέκεται στο σχεδιασμό, την προετοιμασία, την οργάνωση, την υλοποίηση και την αξιολόγηση εργαστηρίων για τα αναφερόμενα θέματα. Τα εργαστήρια που παρουσιάζονται έχουν σχεδιαστεί για να επαναλαμβάνονται εύκολα από εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας με διαφορετικό επίπεδο, υπόβαθρο και εμπειρία. Κάθε εργαστήριο περιγράφει λεπτομερώς τον σκοπό και τους στόχους, τις ικανότητες που στοχεύουν να αναπτύξουν από την εφαρμογή τους, τη λεπτομερή καταγραφή της ροής του εργαστηρίου και τέλος, διάφορες συμβουλές για τους μελλοντικούς εκπαιδευτές, ένα κατάλογο με τα απαραίτητα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων, καθώς και μια λίστα με το βιβλιογραφικό υπόβαθρο. Αυτό διασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και οι πολλαπλασιαστές των δράσεων μπορούν εύκολα να κατανοήσουν το θέμα και τις δραστηριότητες και να τα εφαρμόσουν αντίστοιχα στις κοινότητές τους. Τα εργαστήρια καλύπτουν τα ακόλουθα θέματα:

- Ορισμοί της ριζοσπαστικοποίησης.
- Κατανόηση των παραγόντων που ευνοούν τη ριζοσπαστικοποίηση.
- Ριζοσπαστικοποίηση και Μέσα Επικοινωνίας.
- Εργαλεία επικοινωνίας για την υποστήριξη δραστηριοτήτων υπεράσπισης κατά της ριζοσπαστικοποίησης.
- Προσδιορισμός των τύπων υπεράσπισης και της διαδικασίας.
- Υπέρμαχοι και ομάδες πίεσης.
- Βασικά στοιχεία υπεράσπισης.
- Κατανόηση αναπτυξιακών πολιτικών και των κανονισμών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.
- Χρησιμοποιώντας μεθοδολογίες του Θέατρο Φόρουμ, Λέμε την αλήθεια στην εξουσία και Μαθαίνοντας από τις Κοινοτικές μας εμπειρίες για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

Κατ' αρχήν, η εργαλειοθήκη συμβάλλει στην εκπαίδευση των νέων δίνοντας τα πρακτικά εργαλεία, τα εργαστήρια και τις δραστηριότητες που οι νέοι μπορούν εύκολα να χρησιμοποιήσουν σε μελλοντικές πρωτοβουλίες και εκπαιδευτικές δραστηριότητες στην κοινότητά τους.

ΜΕΡΟΣ 1^ο: Έννοιες και συστάσεις

1.1. Ριζοσπαστικοποίηση και η παρουσία της μεταξύ των νέων

Είναι ευρέως γνωστή η προτίμηση των βίαιων εξτρεμιστικών ομάδων να στοχεύουν να στρατολογήσουν νέους, όπως και η ανησυχία των κυβερνητικών ιδρυμάτων, των κοινοτήτων, των χώρων εργασίας και των οικογενειών σχετικά με αυτή την απειλή. Αυτή η ανησυχία έχει ενταθεί στη σημερινή ψηφιακή εποχή, όπου το περιεχόμενο στον ψηφιακό κόσμο είναι ανεξέλεγκτο. Ως εκ τούτου, οι νέοι, οι οποίοι είναι και οι πιο ενεργοί συμμετέχοντες σε ιστοσελίδες και αφιερώνουν σημαντικό χρόνο σε διάφορες πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης και παρόμοια κανάλια είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι σε αυτό το φαινόμενο. Γενικά, δεν έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίσουν και να φιλτράρουν την τεράστια ποσότητα πληροφοριών που έχει σχεδιαστεί ειδικά για να τραβά την προσοχή τους και δημιουργεί μια φούσκα πληροφοριών ή αλγόριθμους οικο-θαλάμω¹. Αυτός ο διαδικτυακός μηχανισμός «ταϊίζεται» με cookies και προτιμήσεις που τροφοδοτούν τη βία και υποθάλλουν τον εξτρεισμό και τελικά οδηγούν ένα νέο σε κρίση να γίνει ένας πιθανός στόχος ριζοσπαστικοποίησης: το σενάριο ενός νεαρού ατόμου που περνά μια περίοδο απομόνωσης, σύγχυσης σχετικά με την ταυτότητά του, δυσπιστίας προς τους θεσμούς ή τις αρχές ή την αβεβαιότητα ότι ανήκει κάπου.

a. Οι έννοιες της Ριζοσπαστικοποίησης και του Εξτρεισμού - το βασικό στοιχείο της βίας

Η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζει τη ριζοσπαστικοποίηση και τον εξτρεισμό ως αρνητικά μόνο όταν η χρήση βίας νομιμοποιείται και ενθαρρύνεται για την επίτευξη των επιθυμητών στόχων. Επομένως, το βασικό στοιχείο στην αρνητική διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης είναι η επίδειξη βίας.

Κάποιοι σαφείς ορισμοί της ριζοσπαστικοποίησης βρίσκονται στο *Εγχειρίδιο για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων στην Ευρώπη*:

- «**Ριζοσπαστικοποίηση** είναι η διαδικασία με την οποία ένα άτομο ή μια ομάδα υιοθετεί σταδιακά ακραίες θέσεις ή ιδεολογίες που αντιτίθενται στο *status quo* και αμφισβητούν τις κυρίαρχες ιδέες.»
- «**Η ριζοσπαστικοποίηση στη βία** είναι η διαδικασία μέσω της οποίας άτομα και ομάδες υιοθετούν μια ιδεολογία ή/και ένα σύστημα πεποιθήσεων που δικαιολογεί τη χρήση βίας προκειμένου να προωθήσουν τον σκοπό τους».
- «**Βίαιος εξτρεμισμός** είναι μια έννοια που περιγράφει πεποιθήσεις και τις πράξεις των ανθρώπων που υποστηρίζουν ή χρησιμοποιούν βία για την επίτευξη ακραίων ιδεολογικών, θρησκευτικών ή πολιτικών στόχων»².

b. Παρενέργεια του Covid-19 στη ριζοσπαστικοποίηση

Παρά το γεγονός ότι η ριζοσπαστικοποίηση δεν είναι νέα απειλή, ο διαδικτυακός εξτρεμισμός είναι ένα αναδυόμενο φαινόμενο εντάθηκε μετά τους περιορισμούς του COVID-19, όταν το Διαδίκτυο θεωρήθηκε η μόνη διέξοδος της ελευθερίας και οι νέοι περνούσαν ώρες στο διαδίκτυο επειδή απαγορευόταν να εμπλακούν σε δια ζώσης κοινωνικές δραστηριότητες. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, οι νέοι πέρασαν ώρες μέσα σε μια συλλογική κατάσταση υστερίας, να παλεύουν με ψεύτικες και παραπλανητικές πληροφορίες

¹ Stefan Manevski και άλλοι, «Εγχειρίδιο για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων στην Ευρώπη», 2023. Αναθεωρήθηκε τον Ιούνιο του 2023.

² Ο.π., Stefan Manevski και άλλοι., «Εγχειρίδιο για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων στην Ευρώπη», 2023. Αναθεωρήθηκε τον Ιούνιο του 2023.

και να συνδέονται με ομάδες που λειτουργούσαν με βίαιο και εξτρεμιστικό τρόπο.³ Όλοι πάλευαν με τη ριζοσπαστικοποίηση, ιδιαίτερα τις θεωρίες συνωμοσίας σχετικά με τα εμβόλια, τις αφηγήσεις για την προέλευση του ιού και άλλα που αποσκοπούσαν στη ριζοσπαστικοποίηση των ανθρώπων⁴. Κατά συνέπεια, οι άνθρωποι βρέθηκαν αντιμέτωποι με ένα περίπλοκο και πολύπλευρο περιβάλλον όπου οποιαδήποτε αφήγηση μπορούσε ενδεχομένως να προκαλέσει από διαδικτυακές αντιδράσεις μέχρι και βίαιο εξτρεμισμό.

γ. Πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης – Απειλή από ρητορική μίσους και διαδικασία στρατολόγησης

Μπορεί να παρατηρηθεί πώς οι πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης προσφέρουν πρόσβαση σε βίαιες ριζοσπαστικές ομάδες για να προσεγγίσουν μεγαλύτερο αριθμό κοινού. Αυτές οι ομάδες, μαζί με τους κήρυκες μίσους ή τους στρατολόγους τους, συχνά δημιουργούν ομάδες συνομιλίας σε τοπικό επίπεδο που συνεισφέρουν στην παραπληροφόρηση και προπαγάνδα από τα δικά τους ιστολόγια και ψεύτικες ειδήσεις.

Ένας κήρυκας μίσους είναι το βασικό πρόσωπο στη διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης. Πρόκειται για αξιόπιστα πρόσωπα που αποτελούν πρότυπα σε νεοσύλλεκτους ενώ παράλληλα κάνουν κατάχρηση της θέσης και της ανωτερότητάς τους για να τους επηρεάσουν. Στη συνέχεια, ανακαλύπτουν και χειραγωγούν τα τρωτά σημεία των ανθρώπων, τροφοδοτούν το αίσθημα αδικίας με αποτέλεσμα να εντείνουν τα αρνητικά συναισθήματα εναντίον μιας κοινωνικής ομάδας. Ο ρόλος του κήρυκα μίσους είναι να διοχετεύει νεοσύλλεκτους σε εξτρεμιστικές ομάδες και χρησιμοποιεί μεθόδους όπως η πειθώ, η πίεση και η χειραγώγηση⁵.

Η χρήση αλγορίθμων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενισχύει περαιτέρω τις φούσκες πληροφοριών και τα δωμάτια στο διαδίκτυο που περιβάλλουν τα επιρρεπή άτομα στη ριζοσπαστικοποίηση. Αυτά τα άτομα εκτίθενται εύκολα σε ανατρεπτικό περιεχόμενο που ενισχύει τον εξτρεμισμό, και που τα οδηγεί τελικά στη στρατολόγηση⁶. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει ξεχωριστή διαδικτυακή πλατφόρμα που να χρησιμοποιείται αποκλειστικά από εξτρεμιστικές ομάδες. Αυτές οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται στις δωρεάν, αξιόπιστες, φιλικές προς τον χρήστη πλατφόρμες όπως το Instagram, το Facebook, το YouTube, το TikTok και το X. Το γεγονός ότι δεν βλέπουμε προσωπικά τέτοιο περιεχόμενο δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει. Πράγματι, όλοι όσοι συναντούν εξτρεμιστικό περιεχόμενο είναι λιγότερο πιθανό να συναντήσουν εναλλακτικές αφηγήσεις που εξουδετερώνουν αυτές τις εξτρεμιστικές ή ριζοσπαστικές θεωρίες. Έτσι, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμεύουν ως ισχυρό εργαλείο για βίαιες ομάδες στη μετάδοση τρομοκρατικών επιθέσεων, την μετάδοση βίντεο αποκεφαλισμού, την παροχή εκπαιδευτικού υλικού και τη στόχευση πιθανών στρατολογημένων.

³ Wanda Alarcon Ferraguto, Gabriella Civico & Maram Anbar, «Εγχειρίδιο εναλλαγής νέων», 2018. Αναθεωρήθηκε στις 29 Ιουνίου 2023.

⁴ Stefan Manevski κα., «Εγχειρίδιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων στην Ευρώπη», 2023. Αναθεωρήθηκε στις 26 Ιουνίου 2023.

⁵ Stefan Manevski κα., «Εγχειρίδιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων στην Ευρώπη», οπ.

⁶ Wanda Alarcon Ferraguto κα, «Εγχειρίδιο εναλλαγής νέων», οπ.

1.2. Περιστασιακοί, στρατηγικοί και ιδεολογικοί παράγοντες της ριζοσπαστικοποίησης

Συγκεκριμένα ζητήματα, αδυναμίες και αιτίες συνδέονται με την αύξηση της ευαισθησίας των νέων να γίνονται εύκολα στόχοι ως θύματα ριζοσπαστικοποίησης. Σύμφωνα με τον Francis (2012), η ριζοσπαστικοποίηση διαμορφώνεται από περιστασιακούς, στρατηγικούς και ιδεολογικούς παράγοντες. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει αυτούς τους παράγοντες σε κατηγορίες, ακολουθούμενο από παραδείγματα.

Category	Sub-Categories		Examples
Situational	Pre-conditions	Enabling	Developments within modernity, for example the internet.
		Motivating	Racial and religious discrimination; economic and social exclusion.
	Precipitant		Foreign policy, e.g. the Iraq war.
Strategic	Long term		Defeat of Western modernity/morality.
	Short term		Attention for aims; fear; etc.
Ideological			Non-negotiable beliefs about what is good for society.

Πίνακας 1: Καταστασιακοί, στρατηγικοί και ιδεολογικοί παράγοντες ριζοσπαστικοποίησης, Πηγή: Francis, M. (2011). Τι προκαλεί τη ριζοσπαστικοποίηση; Κύριες γραμμές συναίνεσης στην πρόσφατη έρευνα. <https://radicalisationresearch.org/research/francis-2012-causes-2/>

Σύμφωνα με το μοντέλο που παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα, οι περιστασιακοί παράγοντες είναι οι παράγοντες που σχετίζονται με συνθήκες παροχής κινήτρων, όπως η πρόοδος της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται για τη διάδοση πληροφοριών και ριζοσπαστικών ιδεολογιών, καθώς και οι φυλετικές και θρησκευτικές διακρίσεις, ο κοινωνικός αποκλεισμός και άλλα οικονομικά εμπόδια που μπορούν να τροφοδοτήσουν τη ριζοσπαστικοποίηση. Όσον αφορά τους στρατηγικούς παράγοντες, εδώ παρουσιάζονται μακροπρόθεσμες συνθήκες, όπως η αντίσταση σε αλλαγές όσον αφορά τη δυτική νεωτερικότητα και η ριζική προστασία του τρόπου ζωής και οι βραχυπρόθεσμες συνθήκες όπως ο φόβος ή η προσοχή για συγκεκριμένους σκοπούς/αίτια. Οι ιδεολογικοί παράγοντες οδηγούνται από τις ριζοσπαστικές πεποιθήσεις και πράξεις που για κάποιους ανθρώπους είναι αδιαπραγμάτευτες και όλο το ηθικό πλαίσιο βασίζεται σε αυτές, δημιουργώντας χώρο για πιθανές ριζοσπαστικές ενέργειες εάν η κοινωνία ενεργεί/πιστεύει διαφορετικά.

1.3. Συστάσεις για τους μηχανισμούς εκπαίδευσης για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης στον τομέα της νεολαίας

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτήν την ενότητα τονίζουν τη σημασία της εργασίας στον τομέα της νεολαίας και της μη τυπικής εκπαίδευσης για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού μεταξύ των νέων, τόσο στο διαδίκτυο όσο και εκτός⁷. Η εργασία στον τομέα της νεολαίας μπορεί να συμβάλει στη συνοχή, με την δημιουργία συμπεριληπτικών κοινοτήτων ενεργών πολιτών ή τον μετριασμό της έκθεσης στην παραπληροφόρηση και την προπαγάνδα, προωθώντας τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και την κριτική σκέψη. Αντιμετωπίζοντας αυτούς τους μηχανισμούς, η εργασία για νέους έχει τη δυνατότητα να μετριάσει τον κίνδυνο να επηρεαστούν οι νέοι από τον εξτρεμισμό.

Ενεργοί πολίτες στην εκπαίδευση και υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης

Πιστεύεται ότι οι νέοι που συμμετέχουν σε δραστηριότητες εργασίας στον τομέα της νεολαίας που προάγουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και τις αξίες είναι πιο ανθεκτικοί έναντι των αρνητικών επιπτώσεων από τα μέτρα της πανδημίας και της εξάπλωσης του μίσους και της ριζοσπαστικοποίησης εντός και εκτός σύνδεσης. Αυτό είναι πιθανό να οφείλεται στην εμπλοκή τους σε διάφορες δραστηριότητες και με διαφορετικούς νέους, γεγονός που τους επιτρέπει να προβληματιστούν, να παρατηρήσουν, να αναλύσουν, να αγκαλιάσουν την «ετερότητα» και να δημιουργήσουν κοινωνικές συνδέσεις.

Αυτές οι δραστηριότητες βοηθούν στη δημιουργία γεφυρών και στην αίσθηση της συμπερίληψης. Σε πολλές ευρωπαϊκές γειτονιές, είναι σύνηθες να συναντάμε νέους που δεν έχουν αλληλεπιδράσει με συνομηλικούς διαφορετικών εθνοτικών, θρησκευτικών, κοινωνικών και πολιτισμικών καταβολών. Έτσι, η εργασία στον τομέα της νεολαίας διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη δημιουργία γεφυρών και την έμφαση στην αξία της διαφορετικότητας μεταξύ των νέων. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της οικοδόμησης θετικών σχέσεων μεταξύ των νέων και θα πρέπει να παρέχουν ασφαλείς και φιλόξενους χώρους όπου κάθε νέος μπορεί να εκφράσει ελεύθερα τις απόψεις, τις εμπειρίες και τις ανησυχίες του⁸. Για αυτούς τους λόγους, η ενεργός συμμετοχή του πολίτη μέσω της εργασίας στον τομέα της νεολαίας μπορεί να είναι αποτελεσματική στην εξάλειψη της απομόνωσης των νέων, στην ενίσχυση των κοινωνικών συνδέσεων και στην προώθηση της διαπολιτισμικής μάθησης και στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου να γίνουν οι νέοι πιθανοί εξτρεμιστές στο μέλλον.

Κριτική Σκέψη και Μέσα κοινωνικής δικτύωσης – βασικά στοιχεία για την εκπαίδευση των νέων

Οι νέοι βρίσκονται σε συνεχή έκθεση στο ψηφιακό περιεχόμενο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Είναι σημαντικό στις μέρες μας να σκεφτόμαστε κριτικά και να αναλύουμε το περιεχόμενο που προσφέρεται, προκειμένου να μην επηρεαζόμαστε από αρνητικό και εξτρεμιστικό περιεχόμενο. Αυτό αναδεικνύει την ανάγκη για ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες δραστηριότητες για την ενίσχυση αυτών των ικανοτήτων, όπως η διεξαγωγή εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την εκπαίδευση των ατόμων σχετικά με τη διάδοση πληροφοριών σε σχέση με τις πιθανές επιπτώσεις της εμπλοκής σε βίαιες εξτρεμιστικές δραστηριότητες και την έμφαση στη σημασία του ελέγχου των διαδικτυακών ταυτοτήτων των ανθρώπων⁹. Σε αυτή την κατεύθυνση, οι νέοι θα πρέπει να ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τις τεχνικές ικανότητες για να πλοηγούνται στην έκθεση στο διαδίκτυο,

⁷ Wanda Alarcon Ferraguto κα, «Εγχειρίδιο εναλλαγής νέων», οπ.

⁸ Stefan Manevski κα., «Εγχειρίδιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων στην Ευρώπη», οπ.

⁹ Wanda Alarcon Ferraguto κα, «Εγχειρίδιο εναλλαγής νέων», οπ.

να κατανοούν αποτελεσματικά τον διαδικτυακό κόσμο και ακόμη και να εκπαιδεύουν τους γονείς τους σχετικά με τους κινδύνους της παραπληροφόρησης. Στον ψηφιοποιημένο κόσμο, για να αντιμετωπιστεί ο εξτρεμισμός και η βίαιη ριζοσπαστικοποίηση, μια σημαντική δημοκρατική ικανότητα είναι ικανότητα αναζήτησης ακριβών πληροφοριών μέσω ανασκόπησης πηγών και κριτικής σκέψης.

Κύριοι ενδιαφερόμενοι φορείς και Υπέρμαχοι για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης

Η πρόληψη του εξτρεμισμού μεταξύ των νέων απαιτεί μια συνολική προσέγγιση που θα αντιμετωπίζει τις βαθύτερες αιτίες της ριζοσπαστικοποίησης. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας είναι αναπόσπαστο στοιχείο αυτής της προσέγγισης. Στέκονται δίπλα-δίπλα με την οικογένεια, τους εκπαιδευτικούς, τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, τους πολιτικούς και θρησκευτικούς ηγέτες, τις εταιρείες τεχνολογίας, τα μέσα ενημέρωσης και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Καθένας από αυτούς τους ενδιαφερόμενους φορείς έχει σημαντικό ρόλο στην προώθηση μέτρων πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που έχουν στόχο την αποφυγή της βίας, τη διαπολιτισμική μάθηση, το διάλογο και την ενσυναίσθηση. Λόγω της ύπαρξης ριζοσπαστικοποίησης στην κοινότητα, ο ρόλος αυτών των ενδιαφερομένων φορέων στην υπεράσπιση και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης είναι επίσης σημαντικός. Οι δράσεις υπεράσπισης είναι μια πρωτοβουλία που αναλαμβάνεται για την άσκηση επιρροής στις αποφάσεις που λαμβάνονται εντός των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συστημάτων και θεσμών. Έχει ως στόχο να διαμορφώσει τη δημόσια πολιτική, τους νόμους και τους προϋπολογισμούς με την ανταλλαγή πληροφοριών, τη χρήση διαπροσωπικών συνδέσεων, πλατφορμών, και άλλων μέσων και αποτελεσματικών μηνυμάτων για την εκπαίδευση των αρχών και του ευρύτερου κοινού.¹⁰ Μια επισκόπηση των βασικών ενδιαφερομένων φορέων που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης παρέχεται παρακάτω.

a. Σύστημα Εκπαίδευσης

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς στον τομέα της εκπαίδευσης στοχεύουν να ενώσουν εκπαιδευτικούς πρώτης γραμμής σε όλη την Ευρώπη, που είναι εξοπλισμένοι με τα εργαλεία για την αποτελεσματική καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης. Τα εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων όπως η κριτική σκέψη, η ειρηνική επίλυση συγκρούσεων και ο διάλογος. Αυτές οι ικανότητες ενθαρρύνουν τους νέους να συμμετέχουν σε στοχαστική σκέψη, να αλληλεπιδρούν και να εκφράζουν τις απόψεις τους με τους άλλους ήρεμα, να απορρίπτουν τη χρήση βίας και επιθετικών συμπεριφορών. Η θεμελιώδης αρχή που διέπει αυτήν την πρωτοβουλία είναι ότι τα σχολεία φέρουν την ευθύνη της δημιουργίας ενός ασφαλούς και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλοντος για τους μαθητές και ότι η μετάδοση δημοκρατικών και κοινωνικών αξιών, καθώς και η παροχή βοήθειας στους μαθητές στη διαμόρφωση της ταυτότητάς τους, πρέπει να είναι κύριος εκπαιδευτικός στόχος.¹¹ Ως εκ τούτου, η ισχυρή ικανότητα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι απαραίτητη και πρέπει να ενισχυθεί για τη διδασκαλία αυτών των ικανοτήτων. Η εκπαίδευση διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην προώθηση και την καλλιέργεια της αμοιβαίας κατανόησης και των κοινών αφηγήσεων ανεκτικότητας, τους ακρογωνιαίους λίθους για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και της ρητορικής μίσους.

b. Κοινωνία των Πολιτών στον τομέα της νεολαίας

¹⁰ Augustė Taruškaitė, «Εγχειρίδιο εργαλείων Iye-Labs. Εγχειρίδιο για τη λήψη αποφάσεων στους τομείς της κοινωνικής ένταξης και της νεολαίας», 2019. Αναθεωρήθηκε 27 Ιουνίου, 2023.

¹¹ Wanda Alarcon Ferraguto κα, «Εγχειρίδιο εναλλαγής νέων», οπ.

Ο κίνδυνος ριζοσπαστικοποίησης και εξτρεμισμού των νέων συχνά τροφοδοτείται από την περιθωριοποίηση, τον αποκλεισμό και τις διακρίσεις. Στην πραγματικότητα, το έργο που επιτελείται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της νεολαίας προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει και να υποστηρίξει αυτά τα ζητήματα.¹² Είναι σημαντικό να υποστηριχθούν οι νέοι που είναι στο περιθώριο και αυτοί που έχουν λιγότερες ευκαιρίες, προκειμένου να έχουμε μια χωρίς αποκλεισμούς και ενεργή κοινωνία, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουμε τις πιθανότητες επιρροής της ριζοσπαστικοποίησης.

γ. Εταιρίες Τεχνολογίας

Το Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη του Βίαιου Εξτρεμισμού (ICSVE) αποκαλύπτει ότι η στρατολόγηση μέσω ίντερνετ μπορεί να προσελκύσει ευάλωτα άτομα σε εξτρεμιστικές ομάδες, σύμφωνα με έρευνα «*το 64% όλων εντάσσονται στις εξτρεμιστικές ομάδες είναι μέσω των εργαλείων ίντερνετ,*» με σημαντικό μέρος να προέρχεται από την πλατφόρμα «*Ομάδες που πρέπει να συμμετέχεις*» και αλγόριθμων που τους «*Ανακαλύπτουν*»¹³. Ο αυστηρότερος έλεγχος μπορεί να βοηθήσει τις εταιρείες τεχνολογίας να χαρτογραφήσουν και να αφαιρέσουν χώρους που χρησιμοποιούνται από ριζοσπαστικές ομάδες. Ωστόσο, είναι ζωτικής σημασίας να επιτευχθεί μια ισορροπία μεταξύ της διατήρησης της ελευθερίας της έκφρασης και της προστασίας των δικαιωμάτων των άλλων, διασφαλίζοντας ότι οι περιορισμοί στο διαδικτυακό περιεχόμενο δεν θέτουν σε κίνδυνο τον σεβασμό και την αποτελεσματική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα μέσα ενημέρωσης και οι εταιρείες τεχνολογίας θα πρέπει να πρωτοστατήσουν στην αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμιστικού, μισαλλόδοξου και ξενοφοβικού περιεχομένου και συμπεριφορών στο διαδίκτυο.

Συστάσεις για την οργάνωση προγραμμάτων ώστε οι νέοι άνθρωποι να συνηγορήσουν υπέρ της αντι-ριζοσπαστικοποίησης

Κατά τη διοργάνωση εργαστηρίων για τους νέους που υποστηρίζουν την αντι-ριζοσπαστικοποίηση, πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφορες πτυχές σχετικά με τις ανάγκες του στοχευμένου κοινού, καθώς και άλλες πρακτικές ρυθμίσεις.

Οι ακόλουθες συστάσεις θεωρούνται κρίσιμες για το σκοπό αυτό:

- Η αξιολόγηση των αναγκών των ομάδων-στόχων είναι ουσιαστικό βήμα πριν από τη διεξαγωγή οποιασδήποτε δραστηριότητας, προκειμένου να μπορέσουμε να σχεδιάσουμε τα εργαστήρια σύμφωνα με τις προκλήσεις και τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί, και ως εκ τούτου να τα αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά.
- Ο καθορισμός σαφών σκοπών και στόχων είναι πολύ σημαντικός προκειμένου να γνωρίζουμε ακριβώς τον αντίκτυπο του εργαστηρίου στους νέους και τις γνώσεις που αποκτούν. Είναι σημαντικό οι στόχοι να είναι συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, επιτεύξιμοι, σχετικοί και χρονικά συγκεκριμένοι (SMART).
- Το περιεχόμενο των εργαστηρίων θα πρέπει να συνδέεται στενά με τη ριζοσπαστικοποίηση και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Επομένως, τέτοια θέματα θα πρέπει να καλύπτουν τη σημασία των δημοκρατικών αξιών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής συνοχής.
- Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τις δραστηριότητες στο πλαίσιο αυτών των εργαστηρίων πρέπει να είναι διαδραστικές και εκπαιδευτικές, όπως ομαδικές συζητήσεις, μελέτες περιπτώσεων, παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις και παρουσιάσεις πολυμέσων. Οι δραστηριότητες αυτές εξασφαλίζουν την ενεργό συμμετοχή των συμμετεχόντων.
- Οι προσκεκλημένοι ομιλητές ή οι εκπαιδευτικές επισκέψεις είναι πάντα ένας πολύ καλός τρόπος για να παρέχετε στους νέους πρακτικές γνώσεις και να μαθαίνουν από τις εμπειρίες και την

¹² Augustė Taruškaitė, «Εγχειρίδιο εργαλείων Iye-Labs. Εγχειρίδιο για τη λήψη αποφάσεων στους τομείς της κοινωνικής ένταξης και της νεολαίας», 2019. Αναθεωρήθηκε 27 Ιουνίου, 2023.

¹³ Stefan Manevski κα., «Εγχειρίδιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων στην Ευρώπη», 2023. Αναθεωρήθηκε στις 26 Ιουνίου 2023.

τεχνογνωσία ανθρώπων/οργανισμών στο θέμα. Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο όποτε είναι δυνατόν.

Εκτός από αυτές τις βασικές πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη, υπάρχουν προγράμματα καθοδήγησης, αξιολόγησης και μακροπρόθεσμες συνεργασίες που διασφαλίζουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων. Η επόμενη ενότητα παρέχει συγκεκριμένες συστάσεις για κάθε πρόγραμμα.

Προγράμματα Καθοδήγησης

- Το πρόγραμμα καθοδήγησης μπορεί να δημιουργηθεί μετά από συνεδρίες εργαστηρίων με νέους, με αφοσιωμένους εκπαιδευτές/ εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας που έχουν κίνητρο να παρέχουν μακροπρόθεσμη υποστήριξη και εκπαίδευση στους συμμετέχοντες. Το πρόγραμμα καθοδήγησης απαιτεί αφοσίωση, επομένως οι μέντορες που θα επιλεγούν θα πρέπει να γνωρίζουν αυτήν την πτυχή.
- Το πρόγραμμα καθοδήγησης είναι σε άμεση σχέση με την επικοινωνία ανάμεσα στον μέντορα και τον καθοδηγούμενο ώστε να ανακαλύψει τις ανάγκες και να ξεπεράσουν προκλήσεις, καθώς και την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής και δέσμευσης.
- Οι μέντορες θα πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με τα απαραίτητα εργαλεία και Απαιτούμενα Υλικά για την εκπαίδευση

Αξιολόγηση και Ανατροφοδότηση

- Μετά από κάθε εργαστήριο, ο εκπαιδευτής/εργαζόμενος στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να αφήνει χώρο για αξιολόγηση και ανατροφοδότηση για να αξιολογήσει τον αντίκτυπο και τη μάθηση των συμμετεχόντων. Αυτό θα τους βοηθήσει να βελτιώσουν την εργασία τους για τα μελλοντικά προγράμματα.

Συμπράξεις και Συνεργασίες

- Είναι σημαντικό να καθιερωθούν και να διατηρηθούν συνεργασίες με ενδιαφερόμενα μέρη στην κοινότητα για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Κάθε μέρος ή φορέας έχει διαφορετική εμπειρία και τεχνογνωσία, χρήσιμη για την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου και την προώθηση της διαπολιτισμικής μάθησης.

ΜΕΡΟΣ 2^ο: Πρακτικές οδηγίες, δραστηριότητες και εργαστήρια

2.1. Ριζοσπάστης-τι; - Ορίζοντας τη ριζοσπαστικοποίηση

Τίτλος Εργαστηρίου: Ριζοσπάστης-τι; - Ορίζοντας τη ριζοσπαστικοποίηση

Διάρκεια: 230 λεπτά

Υπόβαθρο:

Η πορεία ενός ατόμου προς τη ριζοσπαστικοποίηση είναι μια απρόβλεπτη και μη γραμμική διαδικασία και μπορεί να επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες. Αυτό σημαίνει ότι ενώ ένα άτομο μπορεί να θεωρεί δικαιολογημένο να υποστηρίζει ή να χρησιμοποιεί βία, ένα άλλο μπορεί να αποφασίσει να καταφύγει σε εναλλακτικούς μη βίαιους τρόπους για να εκφράσει τις ιδεολογικές, θρησκευτικές ή πολιτικές του απόψεις. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα άτομα που υποστηρίζουν μια «εξτρεμιστική» άποψη δεν είναι απαραίτητα ριζοσπαστικοποιημένα ή κατευθύνονται προς τον βίαιο εξτρεμισμό. Υπάρχουν παράγοντες που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση και τις συνθήκες που θα μπορούσαν να διευκολύνουν/ενισχύουν/αποκαταστήσουν την ανθεκτικότητα. Καθώς η διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης συνήθως δεν συμβαίνει από τη μια μέρα στην άλλη και συνήθως απαιτεί χρόνο, και κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου είναι δυνατό να ληφθούν προληπτικά μέτρα. Αυτή είναι μια ευκαιρία για μέλη της οικογένειας, έμπιστους φίλους, ηγέτες της κοινότητας, επαγγελματίες της κοινωνίας των πολιτών ή ηγέτες νέων να παρέμβουν και να απομακρύνουν το άτομο από τη ριζοσπαστικοποίηση ή/και τον βίαιο εξτρεμισμό. Αυτοί οι διαφορετικοί δρώντες θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αποριζοσπαστικοποίηση ή την αντιριζοσπαστικοποίηση, καθώς έχουν «καλύτερη» γνώση και πρόσβαση στο ευάλωτο άτομο και κατανοούν τους παράγοντες που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίησή τους.

Ωστόσο, όταν πρόκειται για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού, ο καθένας έχει τη γνώμη του. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, η κοινωνία των πολιτών, οι τοπικές κοινότητες, οι πληγείσες οικογένειες, οι ομάδες ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ. Καθεμιά από αυτές τις ομάδες έχει ευθύνη και ρόλο στη διαμόρφωση και την επιρροή των παραγόντων που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση. Κάθε κοινότητα αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις και έχει τις δικές της ιστορίες επιτυχίας/πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Η δραστηριότητα στοχεύει να δημιουργήσει συζητήσεις σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση και τον τρόπο με τον οποίο τη βλέπουν διαφορετικοί άνθρωποι με βάση τις γνώσεις, την εμπειρία, την έκθεσή τους κ.λπ. Έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει τη συζήτηση και να ανοίξει το μυαλό και την καρδιά των συμμετεχόντων σε ένα πολύπλευρο και προκλητικό θέμα.

Σκοπός του εργαστηρίου:

Να κατανοήσουν την έννοια της ριζοσπαστικοποίησης και τις επιπτώσεις σε διαφορετικές πτυχές/ομάδες της κοινωνίας μέσα από διαφορετικές δραστηριότητες και χώρους συζήτησης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να γίνει καταγιγισμός ιδεών για την καλύτερη κατανόηση της ριζοσπαστικοποίησης,
- Να δημιουργηθεί χώρος για ομαδικές συζητήσεις για διαφορετικές περιπτώσεις και ομάδες που επηρεάζονται από τη ριζοσπαστικοποίηση,

- Να χρησιμοποιηθούν δημιουργικές μέθοδοι για τη δημιουργία ορισμών της ριζοσπαστικοποίησης και να γίνει σαφής η κατανόηση αυτού του φαινομένου,
- Να γίνει ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με τους βασικούς θεσμούς που εργάζονται για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

Ικανότητες:

- Κριτική σκέψη,
- Επικοινωνία,
- Ενεργή ακρόαση,
- Δεξιότητες ανάλυσης.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Καταιγισμός Ιδεών,
- Εργασία σε μικρές ομάδες,
- Δραστηριότητα κυνηγοί Κλικ-παγίδων,
- Συζήτηση και προβληματισμοί,
- Εισαγωγή.

Ροή εργαστηρίου:

I. Καταιγισμός Ιδεών: Ριζοσπαστικοποίηση (30 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής εισάγει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και το θέμα. Στη συνέχεια, τους προσκαλεί σε μια σύντομη δραστηριότητα καταιγισμού ιδεών σχετικά με τη γνώση/κατανόησή τους για τη λέξη ριζοσπαστικοποίηση. Τους δίνονται χαρτιά post-it για να γράψουν τις λέξεις ή να περιγράψουν (συνοπτικά) τις εικόνες που τους έρχονται στο μυαλό όταν αναφέρεται η λέξη ριζοσπαστικοποίηση σε μέσα ενημέρωσης, συνομιλίες, σχολεία ή από πολιτικούς, ιερείς/ιμάμηδες ή σε συζητήσεις με φίλους/οικογένεια/γείτονες. Η διαδικασία διαρκεί περίπου 15 λεπτά και στη συνέχεια ο εκπαιδευτής τοποθετεί όλα τα χαρτιά post-it σε έναν τοίχο ή σε ένα flip chart. Ο εκπαιδευτής φροντίζει να ομαδοποιήσει όλες τις παρεμφερείς λέξεις για να τονίσει τη σημασία αυτών των λέξεων/εικόνων.

Μετά από αυτό, δίνεται η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να κινηθούν στο χώρο και να διαβάσουν τι έγραψε ο καθένας. Τέλος, οι συμμετέχοντες καλούνται να μοιραστούν τις σκέψεις/τα συναισθήματά τους σχετικά με ό,τι έχουν διαβάσει στο flip chart.

II. Ομαδική εργασία - Τεχνολογία Ανοιχτών Χώρων (90 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής κάνει εισαγωγή στις Τεχνολογίες Ανοιχτών Χώρων που θα χρησιμοποιηθεί για τη δραστηριότητα αυτή, εξηγώντας ότι ο κύριος στόχος της δραστηριότητας είναι να καταλήξουμε σε μια κοινή κατανόηση των ιδεών που κρύβονται πίσω από τη ριζοσπαστικοποίηση και να ρίξουμε φως στις αρχές της μεθόδου αυτής:

- Όποιοι έρθουν είναι οι κατάλληλοι άνθρωποι.
- Ό,τι κι αν συμβεί, είναι το μόνο πράγμα που θα μπορούσε να έχει συμβεί.
- Όποτε κι αν ξεκινήσει, είναι η κατάλληλη στιγμή..
- Όταν τελειώνει, τελείωσε¹⁴.

---

¹⁴ Ανοιχτοί Χώροι. <https://www.vmast.net/open-space>

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής βάζει στα τραπέζια χαρτιά flipcharts με θέματα για συζήτηση και χωρίζει την ομάδα ανάλογα με τον αριθμό των τραπέζιών. Οι συμμετέχοντες έχουν 15 λεπτά για να συζητήσουν σχετικά με το θέμα για να αποφασίσουν για μια πτυχή/γωνία/θέμα ή συγκεκριμένο θέμα που θα ήθελαν να εξετάσουν και να το γράψουν. Τα θέματα πρέπει να είναι εμπνευσμένα και να πυροδοτούν συζήτηση. Για παράδειγμα, ένας πίνακας έχει ως θέμα «γυναίκες και ριζοσπαστικοποίηση» και οι συμμετέχοντες μπορούν να αποφασίσουν ποια θέματα θα ήθελαν να συζητήσουν σε αυτό το ευρύτερο θέμα – π.χ. στρατολόγηση γυναικών, γυναίκες ως θύματα, γυναίκες ως πυλώνες της κοινότητας που σώζουν τις οικογένειές τους από τη ριζοσπαστικοποίηση, και τα λοιπά.

Προτεινόμενα θέματα για συζήτηση στις ομάδες:

- Γυναίκες και ριζοσπαστικοποίηση
- Βιντεοπαιχνίδια και ριζοσπαστικοποίηση
- Φτώχεια και ριζοσπαστικοποίηση
- Μέθοδοι στρατολόγησης στην ριζοσπαστικοποίηση
- Καλή διακυβέρνηση/δημοκρατία και ριζοσπαστικοποίηση
- Μετανάστευση και ριζοσπαστικοποίηση
- Ριζοσπαστικοποίηση στη θρησκεία, την πολιτική και την ιδεολογία
- Θύματα της ριζοσπαστικοποίησης
- Ριζοσπαστικοποίηση και βία

Μόλις λήξει ο χρόνος και όλα τα θέματα έχουν καταγραφεί στο flipchart, οι ομάδες αλλάζουν τραπέζι. Όταν τελειώσει ο χρόνος, η τελευταία ομάδα στο τραπέζι θα είναι υπεύθυνη να μοιραστεί τις ιδέες και τις συζητήσεις που προέκυψαν στο συγκεκριμένο τραπέζι σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα. Μερικές φορές το θέμα μπορεί να εξελίσσεται καθώς οι ιδέες και οι συζητήσεις λαμβάνουν χώρα. Πρόκειται για έναν ανοιχτό χώρο όπου οι άνθρωποι μπορούν να "ρίξουν" συλλογικά τις ιδέες, τις σκέψεις, τους προβληματισμούς, τα στερεότυπα, τα ιδανικά τους κ.λπ. Στο τέλος της συνεδρίας, κάθε ομάδα παρουσιάζει τα αποτελέσματα του τραπέζιού/της συζήτησής της.

III. Σύνοψη και απολογισμός της δραστηριότητας (30 λεπτά)

Μετά τις παρουσιάσεις, οι συμμετέχοντες καλούνται μοιραστούν τις σκέψεις τους σχετικά με τις παρουσιάσεις που είχαν. Ο εκπαιδευτής κάνει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Υπήρξε κάτι αναπάντεχο;
- Είχε κάποιος άλλος παρόμοιες ιδέες;
- Ήταν εύκολο ή δύσκολο να αποφασίσετε για την εστίαση/θεματική μέσα στο θέμα;
- Ποιες ήταν μερικές από τις ιδέες που παρουσιάστηκαν;

IV. Δραστηριότητα: Κυνηγοί λινκ παγίδων (40 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να παίξουν ένα κυνήγι θησαυρού για να φτάσουν στον ορισμό της ριζοσπαστικοποίησης. Σε αυτή τη δραστηριότητα θα πρέπει ο καθένας να προσφέρει έναν διασκεδαστικό τρόπο για να κάνει τους συμμετέχοντες να σκεφτούν τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται από τις δεξαμενές σκέψης και τα ινστιτούτα για τη ριζοσπαστικοποίηση. Ο εκπαιδευτής χωρίζει την ομάδα σε 3 έως 5 μικρές ομάδες με 5 συμμετέχοντες ανά ομάδα. Κάθε ομάδα έχει έναν συγκεκριμένο χρώμα (κόκκινο, μπλε, πράσινο). Κάθε ομάδα πρέπει να βρει λέξεις/τμήματα της πρότασης από τον ορισμό της ριζοσπαστικοποίησης σύμφωνα με το χρώμα που τους έχει δοθεί. Εάν το χρώμα τους είναι μπλε, θα πρέπει να ψάξουν για λέξεις/τμήματα μιας πρότασης με μπλε τυπωμένο χρώμα και «κρυμμένο» σε διάφορα σημεία του δωματίου. Δίνονται 10 λεπτά στους συμμετέχοντες για να συνθέσουν αυτές τις λέξεις και να σχηματίσουν την πρόταση/ορισμό της ριζοσπαστικοποίησης.

Ο εκπαιδευτής έχει εκτυπώσει εκ των προτέρων τις διάφορες ενότητες των 3 ορισμών (με χρωματιστή γραμματοσειρά ή σε έγχρωμο χαρτί). Εάν δεν υπάρχει διαθέσιμος εκτυπωτής, οι συντονιστές μπορούν να γράψουν τα διάφορα τμήματα της πρότασης σε ένα Α4 με διαφορετικό χρώμα ή να χρησιμοποιήσουν έγχρωμο χαρτί για να διευκολύνουν τους συμμετέχοντες να βρουν τις δηλώσεις τους. Στην περίπτωση μιας μεγάλης ομάδας, θα πρέπει η δραστηριότητα να προσαρμοστεί προσθέτοντας περισσότερους ορισμούς και χρώματα. Οι συμμετέχοντες επιτρέπεται να πάρουν/αφαιρέσουν μόνο το χαρτί που περιέχει το χρώμα της ομάδας τους (εάν βρουν/ συναντήσουν χαρτί από άλλη ομάδα δεν θα τους το πουν).

Οι 3 ορισμοί είναι:

- «Η διαδικασία μέσω της οποίας / ένα άτομο υιοθετεί εξτρεμιστικές πολιτικές/κοινωνικές ή θρησκευτικές ιδέες και / φιλοδοξίες, οι οποίες στη συνέχεια χρησιμεύουν στην απόρριψη / της ποικιλομορφίας, της ανοχής και της ελευθερίας / επιλογής και νομιμοποιούν την παραβίαση / του κράτους δικαίου / και τη χρήση βίας / κατά της ιδιοκτησίας και των ανθρώπων.». Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για Ριζοσπαστικοποίηση (RAN)
- «Είναι το φαινόμενο όπου διάφοροι άνθρωποι / που θεωρούν τη χρήση της βίας / ως νόμιμη ή/και χρησιμοποιούν / οι ίδιοι βία προκειμένου να / επιτύχουν τους πολιτικούς / στόχους τους, οι οποίοι υπονομεύουν τη / δημοκρατική έννομη τάξη και / τα θεμελιώδη δικαιώματα / στα οποία βασίζεται.». Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (CoR)
- «Η διαδικασία με την οποία / τα άτομα υιοθετούν βίαιες/ εξτρεμιστικές ιδεολογίες που / μπορούν να τα οδηγήσουν στη διάπραξη τρομοκρατικής πράξης / ή που είναι πιθανό / να τα καταστήσουν πιο / ευάλωτα στη στρατολόγηση / από τρομοκρατικές οργανώσεις». Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC)

Μόλις οι ομάδες ολοκληρώσουν τους ορισμούς, έχουν μια τελική αποστολή. Πρέπει να βρουν τον δικό τους ορισμό της ριζοσπαστικοποίησης, αλλά με τη μορφή «κάνε κλικ στην παγίδα». Ο συντονιστής εξηγεί ότι το κάνε κλικ στην παγίδα είναι κάτι που έχει σχεδιαστεί για να κάνει τους αναγνώστες να θέλουν να κάνουν κλικ σε έναν υπερσύνδεσμο, ειδικά όταν ο σύνδεσμος οδηγεί σε περιεχόμενο αμφίβολης αξίας ή ενδιαφέροντος, διευκρινίζοντας ότι είναι ένας εντυπωσιακός τίτλος ή ένα κομμάτι κειμένου στο Διαδίκτυο που έχει σχεδιαστεί για να δελεάσει τους ανθρώπους να ακολουθήσουν ένα σύνδεσμο σε ένα άρθρο σε μια άλλη ιστοσελίδα. Κάθε μια από τις ομάδες θα πρέπει να καταλήξει σε έναν ορισμό από την οπτική γωνία ενός από τους 3 κύριους ενδιαφερόμενους φορείς που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση του εξτρεμισμού και της ριζοσπαστικοποίησης από μια μη νομική προοπτική: το εκπαιδευτικό σύστημα, η κοινωνία των νέων και οι εταιρείες τεχνολογίας (παρουσιάζονται στο ΜΕΡΟΣ 1 της παρούσας εργαλειοθήκης). Έχουν στη διάθεσή τους 20 λεπτά για να ολοκληρώσουν αυτή την εργασία και να είναι έτοιμοι να μοιραστούν στην ολομέλεια τον ορισμό τους.

V. Κοινοποίηση στην ολομέλεια, εισαγωγή και συζήτηση (40 λεπτά)

Δίνεται ο χρόνος στους συμμετέχοντες να μοιραστούν τον προβληματισμό τους σχετικά με τους διαφορετικούς ορισμούς, συνεχίζοντας με το πόσο όμοιοι ή διαφορετικοί είναι και αν κάτι ήταν εντυπωσιακό σε οποιονδήποτε από τους ορισμούς. Ο εκπαιδευτής τους θέτει επίσης τις ακόλουθες ερωτήσεις για συζήτηση:

- Ήταν πιο εύκολο να βρείτε ορισμούς ως κυνηγοί ή ως θηράματα παγίδας;
- Γιατί πιστεύεται ότι το κλικ-παγίδα χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο σε αυτή τη δραστηριότητα;

Μετά από μερικούς γύρους συζήτησης, ο εκπαιδευτής κάνει εισαγωγή με βασικές πληροφορίες σχετικά με τα ιστοιούτα πίσω από τους ορισμούς:

- Το Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση (RAN) είναι ένα δίκτυο επαγγελματιών πρώτης γραμμής που εργάζονται καθημερινά τόσο με εκείνους που είναι ευάλωτοι στη

ριζοσπαστικοποίηση όσο και με εκείνους που έχουν ήδη ριζοσπαστικοποιηθεί. Ως εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι εργαζόμενοι στη νεολαία, οι δάσκαλοι, οι επαγγελματίες υγείας, οι εκπρόσωποι τοπικών αρχών, οι αστυνομικοί και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι, συμμετέχουν στην πρόληψη, στην αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού σε όλες του τις μορφές και στην αποκατάσταση και επανένταξη των βίαιων εξτρεμιστών. Από την ίδρυσή του το 2011, το RAN έχει προσελκύσει περισσότερους από 6.000 επαγγελματίες, οι οποίοι εκπροσωπούν συλλογικά όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ¹⁵.

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΤΠ) είναι η φωνή των περιφερειών και των πόλεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Εκπροσωπεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και γνωμοδοτεί για τους νέους νόμους που έχουν αντίκτυπο στις περιφέρειες και τις πόλεις (70% του συνόλου της νομοθεσίας της ΕΕ). Η ΕΤΠ είναι μια πολιτική συνέλευση που αποτελείται από 329 μέλη και 329 αναπληρωματικά μέλη από όλες τις χώρες της ΕΕ (ομαδοποιημένα ανά πολιτικό κόμμα και με επικεφαλής τον πρόεδρο), τα οποία έχουν εκλεγεί σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο (για παράδειγμα ως δήμαρχοι ή πρόεδροι μιας περιφέρειας). Συναντώνται στις Βρυξέλλες έως και έξι φορές το χρόνο για να συζητήσουν τις απόψεις τους σχετικά με προτεινόμενη νομοθεσία και να συμφωνήσουν σε ψηφίσματα για περαιτέρω δράση από την ΕΕ¹⁶.
- Η αποστολή του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) είναι να συμβάλει στην παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη, κάνοντας τον κόσμο ασφαλέστερο από τα ναρκωτικά, το έγκλημα, τη διαφθορά και την τρομοκρατία. Αυτή η στρατηγική για τα επόμενα πέντε χρόνια θα εξοπλίσει το UNODC για να προσφέρει αποτελεσματικά, αποδοτικά και με υπευθυνότητα, αυξάνοντας την υποστήριξή μας στα κράτη μέλη για να οικοδομήσουν δίκαιες, χωρίς αποκλεισμούς και ανθεκτικές κοινωνίες που δεν αφήνουν κανέναν πίσω¹⁷.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, 5 τραπέζια και καρέκλες για όλους τους συμμετέχοντες, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διάφορα χρώματα, κολλητική ταινία για να κολλήσουν τα flip charts στον τοίχο, Τυπωμένοι ορισμοί ριζοσπαστικοποίησης σε A4 χαρτί (σε διαφορετικά χρώματα).

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Διεθνές Κέντρο για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας, Αναλογισμός: Ριζοσπαστικοποίηση, αποριζοσπαστικοποίηση και αντιριζοσπαστικοποίηση, <https://www.icct.nl/publication/reflecting-radicalisation-de-radicalisation-and-counter-radicalisation>
- Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στην ΕΕ - Πώς εμπλέκεται η πολιτική της ΕΕ (δημοσίευση) [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/739213/EPRS_IDA\(2022\)739213_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/739213/EPRS_IDA(2022)739213_EN.pdf)
- Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Υπηρεσία Έρευνας, "Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: (άρθρο) <https://epthinktank.eu/2022/11/28/preventing-radicalisation-in-the-european-union-how-eu-policy-has-evolved/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/prevention-radicalisation_en

¹⁵ Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση (RAN) - RadarEurope. <https://www.radareurope.nl/themes/ran-coe/>

¹⁶ Σχετικά. <https://www.cor.europa.eu/en/about/Pages/default.aspx>

¹⁷ UNODC ROMENA. <https://www.unodc.org/romena/index.html?ref=menutop>

-
- Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα, «Ριζοσπαστικοποίηση και βίαιος εξτρεμισμός» <https://www.unodc.org/e4j/zh/terrorism/module-2/key-issues/radicalization-violent-extremism.html>
  - Ομάδα εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Βίαιη Ριζοσπαστικοποίηση, Διαδικασίες Ριζοσπαστικοποίησης που οδηγούν σε τρομοκρατικές πράξεις (έκθεση) https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20080500_cscp_report_vries.pdf

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Οι εκπαιδευτές μπορούν να επιλέξουν και άλλους ορισμούς και να τους προβάλουν ή να τους γράψουν σε ένα flipchart, που θα παραμείνουν καθ' όλη τη διάρκεια στην αίθουσα ως αναφορά για τους συμμετέχοντες.
- Το κυνήγι μπορεί επίσης να περιέχει το στοιχείο του ανταγωνισμού. Ο εκπαιδευτής μπορεί να αποφασίσει για αυτό, ακόμη και να σκεφτεί μια ανταμοιβή για τη νικήτρια ομάδα. Η ανταμοιβή μπορεί να σχετίζεται με το πρόγραμμα/τη συμμετοχή, όπως πχ οι νικητές να έχουν το προνόμιο να επιλέγουν ένα τραγούδι κάθε πρωί ή ένα διάλειμμα για καφέ, να πάρουν ένα κουτί σοκολάτες ως επιβράβευση κ.λπ.

2.2. Παράγοντες ώθησης και έλξης – Αναγνωρίζοντας τους παράγοντες που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίηση

Τίτλος Εργαστηρίου: Παράγοντες ώθησης και έλξης – αναγνωρίζοντας τους παράγοντες που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίηση

Διάρκεια: 180 λεπτά

Υπόβαθρο:

Υπάρχουν διάφορες καταστάσεις και παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη ριζοσπαστικοποίηση. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας (2023) υπάρχουν παράγοντες ώθησης και έλξης που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίηση. Ενώ οι παράγοντες ώθησης σχετίζονται περισσότερο με τα συναισθήματα και τις συνθήκες που μπορεί να βιώσει ένα άτομο και το καθιστούν ευάλωτο στη ριζοσπαστικοποίηση, οι παράγοντες έλξης μπορεί να είναι οι υπάρχουσες ομάδες ή τα άτομα που υποστηρίζουν ορισμένες ιδεολογίες από τις οποίες προκύπτουν οι ενέργειες ριζοσπαστικοποίησης. Αυτό το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί για να καλύψει τους παράγοντες ώθησης και έλξης, όπως τον ορισμό τους, παραδείγματα, και να δημιουργήσει χώρο για συζήτηση σχετικά με το πώς μπορούν να επηρεάσουν την καθημερινή ζωή των νέων στις κοινότητές μας. Το εργαστήριο αποτελείται από διάφορες δραστηριότητες προκειμένου να προσφέρει τόσο θεωρητικές όσο και πρακτικές ευκαιρίες μάθησης στους συμμετέχοντες.

Σκοπός του εργαστηρίου: Δημιουργία χώρου μάθησης σε σχέση με τους παράγοντες ώθησης και έλξης της ριζοσπαστικοποίησης και χρήση διαφορετικών μεθόδων και πρακτικών για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να κατανοήσουν τους παράγοντες ώθησης και έλξης της ριζοσπαστικοποίησης,
- Να διερευνήσουν τις προκλήσεις και την πολυπλοκότητα της ριζοσπαστικοποίησης,
- Να τονιστεί η σημασία και οι ρόλοι της συμμετοχής διαφορετικών παραγόντων/ενδιαφερομένων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

Ικανότητες:

- Δημιουργική έκφραση,
- Κριτική σκέψη,
- Επικοινωνία,
- Ενεργή ακρόαση,
- Ομαδική εργασία,
- Αναλυτικές δεξιότητες.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Προβολή βίντεο,
- Θεωρητική εισαγωγή,
- Ομαδική συζήτηση,
- Εργασία σε μικρές ομάδες,
- Παρουσιάσεις,
- Παιχνίδια ρόλων.

Ροή εργαστηρίου:

I. Βιντεοπροβολή – παράγοντες ώθησης και έλξης της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού (20 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής ξεκινά το εργαστήριο με την προβολή ενός βίντεο 5 λεπτών σχετικά με τους παράγοντες ώθησης και έλξης για τη ριζοσπαστικοποίηση. Μετά την προβολή του βίντεο ακολουθεί ομαδική συζήτηση σχετικά με τις εντυπώσεις και την κατανόηση των συμμετεχόντων σε διάφορα θέματα που παρουσιάζονται στο ντοκιμαντέρ.

Ο σύνδεσμος του βίντεο που θα προβληθεί για αυτό το μέρος του εργαστηρίου είναι: πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού μέσω της εκπαίδευσης, από την UNESCO -

https://www.youtube.com/watch?v=79MTkVumCcQ&list=RDLV79MTkVumCcQ&start_radio=1&t=159s

II. Θεωρητική προσέγγιση – παράγοντες ώθησης και έλξης της ριζοσπαστικοποίησης (15 λεπτά)

Μετά το βίντεο και τη συζήτηση, ο εκπαιδευτής παρέχει στους συμμετέχοντες πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες ώθησης και έλξης της ριζοσπαστικοποίησης. Παραδείγματα ορισμένων παραγόντων ώθησης και έλξης που εντόπισε η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Παράγοντες ώθησης	Παράγοντες έλξης
• Οι παράγοντες ώθησης μπορεί να περιλαμβάνουν ένα παιδί, ένα νεαρό άτομο ή έναν ενήλικα εκπαιδευόμενο που αισθάνεται/είναι: • απομονωμένος • να μην ανήκει κάπου • να μην έχει σκοπό • χαμηλή αυτοεκτίμηση • ότι οι φιλοδοξίες του δεν εκπληρώνονται • θυμό ή απογοήτευση • αίσθημα αδικίας • μπερδεμένος με τη ζωή ή τον κόσμο • προσωπικά παράπονα	• Οι παράγοντες έλξης περιλαμβάνουν μια εξτρεμιστική ή τρομοκρατική ομάδα, οργάνωση ή άτομο: • Προσφέροντας μια αίσθηση κοινότητας και ένα δίκτυο υποστήριξης • με την υπόσχεση εκπλήρωσης ή ενθουσιασμού • κάνοντας το παιδί, το νεαρό άτομο ή τον ενήλικα εκπαιδευόμενο να αισθάνεται ξεχωριστό και μέρος μιας ευρύτερης αποστολής • προσφέροντας μια πολύ στενή, χειραγωγημένη εκδοχή μιας ταυτότητας που συχνά υποστηρίζει στερεότυπα πρότυπα φύλου • προσφορά ανακριβών απαντήσεων ή ψευδών σε παράπονα • ενθάρρυνση των θεωριών συνωμοσίας • προωθώντας μια νοοτροπία «εμείς εναντίον αυτών». • κατηγορώντας συγκεκριμένες κοινότητες για παράπονα • ενθάρρυνση της χρήσης μίσους και βίαιων ενεργειών για την απονομή δικαιοσύνης • ενθαρρύνοντας τις ιδέες υπεροχής

Πίνακας: Κατανόηση και αναγνώριση του κινδύνου ριζοσπαστικοποίησης στο εκπαιδευτικό σας περιβάλλον, Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, Ανακτήθηκε: Σεπτέμβριος 2023, Πηγή: <https://www.gov.uk/government/publications/the-prevent-duty-safeguarding-learners-vulnerable-to-radicalisation/understanding-and-identifying-radicalisation-risk-in-your-education-setting>

III. Το παγόβουνο της Ριζοσπαστικοποίησης – I (35 λεπτά)

Καθώς οι συμμετέχοντες ολοκληρώνουν το μέρος σχετικά με τους παράγοντες ώθησης-έλξης, ο εκπαιδευτής τους χωρίζει σε 4 ομάδες. Κάθε ομάδα παίρνει ένα χαρτί A3 με ένα σχέδιο του παγόβουνου. Ο εκπαιδευτής εισάγει εν συντομία την έννοια του παγόβουνου της ριζοσπαστικοποίησης: Η θεωρία του παγόβουνου της ριζοσπαστικοποίησης εστιάζει στο γεγονός ότι μπορούμε να δούμε μόνο το 10 έως 20% του παγόβουνου, που σημαίνει ότι υπάρχει ένα ποσοστό 80-90% που δεν γνωρίζουμε για τα άτομα που ριζοσπαστικοποιούνται. Εν μέρει, αυτό θα μπορούσε να γίνει κατανοητό από τους παράγοντες ώθησης-έλξης. Ωστόσο, παρά την παρουσία αυτών των παραγόντων σε πολλές κοινότητες, μόνο ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων ριζοσπαστικοποιείται, γιατί; Το ορατό μέρος του παγόβουνου θα επικεντρωθεί στις αλλαγές στην εμφάνιση, τη στάση, τον κύκλο των φίλων, τις δεσμεύσεις, το να γίνονται περισσότερο/λιγότερο θρησκευόμενοι ή πολιτικά ενεργοί, κ.λπ. Ωστόσο, το βαθύτερο μέρος του παγόβουνου θα πρέπει να αξιολογήσει το είδος των προβλημάτων ή της αδικίας που θα μπορούσε να περάσει ένα άτομο για να ριζοσπαστικοποιηθεί. Διάφοροι παράγοντες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως καταλύτες ή ως βασική αιτία για τη ριζοσπαστικοποίηση. Σε αυτούς περιλαμβάνονται πολιτικά, οικονομικά ή πολιτιστικά κίνητρα- συγκεκριμένες προσωπικές ή συναισθηματικές εμπειρίες- ψυχολογικά χαρακτηριστικά (κατάθλιψη, βία, προβλήματα θυμού κ.λπ.).

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες λαμβάνουν οδηγίες να συζητήσουν και να εξετάσουν με τις ομάδες τους, εκτός από τους παράγοντες ώθησης-έλξης που συζητήθηκαν, ποιοι είναι οι «κρυφοί» παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν ένα άτομο στη ριζοσπαστικοποίηση. Τους δίνονται 30 λεπτά για να ολοκληρώσουν την εργασία και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματά τους στις άλλες ομάδες.

IV. Το Παγόβουνο της Ριζοσπαστικοποίησης – II (30 λεπτά)

Όλες οι ομάδες καλούνται να παρουσιάσουν τα παγόβουνα τους και μετά τις παρουσιάσεις να ξεκινήσει συζήτηση και ερωτήσεις με τους υπόλοιπους. Η κάθε παρουσίαση θα πρέπει να διαρκεί περίπου 5 λεπτά.

V. Κάτοχοι κρατήστε τους – I (40 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε 4 μικρές ομάδες. Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα σετ καρτών για παιχνίδι ρόλων με το όνομα ενός ενδιαφερομένου/αρχηγού της κοινότητας (τοπικός πολιτικός, ιερέας ή ιμάμης, τοπική οργάνωση, μέσα ενημέρωσης/μέσα κοινωνικής δικτύωσης). Δύο κάρτες θα είναι κενές για να γράψουν οι συμμετέχοντες τις προτάσεις τους (αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν δασκάλους/μέντορες, τοπικό αθλητικό σωματείο, ιδιωτικό τομέα, εταιρείες τεχνολογίας, γονείς/οικογένειες, τοπική αστυνομία, συγκεκριμένο υπουργείο, ομάδες/οργανώσεις νεολαίας και αθλητισμό/μουσική /πολιτιστικά πρότυπα).

Ο εκπαιδευτής καθοδηγεί τους συμμετέχοντες να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις κατά την προετοιμασία του παιχνιδιού ρόλων τους:

- Τι ρόλο παίζει κάθε ενδιαφερόμενος στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης των νέων;
- Τι θα μπορούσε να κάνει αυτό το άτομο/ίδρυμα για να αποτρέψει τη ριζοσπαστικοποίηση των νέων και να παρέχει έναν ασφαλή χώρο/κανάλι για να εκφράσουν τις προκλήσεις και τα παράπονά τους;

Με βάση αυτές τις κατευθυντήριες ερωτήσεις, κάθε ομάδα πρέπει να καταλήξει σε ένα σύντομο παιχνίδι ρόλων για να παρουσιάσει τους ρόλους, τις δυνατότητες, τους περιορισμούς, κ.λπ. των ενδιαφερομένων

στη διαδικασία κατά της ριζοσπαστικοποίησης, όπως τους βλέπουν οι συμμετέχοντες. Έχουν 35 λεπτά για να προετοιμάσουν το παιχνίδι ρόλων τους και μετά να το παρουσιάσουν.

VI. Κάτοχοι κρατήστε τους – II (40 λεπτά)

Όλες οι ομάδες παρουσιάζουν τα παιχνίδια ρόλων τους, δίνοντας το λόγο στους άλλους συμμετέχοντες να συνεισφέρουν στη συζήτηση με ανατροφοδότηση, ενώ ο εκπαιδευτής σημειώνει σε ένα flip chart τα όσα λέγονται σχετικά με το ρόλο του ενδιαφερόμενου μέρους στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης. Οι συμμετέχοντες από τις άλλες ομάδες που παρακολουθούν το παιχνίδι έχουν το καθήκον να εντοπίσουν τους ρόλους που διαδραματίζονται, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αρχικά δεν είχαν οριστεί από τον συντονιστή.

Στο τέλος, ο εκπαιδευτής ολοκληρώνει το εργαστήριο ευχαριστώντας όλους τους συμμετέχοντες για τη συμμετοχή τους και τονίζοντας τους βασικούς στόχους του εργαστηρίου και τη σημασία του για την κοινότητα των νέων.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Ταινία να κολλήσουν στον τοίχο, ένα εκτυπωμένο ή σχέδιο του παγόβουνου (παρακάτω εικόνα) σε χαρτί A3 (5 αντίτυπα), επαρκής χώρος για εργασία/συζήτηση των συμμετεχόντων σε μικρές ομάδες και κάρτες ρόλων με το όνομα ενός ενδιαφερόμενου μέρους.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Μηχανισμοί της Πολιτικής Ριζοσπαστικοποίησης: Μονοπάτια προς την τρομοκρατία <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546550802073367>
- Κατανόηση και αναγνώριση του κινδύνου ριζοσπαστικοποίησης στο εκπαιδευτικό σας περιβάλλον, Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, Ανακτήθηκε: Σεπτέμβριος 2023, Πηγή: <https://www.gov.uk/government/publications/the-prevent-duty-safeguarding-learners-vulnerable-to-radicalisation/understanding-and-identifying-radicalisation-risk-in-your-education-setting>

2.3. Ριζοσπαστικοποίηση και μέσα ενημέρωσης/δικτύωσης- Προωθείται η ριζοσπαστικοποίηση από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

Τίτλος Εργαστηρίου: Ριζοσπαστικοποίηση και μέσα ενημέρωσης/δικτύωσης- Προωθείται η ριζοσπαστικοποίηση από τα συστημικά μέσα ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

Διάρκεια: 180 λεπτά

Υπόβαθρο:

Τα μέσα είναι σήμερα ο φορέας για τη διάδοση και την προώθηση συγκεκριμένων σκοπών, προϊόντων, υπηρεσιών, προσωπικοτήτων- με απήχηση σε παγκόσμια κοινά. Ενώ τα παραδοσιακά μέσα είναι πιο περιορισμένα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στοχεύουν σε κοινά κάθε ηλικίας και ειδικότερα στη νεότερη γενιά που διαρκώς χρησιμοποιεί διαδικτυακά εργαλεία και είναι εκτεθειμένη σε ψηφιακό περιεχόμενο. Σε αυτό το εργαστήριο, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν διάφορες περιπτώσεις που αφορούν στη σχέση μεταξύ μέσων και ριζοσπαστικοποίησης, από τη σκοπιά τόσο των παραδοσιακών μέσων, όσο και αυτών της κοινωνικής δικτύωσης. Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί με τρόπο τέτοιο, ώστε οι συμμετέχοντες να συλλογιστούν, να αναλύσουν, να συζητήσουν και να παρατηρήσουν διαφορετικές περιπτώσεις και να μοιραστούν τις εντυπώσεις τους σχετικά με την κατανόηση και τον αντίκτυπο που έχει η κάθε περίπτωση που εξετάζεται. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες θα μπορέσουν να μάθουν για την ύπαρξη ψευδών ειδήσεων και τη διάδοσή τους μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που μπορεί να οδηγήσει σε ριζοσπαστικοποίηση με αντίκτυπο στη ζωή κοινωνικών ομάδων.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να μάθουν για το ρόλο που παίζουν τα μέσα στη διάδοση ή αποτροπή του φαινομένου της ριζοσπαστικοποίησης και να αποκτήσουν συλλογιστική στάση απέναντι στο περιεχόμενο που συναντούμε καθημερινά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να εξερευνήσουν τον αντίκτυπο που έχουν τα μέσα ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης στην αντίληψή μας,
- Να διευρύνουν την κατανόηση θεμάτων σχετικών με τη ριζοσπαστικοποίηση, την οπτική γωνία των ατόμων και τα μέσα,
- Να αναγνωρίζουν «στερεότυπα» και «προκαταλήψεις» στα μέσα,
- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας/ παρουσίασης ώστε να υποστηρίξουν την άποψή τους.

Ικανότητες:

- Κριτική σκέψη,
- Κατανόηση των μέσων,
- Αναλυτικές δεξιότητες,
- Δημιουργική σκέψη,
- Επικοινωνία,
- Δημόσια ομιλία.

Μεθοδολογία και μέθοδοι

- Τοίχος λέξεων- δραστηριότητα,
- Έκθεση,
- Συζήτηση,
- Προβολή βίντεο,
- Άσκηση βαρόμετρου.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο και το θέμα του (5 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και κάνει μια εισαγωγή στην ατζέντα και τα θέματα που θα καλυφθούν.

II. Τοίχος λέξεων - Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ψευδείς ειδήσεις (25 λεπτά)

Μετά τη γενική εισαγωγή, ο εκπαιδευτής εισάγει τους συμμετέχοντες στη δραστηριότητα εξηγώντας πως αυτή η δραστηριότητα θα εστιάσει στον αντίκτυπο και την επιρροή που έχουν τα μέσα στις ζωές μας και στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε συγκεκριμένα θέματα.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να πραγματοποιήσουν μία μικρή έρευνα 15 λεπτών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στις συσκευές τους και να βρουν παραδείγματα ψευδών ειδήσεων η μηνυμάτων μίσους. Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να μπουν στους δικούς τους λογαριασμούς μέσω κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Instagram, X, κλπ.) για να βρουν μηνύματα μίσους. Ο σκοπός είναι η περισυλλογή πάνω στην ύπαρξη μηνυμάτων που υποκινούνται από μίσος και τη συχνότητα που καταναλώνουμε περιεχόμενο τέτοιου είδους. Μετά την έρευνα, οι συμμετέχοντες καλούνται να καταγράψουν σε χαρτάκια ή post-it τις λέξεις/εικόνες που βρήκαν μέσα από την «έρευνα» τους. Δίνεται χρόνος 10 λεπτών στους συμμετέχοντες να καταγράψουν και να κολλήσουν τα χαρτάκια ή post-it στον τοίχο ή το διάγραμμα παρουσίασης (flipchart), όπου και θα ζητηθεί από όλους να διαβάσουν (σιωπηλά) ό,τι έγραψαν οι άλλοι χωρίς να το συζητήσουν μεταξύ τους.

III. Έκθεση (20 λεπτά)

Προετοιμασία παρουσίασης: Οι εισηγητές/ εκπαιδευτές τυπώνουν τις εικόνες από το παράρτημα 1 (κάθε εικόνα σε ένα χαρτί A4) και μοιράζουν τις σελίδες σε διαφορετικά σημεία του δωματίου. Μπορούν να τα κολλήσουν στον τοίχο- ή αν αυτό δεν είναι εφικτό- να τα τοποθετήσουν σε καρέκλες ή το πάτωμα με τρόπο τέτοιο που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να κινούνται ανάμεσά τους με ευκολία. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν το μήνυμα πίσω από αυτές τις εικόνες, τι εκπροσωπούν, πόσο ακριβείς ή ψευδείς είναι, κλπ.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να περιδιαβούν την έκθεση (οι εικόνες βρίσκονται στο παράρτημα 1) και να συλλογιστούν/σκεφτούν τα ακόλουθα ερωτήματα: (τα ερωτήματα μπορεί να είναι γραμμένα στο διάγραμμα παρουσίασης (flipchart) ή σε διάφορα φύλλα A3 διασκορπισμένα σε διαφορετικά σημεία του δωματίου):

- Πώς παρουσιάζεται η ριζοσπαστικοποίηση στα μέσα;
- Υπάρχουν διαφορετικές μορφές ριζοσπαστικοποίησης;

- Είναι ποτέ δικαιολογημένη/θετική η ριζοσπαστικοποίηση;
- Οδηγεί πάντα η ριζοσπαστικοποίηση σε βίαιο εξτρεμισμό ή τρομοκρατία;
- Αυτές οι εικόνες είναι διαφορετικές από τις εικόνες ριζοσπαστικοποίησης που είχατε αρχικά στο μυαλό σας;
- Υπάρχει κάποιος γνωστικός στιγματισμός κάποιας συγκεκριμένης ομάδας (θρησκευτικής/φυλετικής/οικονομικής/πολιτικής);
- Υπάρχουν αρνητικές ή θετικές εμπειρίες σχετικές με κάποια μειονότητα ή εθνοτική ομάδα;

Δίνονται 20 λεπτά ώστε οι συμμετέχοντες να περιεργαστούν τις εικόνες, να συλλογιστούν πάνω στις συζητήσεις που προηγήθηκαν, τα προσωπικά βιώματα που άλλαξαν τη ζωή τους, τον τοίχο λέξεων και τις εικόνες ριζοσπαστικοποίησης από τα μέσα, κλπ. Μετά από αυτό τους ζητείται να επιλέξουν μία εικόνα που τους «άρεσε»/βρήκαν ότι εκπροσωπεί καλύτερα την αντίληψή τους για τη ριζοσπαστικοποίηση.

IV. Ομαδική συζήτηση (40 λεπτά)

Μετά την έκθεση, ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες στην αίθουσα για μια συζήτηση πάνω στην έκθεση. Σε αυτό το σημείο, χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες ερωτήσεις:

- Εξηγήστε τους λόγους που επιλέξατε αυτή την εικόνα. Τί σημαίνει/ εκπροσωπεί για εσάς;
- Ποιος είναι ο ρόλος των μέσων στη διάδοση ιδεών των εξτρεμιστών;
- Κατά τη γνώμη σας, πώς παρουσιάζονται στην κοινωνία μορφές ιδεολογικής, θρησκευτικής ή πολιτικής ριζοσπαστικοποίησης; Παρουσιάζονται μη την ίδια ένταση ή όχι;
- Γνωρίζετε για την ύπαρξη κάποιας εξτρεμιστικής εκδήλωσης στην περιοχή σας; Πώς σας επηρεάζουν τέτοιου είδους εκδηλώσεις;
- Είναι δικαιολογημένος/ αποδεκτός ο εξτρεμισμός που συνδέεται με τη θρησκεία ή την πολιτική;
- Πώς επηρεάζει ο εξτρεμισμός ολόκληρη την κοινωνία;
- Θα αποδεχόσασταν περισσότερο τον εξτρεμισμό που αφορά πολιτική ή θρησκεία;
- Υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα σύμβολα τα οποία συνδέετε με τον εξτρεμισμό;

V. Προβολή βίντεο (20 λεπτά)

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής προβάλλει ένα βίντεο 10 λεπτών σχετικό με το θέμα. Το βίντεο σχετίζεται με τη χρήση της «διαφορετικότητας» για την προώθηση συγκεκριμένων ιδεολογιών, συγκεκριμένα για την άνοδο της ριζοσπαστικοποίησης στη Βρετανία – όχι μόνο μέσω Ισλαμικών ομάδων αλλά επίσης και μέσω ακροδεξιών ομάδων.

Ο τίτλος και το σύνδεσμος για το βίντεο είναι:

- Η άνοδος της ακροδεξιάς στη Βρετανία - BBC Newsnight - <https://www.youtube.com/watch?v=jcYnstBgC8M>

Μετά την προβολή, ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις εντυπώσεις τους χρησιμοποιώντας τα παρακάτω ερωτήματα:

- Υπάρχει κάτι που σας εκπλήσσει στο βίντεο αυτό;
- Μπορείτε να αναγνωρίσετε πώς δείχνουν τον εξτρεμισμό σε αυτό το βίντεο;
- Σύμφωνα με αυτό το βίντεο, ποια είναι η σχέση μεταξύ μέσων και ριζοσπαστικοποίησης;

VI. Δραστηριότητα βαρόμετρου: έχετε το δικαίωμα να παραμείνετε σε κίνηση (55 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα χρειάζεται χώρο ώστε οι συμμετέχοντες να κινούνται ελεύθερα και να σχηματίσουν ομάδες. Οι συμμετέχοντες καλούνται να σταθούν στο μέσο της αίθουσας ή σε ένα ανοικτό χώρο (ανάλογα την διαθεσιμότητα). Ο εκπαιδευτής εξηγεί πως θα διαβάσει φωναχτά μία δήλωση/ πρόταση σχετική με το θέμα της ριζοσπαστικοποίησης και οι συμμετέχοντες θα πρέπει να πάνε στη μία πλευρά της αίθουσας αν συμφωνούν και στην άλλη πλευρά της αίθουσας αν διαφωνούν με την πρόταση. Ο εκπαιδευτής πρέπει να βάλει στον τοίχο ή το πάτωμα τις λέξεις «συμφωνώ» και «διαφωνώ» σε κάθε

πλευρά της αίθουσας. Μετά από την ανάγνωση της κάθε πρότασης, δίνονται στους συμμετέχοντες μερικά δευτερόλεπτα να σκεφτούν την πρόταση και να αποφασίσουν σε ποια πλευρά της αίθουσας να μεταβούν -αν συμφωνούν ή διαφωνούν. Μετά από κάθε πρόταση, ζητείται από μερικούς συμμετέχοντες σε κάθε πλευρά (συμφωνώ/ διαφωνώ) να εξηγήσουν/ μοιραστούν τις απόψεις τους σχετικά με την πλευρά που επέλεξαν να σταθούν.

Προτεινόμενες δηλώσεις για αυτή τη δραστηριότητα μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

- Είναι ευκολότερο για τις ριζοσπαστικές ομάδες να προσελκύσουν νέους άνδρες και παιδιά από ότι νέες γυναίκες.
- Οι νέες γυναίκες δεν ενδιαφέρονται να ακολουθήσουν ριζοσπαστικές ιδεολογίες.
- Είναι πιο εύκολο να ριζοσπαστικοποιηθεί ένα άτομο που είναι στα 20 του από ότι ένα άτομο που είναι στα 30 ή τα 40 του.
- Ο εξτρεμισμός είναι ένα αντικείμενο που χρησιμοποιείται περισσότερο για να χαρακτηρίσει Ισλαμικές ομάδες.
- Δεν είναι πολύ εύκολο να εντοπιστεί η ριζοσπαστικοποίηση σε μια Δυτική κοινωνία.
- Ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ελευθερία επιλογής θρησκείας είναι ο καλύτερος τρόπος να λύσουμε τις προκλήσεις ριζοσπαστικοποίησης.
- Η ριζοσπαστικοποίηση είναι πολιτισμική- κάποιες κοινωνίες είναι περισσότερο επιρρεπείς στη ριζοσπαστικοποίηση από ότι άλλες.
- Τα άτομα που εντάσσονται σε εξτρεμιστικές ομάδες το κάνουν περισσότερο για οικονομικά οφέλη/ χρήματα.
- Δεν είναι εφικτό να ριζοσπαστικοποιηθούν οι νέοι μέσω βιντεοπαιχνιδιών.
- Στη χώρα μου, η κάλυψη ριζοσπαστικών ομάδων από τα μέσα είναι αντικειμενική και αμερόληπτη.
- Η πλειοψηφία των ριζοσπαστικών ομάδων χρησιμοποιεί στρατηγική βία για να εκφράσει τις απόψεις της.
- Οι γυναίκες φοβούνται να προβούν σε βίαιες τρομοκρατικές ενέργειες, συνήθως ασχολούνται με τη φροντίδα των οικογενειών τους.
- Οι παράγοντες ριζοσπαστικοποίησης ποικίλλουν και δεν υπάρχει μία ενιαία αρχή που να συγκεντρώνει όλες τις αιτίες ριζοσπαστικοποίησης.
- Η ριζοσπαστικοποίηση πάντοτε συμβαίνει λόγω εξωτερικών παραγόντων (πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές αιτίες).
- Είναι εύκολο να διακρίνεις όταν ένα άτομο ριζοσπαστικοποιείται.
- Το επίπεδο μόρφωσης είναι ένας παράγοντας σχετικός με την ριζοσπαστικοποίηση- λιγότερο μορφωμένα άτομα ριζοσπαστικοποιούνται πιο εύκολα.
- Ο βίαιος εξτρεμισμός συνδέεται με νοητική αστάθεια/ ασθένεια.
- Οι γυναίκες ριζοσπαστικοποιούνται ευκολότερα από άλλες γυναίκες.
- Οι καμπάνιες απο-ριζοσπαστικοποίησης πρέπει να στοχεύουν περισσότερο τους άνδρες.
- Μόνο οι αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να ενασχολούνται με ριζοσπαστικά άτομα – δεν είναι δουλειά της κοινωνίας.
- Όλοι οι νέοι άνδρες που παίζουν βιντεοπαιχνίδια βρίσκονται σε κίνδυνο στρατολόγησης από εξτρεμιστικές/ ριζοσπαστικές ομάδες.
- Οι μειονότητες είναι πιο επιρρεπείς στη ριζοσπαστικοποίηση από ότι τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας.
- Η κοινωνική αστυνόμευση και οι μηχανισμοί αναφοράς είναι οι καλύτεροι τρόποι κράτησης και έγκαιρου εντοπισμού των ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων.

Στο τέλος αυτής της άσκησης, οι συμμετέχοντες επιστρέφουν στο μέσο της αίθουσας και καλούνται να συλλογιστούν τις διάφορες δηλώσεις. Ο εκπαιδευτής κάνει τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποια δήλωσε σας εξέπληξε περισσότερο;
- Υπήρξε κάποια άποψη από αυτές που ακούστηκαν που να σας έκανε να σκεφτείτε να αλλάξετε γνώμη και να μεταφερθείτε στην άλλη πλευρά;
- Τα άτομα που πήγαν προς την ίδια πλευρά είχαν τους ίδιους ή διαφορετικούς λόγους που το έκαναν;
- Πιστεύετε πως οι άλλοι συμμετέχοντες είχαν έγκυρα επιχειρήματα?

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart και χαρτί flip-chart, 5 τραπέζια και καρέκλες για όλους τους συμμετέχοντες, Μαρκαδόροι, Στυλό, Χαρτάκια Post-it σε διάφορα χρώματα, Ταινία κολλητική, Τυπωμένοι ορισμοί ριζοσπαστικοποίησης σε φύλλα A4 διαφόρων χρωμάτων (κρυμμένα σε διαφορετικά μέρη της αίθουσας).

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Βίντεο: Η άνοδος της ακροδεξιάς στη Βρετανία - BBC Newsnight

<https://www.youtube.com/watch?v=jcYnstBgC8M>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Έκθεση: οι εκπαιδευτές μπορούν να επιδείξουν εικόνες από εφημερίδες, τίτλους ειδήσεων ή ειδησεογραφικά άρθρα που μιλούν για την ριζοσπαστικοποίηση των ατόμων, την αυξανόμενη απειλή ριζοσπαστικοποίησης σε κάποιες περιοχές/ περιφέρειες, ή κόμικ/ καρτούν για τη ριζοσπαστικοποίηση.
- Για την άσκηση βαρόμετρου: οι προτάσεις/ δηλώσεις που μπορούν να γραφτούν σε μέρος σελίδας flipchart ή σε ένα φύλλο A3 ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να διαβάσουν τη δήλωση επιπλέον του να την ακούσουν. Οι εκπαιδευτές δεν πρέπει να εξηγούν ή να αναλύουν τις δηλώσεις. Οι συμμετέχοντες καλούνται να αποφασίσουν αν συμφωνούν ή διαφωνούν βάση του τρόπου που αντιλαμβάνονται τη δήλωση- και να κινηθούν προς της πλευρά της αίθουσας που κρίνουν κατάλληλη.
- Για την άσκηση βαρόμετρου: κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας ο συμμετέχων μπορεί να επιλέξει να αλλάξει τη γνώμη του/της- αν πεισθεί από τα επιχειρήματα της άλλης πλευράς π.χ. μπορεί αρχικά να «συμφωνεί» με μία δήλωση, αλλά αφού ακούσει τα αντεπιχειρήματα της άλλης πλευράς, να αποφασίσει να αλλάξει τη θέση του/της σε «διαφωνία».
- Για το μέρος της αξιολόγησης, οι εκπαιδευτές πρέπει να γράψουν στο διάγραμμα παρουσίασης (flip chart) ό,τι λένε οι συμμετέχοντες- χρήσιμο θα είναι να κάνουν και μία σύνοψη στο τέλος βάση του πώς νιώθει όλη η ομάδα. Όταν ο χρόνος είναι περιορισμένος, η δραστηριότητα μπορεί να ολοκληρωθεί ζητώντας από τους συμμετέχοντες να ανταλλάξουν τα «τηλεγραφήματά» τους και να διαβάσει ο ένας του άλλου. Ένας άλλος τρόπος για να επικοινωνηθούν τα αποτελέσματα είναι να καλέσουμε τους συμμετέχοντες να γράψουν τα τηλεγραφήματα σε αυτοκόλλητα χαρτιά και να τα τοποθετήσουν στον τοίχο που θα μπορούν να διαβαστούν από όλους.

2.4. Εργαλεία επικοινωνίας για την υποστήριξη δραστηριοτήτων συνηγορίας: Γραπτό, Προφορικό, Οπτικοακουστικό, Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας

Τίτλος Εργαστηρίου: Εργαλεία επικοινωνίας για την υποστήριξη δραστηριοτήτων συνηγορίας: Γραπτό, Προφορικό, Οπτικοακουστικό, Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας.

Διάρκεια: 300 λεπτά

Υπόβαθρο:

Τα εργαλεία επικοινωνίας είναι απαραίτητα για την υποστήριξη κάθε είδους δραστηριότητας ή καμπάνιας στη σημερινή ψηφιακή εποχή. Αυτό περιλαμβάνει τη γραπτή, προφορική, οπτικοακουστική τεχνολογία και τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας λόγω του διαφορετικού κοινού-στόχου στον διαδικτυακό και εκτός σύνδεσης κόσμο. Αυτό το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί για να παρέχει στους συμμετέχοντες τις βασικές πληροφορίες σχετικά με τα εργαλεία των διαφορετικών μεθόδων επικοινωνίας και τη χρήση τους σε δραστηριότητες. Οι συμμετέχοντες μπορούν να μάθουν για την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων υπεράσπισης όταν επικοινωνούν ξεκάθαρα το μήνυμα και τις απαιτήσεις των εκστρατειών υπεράσπισης μέσω της θεωρητικής εισαγωγής, της ομαδικής εργασίας και των δημιουργικών δραστηριοτήτων για το σχεδιασμό των δικών τους εκστρατειών.

Σκοποί του εργαστηρίου: Συζήτηση σχετικά με τη σημασία της υπεράσπισης και τον εξοπλισμό των συμμετεχόντων με δεξιότητες και γνώσεις σχετικά με τη χρήση διαφορετικών εργαλείων επικοινωνίας για δράσεις υπεράσπισης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να συζητήσουν για την έννοια της υπεράσπισης και της επικοινωνίας και τη σύνδεσή τους,
- Να μάθουν για τη σημασία της υπεράσπισης στην αντιμετώπιση κοινωνικών θεμάτων,
- Να μάθουν για τη γραπτή, προφορική, οπτικοακουστική, τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας ως μεθόδους επικοινωνίας για την υποστήριξη δραστηριοτήτων υπεράσπισης,
- να εξοπλίσουν τους συμμετέχοντες με βασικές δεξιότητες και γνώσεις για να περιηγηθούν στο πολυδιάστατο περιβάλλον της σύγχρονης υπεράσπισης,
- Δημιουργία εκστρατειών υπεράσπισης με τη χρήση διαφορετικών μεθόδων επικοινωνίας: Γραπτή, Προφορική, Οπτικοακουστική, Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας.

Ικανότητες:

- Κριτική σκέψη,
- Γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας,
- Αναλυτικές δεξιότητες,
- Κριτική σκέψη,
- Αλφαβητισμός,
- Επικοινωνία,
- Δεξιότητες δημόσιας ομιλίας.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Καταιγισμός Ιδεών,
- Θεωρητική εισαγωγή,
- Εργασία σε μικρές ομάδες,
- Δημιουργία εκστρατειών,
- Παρουσιάσεις,
- Συζήτηση.

Ροή Εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο και στο θέμα (5 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και τους εισάγει στην ατζέντα και τα θέματα που θα καλυφθούν.

II. Καταιγισμός ιδεών και Συζήτηση (35 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής προσκαλεί τους συμμετέχοντες σε μια συνεδρία καταιγισμού ιδεών σχετικά με την κατανόηση των όρων «Υπεράσπιση» και «Επικοινωνία». Αναλύουν τον κάθε όρο ξεχωριστά. Στη συνέχεια, συζητούν για τη σύνδεση επικοινωνίας και υπεράσπισης.

III. Θεωρητική προσέγγιση (30 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής συνεχίζει με μια εισαγωγή στο θεωρητικό πλαίσιο του θέματος, ιδιαίτερα στις παρακάτω θεματικές:

- Ορισμός και σημασία της υπεράσπισης σε διάφορους τομείς.
- Επισκόπηση των εργαλείων επικοινωνίας και της συνάφειας τους στην υπεράσπιση.
- Εργαλεία γραπτής επικοινωνίας: αναφορές, ιστολόγια, άρθρα, ενημερωτικά δελτία, καμπάνιες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Δεξιότητες Προφορικής Επικοινωνίας: Τεχνικές δημόσιας ομιλίας και αφήγησης, συναντήσεις, παρουσιάσεις, λόμπι, δικτύωση.
- Οπτικοακουστικά εργαλεία στη συνηγορία: βίντεο, podcast, φωτογραφία και γραφικά, κ.λπ.
- Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ): πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης για υπεράσπιση, δεδομένα και αναλύσεις για την ενημέρωση στρατηγικών, ψηφιακά εργαλεία και λογισμικό που είναι κατάλληλα για να βοηθήσουν στην υπεράσπιση.

IV. Εργασία σε μικρά γκρουπ (50 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε 4 μικρές ομάδες. Σε κάθε ομάδα δίνεται μια από τις παρακάτω μεθόδους επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη δραστηριοτήτων υπεράσπισης:

- Εργαλεία γραπτής επικοινωνίας: αναφορές, ιστολόγια, άρθρα, ενημερωτικά δελτία, καμπάνιες με email
- Δεξιότητες Προφορικής Επικοινωνίας: Τεχνικές δημόσιας ομιλίας και αφήγησης, συναντήσεις, παρουσιάσεις, λόμπι, δικτύωση
- Οπτικοακουστικά εργαλεία: βίντεο, podcast, φωτογραφία και γραφικά κ.λπ.
- Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ): πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης για υπεράσπιση, δεδομένα και αναλυτικά στοιχεία για την ενημέρωση στρατηγικών, ψηφιακά εργαλεία και λογισμικό που είναι κατάλληλα για να βοηθήσουν στην υπεράσπιση.

Η δουλειά που έχουν να κάνουν είναι η εξής:

- Να εμβαθύνουν στην κατανόηση της μεθόδου και των εργαλείων για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων υπεράσπισης,
- Να συζητήσουν και να απαριθμήσουν τις πιθανές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι υποστηρικτές όταν χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο επικοινωνίας για δραστηριότητες υπεράσπισης στην αντιμετώπιση της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων στην κοινότητά σας,
- Να συζητήσουν και να απαριθμήσουν πιθανές λύσεις για να ξεπεραστούν αυτές τις προκλήσεις και χρησιμοποιηθεί με επιτυχία αυτή τη μέθοδο στην εκστρατεία υπεράσπισης.

Έχουν 50 λεπτά να τελειώσουν την εργασία και να κάνουν μια σύντομη παρουσίαση.

V. Παρουσιάσεις (40 λεπτά)

Όλες οι ομάδες συμμετέχουν στην ολομέλεια για μια σύντομη παρουσίαση της δουλειάς τους. Έχουν 5-7 λεπτά για να παρουσιάσουν, ακολουθούμενα από 3-5 λεπτά για συζήτηση.

VI. Δημιουργία καμπάνιας (70 λεπτά)

Μετά τις παρουσιάσεις, ο εκπαιδευτής ζητάει από τους συμμετέχοντες να παραμείνουν στις ομάδες που είχαν χωριστεί στην προηγούμενη δράση. Έχουν άλλη μια δημιουργική εργασία σε αυτό το μέρος του εργαστηρίου. Το καθήκον τους είναι να χρησιμοποιήσουν τη μέθοδο που διερευνούσαν και να δημιουργήσουν μια εκστρατεία που να αντιμετωπίζει το ζήτημα της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων στις κοινότητές τους. Έχουν στη διάθεσή τους 70 λεπτά για να δημιουργήσουν μια εκστρατεία και να προετοιμαστούν για μια σύντομη παρουσίαση της εκστρατείας τους. Ο εκπαιδευτής παραμένει διαθέσιμος για να τους υποστηρίξει και να τους παράσχει με τα διαθέσιμα υλικά που χρειάζονται για την εργασία τους.

VII. Παρουσίαση της καμπάνιας και Ανατροφοδότηση (70 λεπτά)

Όλες οι ομάδες συμμετέχουν στην ολομέλεια για να παρουσιάσουν τις καμπάνιες τους. Έχουν 5-10 λεπτά για να παρουσιάσουν, και θα ακολουθήσουν 5 λεπτά για συζήτηση και σχόλια από τον εκπαιδευτή.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it papers σε διαφορετικά χρώματα, Κολητική ταινία, Φορητός Υπολογιστής, προτζέκτορας και οθόνη, άλλα αναγκαία για τη δημιουργία καμπάνιας.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Ηνωμένα Έθνη United Nations Ομάδα Ανάπτυξης (UNDG). (n.d.). ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ - UNDAF COMPANION GUIDANCE. Ανάκτηση Δεκέμβρης 3, 2023, Από <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG-UNDAF-Companion-Pieces-4-Communications-And-Advocacy.pdf>
- Young, & Quinn. (2012). Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ - Οδηγός για την πολιτική συνηγορία στις χώρες μετάβασης. Στο Διεθνές Κέντρο για την πολιτική συνηγορία (ISBN: 978-963-9719-29-3). Open Society Foundation. Ανάκτηση 2023, στο <https://advocacyguide.icpolicyadvocacy.org/642-choose-communication-tools-to-support-advocacy-activities>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να σκεφτεί εκ των προτέρων να έχει κάποια χρήσιμα Απαιτούμενα Υλικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία καμπανιών όπως παλιές εφημερίδες, επιπλέον φορητός υπολογιστής, μερικά χρωματιστά χαρτιά κ.λπ.

-
- Ο εκπαιδευτής μπορεί να εκτιπώσει ορισμένα μέρη της παρουσίασης PPT από τη θεωρητική εισαγωγή, πιο συγκεκριμένα αυτά που παρουσιάζεται κάθε μέθοδος επικοινωνίας. Οι συμμετέχοντες μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να εμβαθύνουν στην κατανόηση της δεδομένης μεθόδου για την ομαδική εργασία.

2.5. Βασικά Στοιχεία Υπεράσπισης / Υπεράσπιση και Μοχλοί άσκησης πίεσης

Τίτλος εργαστηρίου: Βασικά Στοιχεία Υπεράσπισης / Υπεράσπιση και Ομάδες άσκησης πίεσης

Διάρκεια: 190 λεπτά

Υπόβαθρο:

Η Υπεράσπιση είναι το κεντρικό δόγμα της προσπάθειας κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Μέσω της Υπεράσπισης προωθείται η αλλαγή αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, επηρεάζοντας τις πολιτικές, κινητοποιώντας τις κοινότητες και ενθαρρύνοντας τη συνεργασία. Διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης αντιμετωπίζοντας τις βαθύτερες αιτίες της, προωθώντας εναλλακτικές αφηγήσεις και ενδυναμώνοντας άτομα και κοινότητες να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία. Είναι ζωτικής σημασίας στις προσπάθειες κατά της ριζοσπαστικοποίησης να διατηρήσουμε τις κοινότητές μας ασφαλείς. Είναι σημαντικό να διαφοροποιηθεί η υπεράσπιση από την άσκηση πίεσης. Όλες οι ομάδες άσκησης πίεσης (λομπι) περιέχουν κάποια μορφή υπεράσπισης. Μπορεί κανείς να επικοινωνήσει με πολλούς τρόπους με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για το θέμα της ριζοσπαστικοποίησης. Το εργαστήριο και οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί ειδικά για τους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις δεξιότητές επίλυσης προβλημάτων, επικοινωνίας και συνεργασίας μέσω διαφορετικών δραστηριοτήτων, σχετικών με την υπεράσπιση και την άσκηση πίεσης.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να εισάγει τους συμμετέχοντες στα στάδια των κύκλων πολιτικής και να χρησιμοποιηθούν διαδραστικές δραστηριότητες για να αποκτήσουν τα άτομα βασικές δεξιότητες υπεράσπισης.

Στόχοι:

- Να μάθουν και να συζητήσουν για τις διαφορές μεταξύ της υπεράσπισης και της άσκησης πίεσης,
- Να μάθουν για τον Κύκλο Πολιτικής και τα βασικά του στάδια,
- Να τονίσει τη σημασία της υπεράσπισης και του κύκλου πολιτικής,
- Να χρησιμοποιούν διαδραστικές δραστηριότητες ως τρόπο πρακτικής μάθησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων,
- Να γίνουν παρουσιάσεις και συζητήσεις σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων μέσω της υπεράσπισης.

Ικανότητες:

- Εγγραμμτισμός στα Μέσα Επικοινωνίας,
- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Ικανότητα αλφαριθμητισμού,
- Λύση προβλημάτων,
- Δεξιότητες οργάνωσης,
- Ομαδική εργασία και συνεργασία.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Καταιγισμός ιδεών,

- Θεωρητική εισαγωγή,
- Ομαδικός διαδικτυακός καταϊγισμός ιδεών/συνεισφορά: Εργαλείο μετρητής,
- Εργασία σε μικρές ομάδες,
- Παρουσιάσεις,
- Δραστηριότητα: μάχη ομοιοκαταληξίας,
- Συζήτηση,
- Εκτίμηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Καταϊγισμός ιδεών: Υπεράσπιση και Μοχλοί άσκηση πίεσης (15 λεπτά)

Το εργαστήριο ξεκινά με μια συνεδρία καταϊγισμού ιδεών. Οι συμμετέχοντες καλούνται να κάνουν καταϊγισμό ιδεών σχετικά με την κατανόησή, τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ Υπεράσπισης και Άσκησης πίεσης. Η δραστηριότητα του καταϊγισμού ιδεών διαρκεί περίπου 15 λεπτά και ο εκπαιδευτής κρατάει σημειώσεις στο χαρτί flipchart (λέξεις-κλειδιά).

II. Θεωρητική προσέγγιση: Τι είναι η υπεράσπιση και τι η άσκηση πίεσης; (15 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής δίνει μια σύντομη θεωρητική εισαγωγή στα ακόλουθα σημεία/ερωτήσεις:

- Τι είναι Υπεράσπιση;
- Τι είναι Άσκησης πίεσης;
- Πως μπορούν η υπεράσπιση και οι άσκηση πίεσης να χρησιμοποιηθούν;
- Πως οι δύο αυτοί ενώνονται για να καταπολεμήσουν/απωθήσουν τη ριζοσπαστικοποίηση;

Οι ορισμοί της Υπεράσπισης και της Άσκησης πίεσης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το εργαστήριο είναι οι εξής:

** Η υπεράσπιση είναι μια πολιτική διαδικασία από ένα άτομο ή μια ομάδα που στοχεύει να επηρεάσει τη δημόσια πολιτική και τις αποφάσεις κατανομής πόρων εντός πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συστημάτων και θεσμών.

** Η Άσκηση πίεσης στοχεύει να πείσει ή να επηρεάσει τις ενέργειες της κυβέρνησης ή των υπευθύνων χάραξης πολιτικής ή των ιδιωτικών εταιρειών είτε να θεσπίσουν είτε να τροποποιήσουν νομοθεσία, πολιτικές και προγράμματα που θα ωφελούσαν τα συμφέροντα των ομάδων που ασκούν πίεση. Η διαδικασία αυτή αναφέρεται στο να ζητάς από έναν εκλεγμένο αξιωματούχο ή έναν βασικό λήπτη αποφάσεων να ψηφίσει με συγκεκριμένο τρόπο ή να λάβει συγκεκριμένη θέση για ένα νομοσχέδιο, κανόνα, θέμα ή πολιτική¹⁸.

III. Κύρια ενδιαφερόμενα μέρη στις προσπάθειες αντιριζοσπαστικοποίησης - Η σημασία της Εξουσίας (15 λεπτά)

Χρησιμοποιώντας το Μετρόμετρο ως εργαλείο, ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να αφιερώσουν άλλα 15 λεπτά για να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι είναι η εξουσία;
- Ποιος έχει την εξουσία στις κοινότητες μας;
- Ποιοι είναι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής με τη μεγαλύτερη εξουσία για να προωθήσουν τις προσπάθειες κατά της ριζοσπαστικοποίησης;

IV. Εργασία σε μικρή ομάδα (40 λεπτά)

¹⁸ Η διαδικασία της άσκησης πίεσης – Οδηγός κύριων στοιχείων και χρήσης - Farmers Market Coalition. <https://farmersmarketcoalition.org/resource/the-lobbying-process-basics-and-how-to-guide/>

Ο εκπαιδευτής χωρίζει την ομάδα σε δύο μικρότερες ομάδες και τους δίνει 20 λεπτά για αυτές τις ξεχωριστές εργασίες: η μία ομάδα είναι μια Οργάνωση Κοινωνίας των Πολιτών και έχει καθήκον να σχεδιάσει μια δράση υπεράσπισης και η άλλη είναι μια Οργάνωση Κοινωνίας των Πολιτών που πρέπει να καταλήξει σε μια δράση πίεσης για να ανταποκριθεί στο παρακάτω σενάριο:

«Η κυβέρνηση βρίσκεται στη διαδικασία ανάπτυξης μιας συνολικής στρατηγικής κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Υπάρχουν πολλές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που γνωρίζουν ότι η συμμετοχή της κοινότητας και τα μέτρα πρόληψης στη στρατηγική κατά της ριζοσπαστικοποίησης είναι απαραίτητα. Οι οργανώσεις αυτές απαιτούν μια προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς όπου διασφαλίζεται η ένταξη της κοινότητας, μαζί με τα μέτρα πρόληψης για την αντιμετώπιση των αιτιών της ριζοσπαστικοποίησης». Οι ομάδες συνεχίζουν να εργάζονται και μετά την ομαδική εργασία παρουσιάζουν εν συντομία το έργο τους.

V. Θεωρητική προσέγγιση: Εισαγωγή των Κύκλων Πολιτικής (20 λεπτά)

Ο συντονιστής ξεκινά εισάγοντας την έννοια του κύκλου πολιτικής, εξηγώντας ότι είναι η διαδικασία με την οποία αναπτύσσονται, εφαρμόζονται και αξιολογούνται οι πολιτικές. Στη συνέχεια συζητούνται εν συντομία τα διάφορα στάδια του κύκλου πολιτικής:

- Ορισμός Ατζέντας: Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει τον εντοπισμό και τον καθορισμό ενός προβλήματος ή ζητήματος που απαιτεί προσοχή από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Περιλαμβάνει την αναγνώριση της ανάγκης για πολιτική παρέμβαση, τον καθορισμό της σημασίας της και την τοποθέτησή της στην πολιτική ατζέντα.
- Διαμόρφωση πολιτικής: Σε αυτό το στάδιο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και τα ενδιαφερόμενα μέρη αναπτύσσουν πιθανές επιλογές πολιτικής για την αντιμετώπιση του προβλήματος που εντοπίστηκε. Περιλαμβάνει τη διεξαγωγή έρευνας, την ανάλυση δεδομένων, τη διαβούλευση με ειδικούς και την εξέταση διαφόρων εναλλακτικών λύσεων. Το στάδιο διαμόρφωσης πολιτικής στοχεύει στο σχεδιασμό μιας πολιτικής που είναι εφικτή, αποτελεσματική και ευθυγραμμισμένη με τους επιθυμητούς στόχους.
- Λήψη αποφάσεων: Σε αυτό το στάδιο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής επιλέγουν ανάμεσα στις πολιτικές που έχουν διαμορφωθεί. Πρέπει να γίνει στάθμιση του κόστους και των οφελών, να εξεταστούν οι πολιτικές παράμετροι και γίνει διαπραγμάτευση ανταγωνιστικών συμφερόντων. Η λήψη αποφάσεων μπορεί να λάβει χώρα σε νομοθετικά όργανα, εκτελεστικά τμήματα ή άλλα φόρουμ λήψης αποφάσεων.
- Εφαρμογή πολιτικής: Μόλις αποφασιστεί μια πολιτική, περνάει στο στάδιο της εφαρμογής. Αυτό περιλαμβάνει τη μετατροπή της πολιτικής σε δράση με την ανάπτυξη συγκεκριμένων προγραμμάτων, κανονισμών ή πρωτοβουλιών. Η εφαρμογή μπορεί να περιλαμβάνει την ανάθεση ευθυνών, την κατανομή πόρων, την παρακολούθηση της προόδου και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την πολιτική.
- Αξιολόγηση πολιτικής: Η αξιολόγηση είναι ένα κρίσιμο στάδιο που αξιολογεί την αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπο της πολιτικής. Περιλαμβάνει τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων για να καθοριστεί εάν η πολιτική έχει επιτύχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και στόχους. Η αξιολόγηση βοηθά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να εντοπίσουν επιτυχίες, προκλήσεις και τομείς προς βελτίωση. Τα ευρήματα μπορούν να ενημερώσουν για μελλοντικές αποφάσεις και αναθεώρηση των πολιτικών.
- Αναθεώρηση Πολιτικών: Με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και τις μεταβαλλόμενες συνθήκες, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής ενδέχεται να αποφασίσουν να αναθεωρήσουν ή να ενημερώσουν την πολιτική. Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει την επανεξέταση της απόδοσης της πολιτικής, την εξέταση των σχολίων από τα ενδιαφερόμενα μέρη και την πραγματοποίηση των απαραίτητων προσαρμογών για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της.

VI. Πολιτική Μάχη Ομοιοκαταληξίας (45 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι θα πραγματοποιηθεί μια διαδραστική και δημιουργική δραστηριότητα για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τα στάδια και τις διαδικασίες που εμπλέκονται στον κύκλο πολιτικής. Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε μικρές ομάδες (4-6 μέλη ανά ομάδα), με κάθε ομάδα να έχει έναν ρόλο στον κύκλο πολιτικής: υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, ερευνητές/αναλυτές, φορείς υλοποίησης, ενδιαφερόμενοι φορείς/ομάδες συμφερόντων και αξιολογητές. Ο εκπαιδευτής γράφει αυτούς τους ρόλους σε κάρτες και τις μοιράζει στις ομάδες. Στη συνέχεια, δίνει οδηγίες σε κάθε ομάδα ότι έχει 10 λεπτά για να αναπτύξει ένα φανταστικό σενάριο που σχετίζεται με το ζήτημα της αυξημένης ριζοσπαστικοποίησης των νέων στην κοινότητά τους. Το σενάριο θα πρέπει να περιλαμβάνει μια περιγραφή του ζητήματος, των ενδιαφερομένων και διάφορων επιλογών πολιτικής, αλλά υπάρχει μια παγίδα - πρέπει να ομοιοκαταληκτεί. Ο εκπαιδευτής δίνει σε κάθε ομάδα 25 λεπτά για να προετοιμαστεί για τη μάχη με βάση τον ρόλο που τους έχει ανατεθεί. Όταν ολοκληρώσουν το σενάριο, όλες οι ομάδες παρουσιάζουν το σενάριό τους και ερμηνεύουν ένα ποίημα με ομοιοκαταληξία που παρουσιάζει τα διάφορα στάδια του κύκλου πολιτικής. Η ομάδα χάραξης πολιτικής μπορεί να ξεκινήσει τη μάχη παρουσιάζοντας το ζήτημα και τον κύκλο πολιτικής. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα παρουσιάζει με σκετς, τον κύκλο της πολιτικής. Ο εκπαιδευτής καθοδηγεί την όλη διαδικασία και εισάγει ερωτήσεις προς συζήτηση. Η όλη διαδικασία των παραστάσεων διαρκεί 20-25 λεπτά.

VII. Συζήτηση και κλείσιμο/αξιολόγηση (40 λεπτά)

Σε αυτό το μέρος, ο εκπαιδευτής τονίζει για άλλη μια φορά τα βασικά στοιχεία αυτού του εργαστηρίου και συνοψίζει το πλαίσιο του κύκλου πολιτικής. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής συντονίζει μια σύντομη συζήτηση με όλη την ομάδα για να προβληματιστούν σχετικά με τα βασικά στοιχεία και τις δυναμικές που παρατηρήθηκαν κατά την τελευταία δραστηριότητα. Ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Σε τι διαφέρουν τα σχέδια δράσης που αναπτύχθηκαν από τις ομάδες;
- Είναι συμπληρωματικά και σε ποιο βαθμό;
- Ήταν πρόκληση να αναπτύξω ένα σχέδιο;
- Ποια ήταν η δυναμική της ομάδας κατά τη διάρκεια της εργασιακής διαδικασίας;

Για να αξιολογήσει το επίπεδο ικανοποίησης των συμμετεχόντων από τη δραστηριότητα, ο συντονιστής μπορεί να ζητήσει από την ομάδα να χειροκροτήσει με την ένταση που ταιριάζει με την ικανοποίησή τους.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, ταινία, λάπτοπ, προτζέκτορας και οθόνη.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Ομάδα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDG). (n.d.). ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ - UNDAF COMPANION GUIDANCE. Ανακτήθηκε 2023, από <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG-UNDAF-Companion-Pieces-4-Communications-And-Advocacy.pdf>
- Young, & Quinn. (2012). ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΝΑ ΕΧΕΙ ΣΗΜΑΣΙΑ - Ένας οδηγός για την υπεράσπιση πολιτικής σε χώρες σε μετάβαση. Στο International Center for Policy Advocacy (ISBN: 978-963-9719-29-3). Open Society Foundation. Ανάκτηση 2023, από <https://advocacyguide.icpolicyadvocacy.org/642-choose-communication-tools-to-support-advocacy-activities>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Θα πρέπει να γίνει συζήτηση για τις παραστάσεις για λόγους προβληματισμού. Η συζήτηση θα πρέπει να διευκολύνεται από τον εκπαιδευτή.

-
- Το πλαίσιο του κύκλου πολιτικής μπορεί να είναι μια νέα πληροφορία για τους συμμετέχοντες. Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διασφαλίσει ότι όλες οι ερωτήσεις, τα διλήμματα, οι ανησυχίες εκφράζονται από τους συμμετέχοντες μέσω συνεδριών ή συζητήσεων.

2.6. Ένα παζλ που θα σας θαμπώσει / Προσδιορισμός τύπων υπεράσπισης και διαδικασία

Τίτλος εργαστηρίου: Ένα παζλ που θα σας θαμπώσει / Προσδιορισμός τύπων υπεράσπισης και διαδικασία

Διάρκεια: 200 λεπτά

Υπόβαθρο:

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η διαδικασία υπεράσπισης μπορεί να μην ακολουθεί μια αυστηρή γραμμική διαδρομή και τα βήματα μπορεί να επικαλύπτονται ή να απαιτούν επανεξέταση κατά τη διάρκεια μιας εκστρατείας υπεράσπισης. Η ευελιξία, η προσαρμοστικότητα και η συνεχής μάθηση είναι βασικές πτυχές της αποτελεσματικής υπεράσπισης. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα βασικά σημεία ενοποίησης όλων των δράσεων συνηγορίας. Οι παρακάτω δραστηριότητες παρέχουν εις βάθος γνώση σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της διαδικασίας υπεράσπισης και τονίζουν τη σημασία των διαφορετικών βημάτων σε αυτήν (από τον εντοπισμό ζητημάτων, την έρευνα και την ανάλυση, έως την ανάπτυξη μιας στρατηγικής για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και την ανάπτυξη της επικοινωνίας του μηνύματος σχέδιο, για κινητοποίηση και δράση και τέλος παρακολούθηση και αξιολόγηση). Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι ανάλογα με το πλαίσιο και τις ομάδες-στόχους, και άλλους σχετικούς παράγοντες, υπάρχουν διαφορετικοί τύποι υπεράσπισης που πρέπει να χρησιμοποιηθούν. Μερικοί από τους τύπους υπεράσπισης είναι: Άμεση υπεράσπιση, Υπεράσπιση βάσης, Υποστήριξη πολιτικής, Υπεράσπιση μέσων ενημέρωσης, Οικοδόμηση συμμαχιών και συνασπισμών, Αυτοεκπροσώπηση ή προσωπική υπεράσπιση, Υπεράσπιση υποθέσεων και Δημόσια υπεράσπιση.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να παρέχει στους συμμετέχοντες βασικές γνώσεις σχετικά με την υπεράσπιση και να χρησιμοποιεί την έρευνα για περαιτέρω διερεύνηση πρακτικών βημάτων και μάθησης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να εξοικειωθούν με διαφορετικούς τύπους υπεράσπισης,
- Να κατανοήσουν τα διάφορα στάδια των δράσεων συνηγορίας,
- Να χρησιμοποιήσει την έρευνα ως εργαλείο για τη διερεύνηση διαφορετικών πτυχών της υπεράσπισης και των βημάτων της,
- Να ενθαρρύνει την ομαδική εργασία και την επικοινωνία.

Ικανότητες:

- Γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας,
- Δεξιότητες έρευνας,
- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Ικανότητα αλφαριθμητισμού,
- Επίλυση προβλημάτων,
- Οργανωτικές δεξιότητες,
- Ομαδική εργασία και συνεργασία.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Εισαγωγή,
- Παζλ συναρμολόγησης και Έρευνα – Εργασία σε μικρές ομάδες,
- Παρουσιάσεις,
- Συζήτηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο και η υπεράσπιση σαν όρος (15 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και τους εισάγει στην ατζέντα και στα θέματα που καλύπτονται. Φροντίζει να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες τις βασικές πληροφορίες και γνώσεις σχετικά με το όρο Υπεράσπιση πριν ξεκινήσουν οι δραστηριότητες του εργαστηρίου.

II. Παζλ συναρμολόγησης και Έρευνα – Εργασία σε μικρές ομάδες (80 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε 4 μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα λαμβάνει μια διαφορετική πτυχή της διαδικασίας υπεράσπισης. Θα πρέπει να φτιάξουν το παζλ και να κάνουν έρευνα (χρησιμοποιώντας διαθέσιμες και αξιόπιστες διαδικτυακές πηγές) σχετικά με τα στοιχεία που συνάντησαν στο παζλ. Έχουν 80 λεπτά για να βρουν όσο το δυνατόν λεπτομερέστερες εξηγήσεις για τα στοιχεία που βρίσκονται στα παζλ. Μετά τη φάση της έρευνας, οι συμμετέχοντες έχουν 30 λεπτά για να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους στην ομάδα.

III. Παρουσιάσεις και Τοποθετήσεις (60 λεπτά)

Κάθε ομάδα εκ περιτροπής παρουσιάζει τη δουλειά της. Η παρουσίαση διευκολύνεται από τον εκπαιδευτή ο οποίος συμβάλλει στην περαιτέρω επεξεργασία των θεμάτων και των παραδειγμάτων.

IV. Θεωρητική Προσέγγιση (30 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής συνεχίζει το εργαστήριο με μια τοποθέτηση σε κάθε θέμα όπου οι συμμετέχοντες ανακάλυψαν μέσω της έρευνας που έκαναν. Η παρουσίαση περιέχει το ακόλουθο περιεχόμενο:

Ομάδα 1: Βήματα προς την Υπεράσπιση

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΩ

- Προσδιορίστε το πρόβλημα [προσδιορίστε ένα πρόβλημα, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί]
- Φτιάξε μια ομάδα

ΕΡΕΥΝΩ

- Δημιουργία/ανάπτυξη βάσης αποδεικτικών στοιχείων [Συλλέξτε τις απαραίτητες πληροφορίες που προκαλούν το πρόβλημα και κατανοούνται οι επιπτώσεις του προβλήματος]
- Προσδιορίστε Συμμάχους, Ουδέτερους και Αντιπάλους

ΣΧΕΔΙΑΖΩ

- Ορίστε χρονοδιάγραμμα επιτυχίας: ανάπτυξη στρατηγικής για δράση/εκστρατεία [στόχοι, στόχοι, μέθοδοι, δραστηριότητες, χρονοδιάγραμμα]

ΠΡΑΤΤΩ

- Αναλάβετε δράση σε συμφωνία με όλους όσους συμμετέχουν στην εκστρατεία
- Σύνδεση με συμμάχους
- Χρησιμοποιήστε διάφορα κανάλια επικοινωνίας για να μεταδώσετε το μήνυμά σας

ΑΞΙΟΛΟΓΩ

- Παρακολούθηση ενεργειών και αξιολόγηση κατά τη διάρκεια του κύκλου

Ομάδα 2: ΤΥΠΟΙ της Υπεράσπισης

Άμεση Υπεράσπιση

- Η άμεση υπεράσπιση περιλαμβάνει άμεση επαφή με πολιτικούς, κυβερνητικούς αξιωματούχους ή φορείς λήψης αποφάσεων για να επηρεάσουν τις απόψεις, τις αποφάσεις ή τις πολιτικές τους. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω συναντήσεων, διαβουλεύσεων, παρουσιάσεων ή γραπτών επικοινωνιών.

Υπεράσπιση από τα βάθη της κοινωνίας

- Υπεράσπιση από τα βάθη της κοινωνίας επικεντρώνεται στην κινητοποίηση και την ενδυνάμωση ατόμων ή κοινοτήτων που επηρεάζονται από ένα ζήτημα για να υποστηρίξουν την αλλαγή. Περιλαμβάνει την ευαισθητοποίηση, την οργάνωση εκστρατειών και την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής μέσω δραστηριοτήτων όπως διαμαρτυρίες, συγκεντρώσεις, εκστρατείες συγγραφής επιστολών ή συμμετοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Υπεράσπιση Πολιτικών

- Η υπεράσπιση πολιτικών στοχεύει να διαμορφώσει ή να επηρεάσει πολιτικές, νόμους ή κανονισμούς. Περιλαμβάνει τη διεξαγωγή έρευνας, την ανάλυση δεδομένων, την ανάπτυξη συστάσεων πολιτικής και τη συμμετοχή σε πολιτικό διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων. Η υπεράσπιση πολιτικής μπορεί να διεξαχθεί μέσω γραπτών εκθέσεων, ενημερωτικών εκθέσεων, διαβουλεύσεων ή συμμετοχής σε φόρουμ πολιτικής.

Υπεράσπιση των Μέσων Επικοινωνίας

- Η υπεράσπιση των μέσων ενημέρωσης επικεντρώνεται στη χρήση των διαύλων των μέσων ενημέρωσης για την ευαισθητοποίηση, τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και τον επηρεασμό των συζητήσεων πολιτικής. Περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως εκστρατείες στα μέσα ενημέρωσης, δελτία τύπου, συνεντεύξεις, άρθρα γνώμης, συμμετοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή διοργάνωση εκδηλώσεων στα μέσα ενημέρωσης για να προσελκύσει την προσοχή σε ένα θέμα.

Οικοδόμηση Συμμαχιών και Συνεργασιών

- Η υπεράσπιση μέσω συμμαχιών και συνασπισμών περιλαμβάνει την οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων με οργανώσεις, ομάδες ή άτομα ομοϊδεάτες για να ενισχύσουν τις συλλογικές φωνές και να επηρεάσουν την αλλαγή. Αυτή η μορφή υπεράσπισης αξιοποιεί τη δύναμη της συνεργασίας, των κοινών πόρων και των κοινών προσπαθειών υπεράσπισης για την αύξηση του αντίκτυπου.

Αυτοεκπροσώπηση ή προσωπική υπεράσπιση

- Η αυτοεκπροσώπηση ή η προσωπική υπεράσπιση είναι μια κατάσταση κατά την οποία κάποιος συνηγορεί στο όνομά του/της για προσωπικά δικαιώματα, συμφέροντα και προβλήματα.

Υπεράσπιση Υπόθεσης

- Η υπεράσπιση μιας υπόθεσης είναι ομιλία/υποστήριξη για λογαριασμό άλλου ατόμου ή ομάδας ατόμων που δεν είναι σε θέση να το κάνουν οι ίδιοι.

Δημόσια υπεράσπιση

- Η δημόσια υπεράσπιση είναι ομιλία εκ μέρους, η εκπροσώπηση των συμφερόντων ή η υπεράσπιση των δικαιωμάτων ενός ευρύτερου ενδιαφερομένου. Σε αντίθεση με το Υπεράσπιση στης Υπόθεσης, η δημόσια υπεράσπιση είναι για έναν σκοπό που επηρεάζει ένα ευρύ πληθυσμό ή κοινοτικό επίπεδο.

ΟΜΑΔΑ 3: ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ Τόπων, Ανθρώπων, Εξουσίας

Η κατανόηση του ποιος και τι υπάρχει στην κοινότητα θα είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία μιας εκστρατείας υπεράσπισης - είτε μέσω της κινητοποίησης των υποστηρικτών, είτε μέσω του ξεπεράσματος των αντεπιχειρημάτων, είτε μέσω της πειθούς των υπευθύνων λήψης αποφάσεων. Η κοινότητά μας μπορεί να είναι ένας τοπικός, φυσικός χώρος, ένα εθνικό δίκτυο ομοϊδεατών ή παρόμοιων ανθρώπων ή ένας παγκόσμιος χώρος που φέρνει τους ανθρώπους κοντά.

Θα πρέπει να θυμόμαστε τους 3 παρακάτω παράγοντες:

ΤΟΠΟΙ

- Η φυσική κατανόηση της κοινότητάς σας και η χαρτογράφηση του περιβάλλοντος στο οποίο ζουν οι άνθρωποι βοηθά στην αποκάλυψη ορισμένων από τα ζητήματα, τις προκλήσεις και τις διαφορετικές εμπειρίες των γύρω μας.

ΑΝΘΡΩΠΟΙ

- Η χαρτογράφηση του ΠΟΙΟΥ απαρτίζει την κοινότητά μας είναι ένα σημαντικό μέρος της περαιτέρω κατανόησης των θεμάτων της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη διαφορετικές οπτικές γωνίες και σκεφτόμαστε ποιες ομάδες και άτομα μπορούν να βοηθήσουν τη διαδικασία εκστρατείας/υποστηρικτικής εκστρατείας σας.
- Υποστηρικτές/Σύμμαχοι – Ποιοι είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν την καμπάνια μας; Ποιοι είναι αυτοί που θα μπορούσαν να βοηθήσουν;
- Οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων και αυτοί που έχουν εξουσίες – Ποιοι είναι οι άνθρωποι με την εξουσία;
- Αυτοί που είναι εναντίον μας – Ποιες ομάδες, οργανώσεις ή άτομα ενδέχεται να διαφωνήσουν με την εκστρατεία μας και να ασκήσουν πίεση εναντίον μας;

ΕΞΟΥΣΙΑ

Η κατανόηση του ποιος έχει εξουσία στην κοινότητά μας βρίσκεται στο επίκεντρο οποιασδήποτε Διαδικασίας Υπεράσπισης, και ωστόσο συχνά αγνοείται κατά τη διαδικασία σχεδιασμού. Αυτό δεν χρειάζεται να είναι η εξουσία των Προέδρων ή των Πρωθυπουργών, αλλά μπορεί να περιλαμβάνει: θρησκευτικά πρόσωπα, ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, εκλεγμένους πολιτικούς, διασημότητες, ακαδημαϊκές προσωπικότητες, αξιολογιστές ηγέτες κοινοτήτων, πρεσβύτερους ή ομάδες επιρροής.

ΟΜΑΔΑ 4: Υπεράσπιση της Επικοινωνίας και Μηνυμάτων

Η αποστολή μηνυμάτων, επομένως, αναφέρεται στο πώς να προσδιορίσετε το μήνυμά σας και πώς να διασφαλίσετε ότι αυτό θα παραδοθεί με τον πλέον κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο στους στόχους μας.

Τα μηνύματα πρέπει πάντα να προσαρμόζονται στο επίπεδο κατανόησης και ευαισθητοποίησης του κοινού-στόχου. Λάβετε επίσης υπόψη σας τα πολιτιστικά και πολιτικά συναισθήματα και ευαισθησίες: είναι σημαντικό να συνδεθείτε με τις αξίες και τις πολιτικές απόψεις του κοινού σας.

Το μήνυμά σας πρέπει να είναι: ΣΑΦΕΣ, ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ, ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟ!!!

ΜΟΡΦΕΣ για ανταλλαγή μηνυμάτων:

- Πινακίδες, συμπεριλαμβανομένων αφισών και πανό
- Δηλώσεις, έγγραφα θέσης, ενημερωτικά δελτία, φυλλάδια, φυλλάδια, ενημερωτικά δελτία, ερευνητικές εργασίες, κόμικς, κ.λπ.
- Γραπτά μηνύματα, ιστότοποι και μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Τεκμηρίωση/παραγωγή βίντεο.
- Δημόσιες ομιλίες.

V. Αξιολόγηση (15 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες κάθονται σε κύκλο για να εκφράσουν τις εντυπώσεις τους σχετικά με τη δραστηριότητα. Αυτό γίνεται με μια μπάλα από σπάγκο/κλωστή. Μιλάει αυτός που έχει στο χέρι του μια μπάλα σπάγκου. Μόλις τελειώσει, την πετάει/δίνει σε ένα άλλο άτομο της ομάδας, το οποίο καλείται να εκφράσει πώς βίωσε τη δραστηριότητα. Καθώς η μπάλα περνάει από το ένα άτομο στο άλλο, δημιουργείται ένας ιστός αράχνης από δεσμούς μεταξύ των μελών της ομάδας.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Κολητική ταινία, Φορητός Υπολογιστής, προτζέκτορας και οθόνη, Εκτυπωμένα σετ από παζλ

υπεράσπισης σε A3 χαρτιά και κομμένα σε σχήμα παζλ (κοίτα Παράρτημα 2), μια μπάλα με κλωστές για την αξιολόγηση.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Ομάδα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDG). (n.d.). ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ - UNDAF COMPANION GUIDANCE. Ανακτήθηκε 2023, από <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG-UNDAF-Companion-Pieces-4-Communications-And-Advocacy.pdf>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας

- Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να δώσει περισσότερο χρόνο για το ερευνητικό μέρος εάν χρειάζεται, καθώς η έρευνα είναι η βασική μαθησιακή δραστηριότητα αυτού του εργαστηρίου.

2.7. Υπεράσπιση εν Δράση / Βασικές δεξιότητες υπεράσπισης που απαιτούνται για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης

Τίτλος εργαστηρίου: Υπεράσπιση εν δράσει / Βασικές δεξιότητες υπεράσπισης που απαιτούνται για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης

Διάρκεια: 120 λεπτά

Υπόβαθρο:

Για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και οι ακτιβιστές πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες υπεράσπισης. Εκτός από αυτό, οι ερευνητικές δεξιότητες για τον εντοπισμό και την ανάλυση ορισμένων περιπτώσεων ριζοσπαστικοποίησης είναι εξαιρετικά σημαντικές. Επιπλέον, η επικοινωνία και η συνεργασία με διάφορους φορείς είναι απαραίτητες για να μπορεί κανείς να διατυπώνει αποτελεσματικά τις ιδέες του, να χρησιμοποιεί τις γνώσεις και τις πληροφορίες που αποκτά, καθώς και δεξιότητες για την ανάπτυξη της εκστρατείας κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Όπως και κατά την εφαρμογή οποιασδήποτε άλλης δράσης υπεράσπισης, απαιτούνται δεξιότητες παρακολούθησης και αξιολόγησης των προσπαθειών υπεράσπισης για την εκτίμηση του αντίκτυπου, τη μέτρηση των αποτελεσμάτων και τον εντοπισμό τομέων για βελτίωση, καθώς και η ικανότητα συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, παρακολούθησης της προόδου και προσαρμογής των στρατηγικών με βάση τα στοιχεία και την ανατροφοδότηση. Τέλος, δεν θα πρέπει να υποτιμάται η ανθεκτικότητα και η προσαρμοστικότητα, καθώς η ανθεκτικότητα στην αντιμετώπιση των προκλήσεων, των αποτυχιών και των αντιδράσεων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συνηγορίας είναι εξίσου σημαντική με την ικανότητα προσαρμογής των στρατηγικών συνηγορίας κατά της ριζοσπαστικοποίησης, της ανταπόκρισης στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και της επιμονής στην επιδίωξη των στόχων κατά της ριζοσπαστικοποίησης.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να τονιστεί η σημασία της υπεράσπισης και των δεξιοτήτων υπεράσπισης μέσω εισηγήσεων και δημιουργικών δραστηριοτήτων.

Στόχος του εργαστηρίου:

- Χρήση της ανάλυσης μελέτης περίπτωσης για πρακτική μάθηση σχετικά με τη σημασία της υπεράσπισης,
- Να δημιουργηθεί περιθώριο για τη δημιουργία μηνυμάτων υπεράσπισης με βάση περιπτώσεις μελέτης,
- Να προσδιοριστούν οι δεξιότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική υποστήριξη διαδικασιών κατά της ριζοσπαστικοποίησης,
- Να κατανοήσουν καλύτερα γιατί ορισμένες δεξιότητες είναι απαραίτητες για τη διαδικασία αυτή,
- Να εμπνευστούν οι συμμετέχοντες από διαφορετικές δυνατότητες δράσης.

Ικανότητες:

- Αναλυτικές δεξιότητες,
- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Ικανότητα γραμματισμού,
- Επίλυση προβλημάτων,
- Οργανωτικές δεξιότητες,

- Ομαδική εργασία,
- Δεξιότητες δημόσιας ομιλίας.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Καταιγισμός ιδεών,
- Εργασία σε μικρές ομάδες – Ανάλυση μελέτης περίπτωσης,
- Παρουσιάσεις,
- Εισαγωγή και συζήτηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Καταιγισμός ιδεών (15 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και τους εισάγει στην ημερήσια διάταξη και τα θέματα που καλύπτονται. Στη συνέχεια, καλεί τους συμμετέχοντες σε σύντομο καταιγισμό ιδεών. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις απόψεις τους σχετικά με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη υπεράσπιση της αντί-ριζοσπαστικοποίησης. Ο εκπαιδευτής σημειώνει τις ιδέες τους και δίνει συμβουλές για να συμπληρώσει τις απαντήσεις τους.

II. Εργασία σε μικρές ομάδες: Ανάλυση μελέτης περίπτωσης (45 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες, χωρίζονται σε 3 μικρότερες ομάδες και τους δίνουν μελέτες περιπτώσεων για τις οποίες θα πρέπει να αναπτύξουν ένα μήνυμα υποστήριξης και να αποφασίσουν σε ποιον εμπλεκόμενο φορέα θα απευθυνθούν με αυτό. Έχουν μερικά λεπτά για να παρουσιάσουν το μήνυμα μπροστά στην ομάδα.

Εξηγεί ότι αυτές οι υποθετικές περιπτώσεις αποτελούν σημείο εκκίνησης για την εξάσκηση της υποστήριξης κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Μπορούν να τις αναπτύξουν περαιτέρω εξετάζοντας το συγκεκριμένο πλαίσιο, τα ενδιαφερόμενα μέρη, τις προκλήσεις και τις πιθανές στρατηγικές υπεράσπισης για την επίτευξη των στόχων που έχουν περιγραφεί. Οι περιπτώσεις μπορούν να τροποποιηθούν ώστε να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες και τη δυναμική της συνεδρίας. Οι ομάδες έχουν στη διάθεσή τους 40 λεπτά για να αναλύσουν την περίπτωση τους και να δημιουργήσουν ένα μήνυμα υπεράσπισης για τη μελέτη περιπτώσής τους.

Οι ερωτήσεις που πρέπει να έχετε κατά νου κατά την ανάπτυξη του μηνύματος υπεράσπισης είναι οι εξής:

- Σε ποιους πρόκειται να στείλετε το μήνυμα;
- Ποιος θα είναι ο στόχος σας για να επηρεάσετε και πως;

Περίπτωση 1: Σενάριο σχολικού προληπτικού προγράμματος

Το λύκειο Α είναι εγκατεστημένο σε μια πόλη με ετερόκλητο πληθυσμό. Ωστόσο, η ποικιλομορφία δεν αξιολογείται σωστά στο σχολείο, καθώς υπάρχουν περιστατικά ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ μιας μικρής ομάδας μαθητών. Υπάρχει η ανάγκη από τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας να διατυπώσουν ένα βασικό μήνυμα που να υποστηρίζει την ανάπτυξη ενός προγράμματος που θα αντιμετωπίσει αυτό το ζήτημα και θα προωθήσει την ποικιλομορφία και την ενσωμάτωση.

Περίπτωση 2: Σενάριο κοινοτικής πρωτοβουλίας δέσμευσης

Υπάρχουν συνεχείς εντάσεις και περιστατικά που οδηγούν στη ριζοσπαστικοποίηση σε μια γειτονιά με διαφορετικούς πληθυσμούς. Υπάρχει ανάγκη από τους ακτιβιστές νεολαίας να καταλήξουν σε ένα βασικό

μήνυμα που να υποστηρίζει τον σχεδιασμό μιας πρωτοβουλίας που θα στοχεύει στην κοινωνική ένταξη, την εμπλοκή της κοινότητας και τον διάλογο, για να προληφθεί και να αντιμετωπιστεί η ριζοσπαστικοποίηση.

Περίπτωση 3: Σενάριο αναθεώρησης της πολιτικής για την αποκατάσταση και την επανένταξη

Οι πολιτικές μιας χώρας σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση είναι αναποτελεσματικές για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού. Αποτελεί πρόκληση η επανένταξη ενός αριθμού ατόμων που βίωσαν τη ριζοσπαστικοποίηση στις ελλιπείς πολιτικές και προγράμματα. Υπάρχει ανάγκη από τους ακτιβιστές της νεολαίας να καταλήξουν σε ένα βασικό μήνυμα που να υποστηρίζει τη δημιουργία μιας σταθερής και ολοκληρωμένης πολιτικής μεταρρύθμισης για την αποκατάσταση και την επανένταξη.

III. Παρουσιάσεις των μηνυμάτων (20 λεπτά)

Κάθε ομάδα παρουσιάζει το μήνυμα υπεράσπισης. Μετά την παρουσίαση, οι υπόλοιποι συμμετέχοντες μπορούν να υποβάλουν ερωτήσεις και σχόλια, ενώ ο εκπαιδευτής δίνει ανατροφοδότηση σχετικά με το μήνυμά τους.

IV. Εισαγωγή και Συζήτηση (40 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής ξεκινάει μια τελική δραστηριότητα όπου λαμβάνουν χώρα τόσο η ενημέρωση όσο και η συζήτηση. Αρχικά, τονίζει τη σημασία της προηγούμενης δραστηριότητας που έκαναν οι συμμετέχοντες. Στη συνέχεια, πραγματοποιείται συζήτηση για τις σκέψεις τους σχετικά με αυτή τη δραστηριότητα με τη χρήση των ακόλουθων ερωτήσεων:

- Ποιο ήταν το αποκορύφωμα αυτής της δραστηριότητας για εσάς;
- Είχατε κάποιες προκλήσεις;
- Ποια είναι η γνώση που αποκτήσατε από αυτή τη δραστηριότητα;
- Ποια στρατηγική/προσεγγίσεις χρησιμοποιήσατε για την υπόθεση που καλύψατε και ήταν αποτελεσματικές;
- Τι θα βελτιώνατε στο μέλλον αν οργανώνατε εκστρατεία υπεράσπισης;

Προτρέπει τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τι πήγε καλά και τι θα μπορούσε να είχε βελτιωθεί, καθώς και τους ενθαρρύνει να εξετάσουν τόσο τα ατομικά όσο και τα ομαδικά επιτεύγματα και προκλήσεις.

Επιπλέον, ο εκπαιδευτής ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να μοιραστούν συγκεκριμένα παραδείγματα που σχετίζονται με τις προσωπικές τους εμπειρίες από την ανάπτυξη πολιτικής, εάν υπάρχουν. Ο εκπαιδευτής συνδέει τη συζήτηση με τις δεξιότητες υπεράσπισης που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, και τους ζητά να προβληματιστούν σχετικά με τις δεξιότητες υπεράσπισης που χρησιμοποίησαν ή παρατήρησαν στον εαυτό τους και σε άλλους. Ζητείται από όλους τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις απόψεις τους. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής συζητά τη σημασία αυτών των δεξιοτήτων στην υπεράσπιση της αντι-ριζοσπαστικοποίησης και τον τρόπο με τον οποίο συνέβαλαν στα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν. Τέλος, συνοψίζει τα βασικά συμπεράσματα του εργαστηρίου, δίνοντας έμφαση στα διδάγματα που αντλήθηκαν, στα επιτεύγματα, στις προκλήσεις και στους τομείς που χρήζουν βελτίωσης.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Κολητική ταινία, Φορητός Υπολογιστής, προτζέκτορας και οθόνη, εκτυπωμένες μελέτες περίπτωσης.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

-
- Krynytska, N. (2022, Μαΐου). 10 δεξιότητες που χρειάζεσαι ως Υπεύθυνος Υπεράσπισης. Human Rights Careers. <https://www.humanrightscareers.com/magazine/advocacy-officer-skills/>
  - Sushant University. (2020, Σεπτέμβριος 22). ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΑΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΝΑ ΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΤΕ | μπλογκ του Sushant University. <https://sushantuniversity.edu.in/blog/the-most-important-advocacy-skills-and-how-to-develop-them/>

2.8. Κατανοώντας την ανάπτυξη πολιτικών και κανονισμών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης

Τίτλος εργαστηρίου: Κατανοώντας την ανάπτυξη πολιτικών και κανονισμών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης

Διάρκεια: 140 λεπτά

Υπόβαθρο:

Όταν κάποιος ασχολείται με τις πρωτοβουλίες καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης, θα πρέπει να έχει τις βασικές πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών και κανονισμών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης. Αυτό το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί ειδικά για να καλύψει τα βασικά στοιχεία ανάπτυξης πολιτικής και των κανονισμών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, προκειμένου να υποστηρίξει τη μάθηση και την ενεργό συμμετοχή των συμμετεχόντων στο θέμα αυτό. Μέσω αυτού του εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικών, εξέτασης μέτρων και κατευθυντήριων γραμμών για την αντιμετώπιση του ζητήματος της ριζοσπαστικοποίησης. Συγκεκριμένα, υπάρχουν ορισμένες βασικές πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ανάπτυξη πολιτικής κατά της ριζοσπαστικοποίησης, όπως η προσέγγιση βάσει στοιχείων, η πολυδιάστατη προσέγγιση, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα μέτρα πρόληψης και παρέμβασης. Οι πολιτικές θα πρέπει να στηρίζονται σε εμπειρική έρευνα και ανάλυση των παραγόντων που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση, των βαθύτερων αιτιών της και των αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης και παρέμβασης. Η πτυχή της σύμπραξης διαφόρων τομέων και ενδιαφερομένων φορέων επισημαίνεται ως ζωτικής σημασίας και, ως εκ τούτου, τονίζεται σε αυτό το εργαστήριο.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να προσφέρει στους συμμετέχοντες πρακτική εμπειρία σχετικά με τη διαδικασία χάραξης πολιτικής και τους κανονισμούς που σχετίζονται με τις προσπάθειες καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης μέσω μιας δημιουργικής δραστηριότητας προσομοίωσης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να κατανοήσουν την έννοια της ανάπτυξης πολιτικής,
- Να μάθουν για τις στρατηγικές πρόληψης, τα προγράμματα παρέμβασης, την εμπλοκή της κοινότητας και τα μέτρα επιβολής του νόμου,
- Να χρησιμοποιήσουν δραστηριότητα προσομοίωσης για διαδραστική μάθηση σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικής,
- Να συζητήσουν τη διαδικασία ανάπτυξης πολιτικής και τους κανονισμούς για τις προσπάθειες καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης.

Ικανότητες:

- Αναλυτικές δεξιότητες,
- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Ικανότητα γραμματισμού,
- Επίλυση προβλημάτων,
- Οργανωτικές δεξιότητες,
- Ομαδική εργασία,

- Δεξιότητες δημόσιας ομιλίας.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Καταιγισμός ιδεών,
- Εργασία σε μικρές ομάδες – Μελέτη περίπτωσης,
- Παρουσιάσεις,
- Εισαγωγή και Συζήτηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο και τοποθετήσεις (15 λεπτά)

Το εργαστήριο ξεκινούν με ένα καλωσόρισμα από τον εκπαιδευτή και μια εισαγωγή σχετικά με το θέμα και τις βασικές πληροφορίες της ημερήσιας διάταξης. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής κάνει επίσης μια σύντομη επισκόπηση των σταδίων και των βασικών προβληματισμών στη διαδικασία ανάπτυξης πολιτικής.

II. Δραστηριότητα προσομοίωσης σε ομάδες – Χάραξη πολιτικών Α-Ω (75 λεπτά)

Μετά την εισαγωγή, ο εκπαιδευτής καθοδηγεί τους συμμετέχοντες σε μια ομαδική δραστηριότητα που πρέπει να κάνουν σε μικρές ομάδες των 4-6 μελών. Κάθε ομάδα έχει να επεξεργαστεί μια συγκεκριμένη πτυχή της πολιτικής κατά της ριζοσπαστικοποίησης, όπως: στρατηγικές πρόληψης, προγράμματα παρέμβασης, εμπλοκή της κοινότητας, μέτρα επιβολής του νόμου. Ο εκπαιδευτής δίνει οδηγίες σε κάθε ομάδα να προσομοιώσει την ανάπτυξη μιας πολιτικής που σχετίζεται με την πτυχή της αντιριζοσπαστικοποίησης που της έχει ανατεθεί. Πρέπει να επινοήσουν μια παρουσίαση αυτής της διαδικασίας ανάπτυξης πολιτικής, αλλά κάθε πρόταση της παρουσιάσής θα πρέπει να αρχίζει με ένα γράμμα του αλφαβήτου, έτσι ώστε τα σημεία των παρουσιάσεών τους να ακολουθούν το αλφάβητο από το Α έως το Ω. Κάθε ομάδα καλείται να προσδιορίσει τους κύριους στόχους της πολιτικής, τον κοινό-στόχο και τα συγκεκριμένα μέτρα ή κανονισμούς που πρέπει να συμπεριληφθούν. Εκτός από αυτό, οι ομάδες καλούνται να εξετάσουν πιθανές προκλήσεις, συμβιβασμούς, καθώς και δεοντολογικά ζητήματα που εμπλέκονται στην ανάπτυξη της πολιτικής τους. Έχουν στη διάθεσή τους 70 λεπτά για να ολοκληρώσουν την εργασία και να προετοιμαστούν για τις παρουσιάσεις.

III. Παρουσίαση και Συζήτηση (20 λεπτά):

Ο εκπαιδευτής καλεί κάθε ομάδα να παρουσιάσει την πρόταση πολιτικής της, εξηγώντας τους στόχους, τον κοινό-στόχο και τα βασικά μέτρα ή κανονισμούς που έχουν αναπτύξει. Διευκολύνει τη συζήτηση μετά από κάθε παρουσίαση για να ενθαρρύνει ερωτήσεις, διευκρινίσεις και ανατροφοδότηση από τους άλλους συμμετέχοντες. Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν σε κριτική σκέψη και να προσφέρουν προτάσεις για τη βελτίωση ή την ενίσχυση κάθε πρότασης πολιτικής.

IV. Αξιολόγηση της Πολιτικής και σύνοψη (30 λεπτά)

Μετά τις παρουσιάσεις, ο εκπαιδευτής διευκολύνει τη συζήτηση σχετικά με την αξιολόγηση των προτάσεων πολιτικής. Ζητά από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με την πιθανή αποτελεσματικότητα, τη σκοπιμότητα και τις ηθικές επιπτώσεις των πολιτικών. Συζητούν τη σημασία της επίβλεψης και της αξιολόγησης των πολιτικών στο πλαίσιο των προσπαθειών κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής ολοκληρώνει τη δραστηριότητα ανακεφαλαιώνοντας τα βασικά συμπεράσματα και τονίζοντας τις πολυπλοκότητες και τις εκτιμήσεις που εμπλέκονται στην ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών και κανονισμών για τις προσπάθειες καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης.

Απαραίτητα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Κολλητική ταινία, Φορητός Υπολογιστής, Προτζέκτορας και οθόνη, Κάρτες ευρητηρίου ή αυτοκόλλητες ετικέτες σημειώσεων.

Έγγραφα ιστορικού και περαιτέρω μελέτη:

- NORMAK Project– Νορβηγική βοήθεια προς τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης. (2007). Εγχειρίδιο ανάπτυξης πολιτικής: General Secretariat of the Government of the Republic of Macedonia. https://www.ipa.government.bg/sites/default/files/narchnik_za_razrobotvane_na_politiki.pdf
- Burke, A. S. (n.d.). 4.3. Τα στάδια ανάπτυξης πολιτικής. Pressbooks. <https://openoregon.pressbooks.pub/ccj230/chapter/3-3-the-stages-of-policy-development/>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να είναι ευέλικτος ως προς το χρόνο στη δραστηριότητα προσομοίωσης. Δραστηριότητες όπως αυτή απαιτούν τη δημιουργικότητα των συμμετεχόντων, επομένως μια πίεση χρόνου μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη διαδικασία ολοκλήρωσης της εργασίας και την απόδοσή τους στη συνέχεια.

2.9. Σχεδιάστε μια καμπάνια ευαισθητοποίησης / Κύρια στοιχεία ευαισθητοποίησης

Τίτλος εργαστηρίου: Σχεδιάστε μία καμπάνια ευαισθητοποίησης/ Κύρια στοιχεία ευαισθητοποίησης

Διάρκεια: 180 λεπτά

Υπόβαθρο:

Όταν οι άνθρωποι εντάσσονται σε ριζοσπαστικές ομάδες ή οργανώσεις, αυτό συμβαίνει συνήθως επειδή οι οργανώσεις αυτές έχουν έναν λόγο που βρίσκει απήχηση στα άτομα αυτά και αντανακλά τα παράπονά τους. Η αντι-αφήγηση γίνεται γενικά κατανοητή ως η αποδόμηση των επιχειρημάτων και της λογικής της ριζοσπαστικής ομάδας παρέχοντας το "αντίλογο" στους ισχυρισμούς της. Αυτή η προσέγγιση δεν είναι πάντα πολύ επιτυχής, επειδή δεν παρέχει καμία αξία ή δεν συγκρατεί το έδαφος για το ριζοσπαστικό άτομο/ομάδα. Μια πιο κατάλληλη προσέγγιση είναι συνήθως μια πιο "ανθρώπινη" και προσωπική προσέγγιση. Η εναλλακτική αφηγηματική προσέγγιση αφορά μια πιο θετική προσέγγιση που ενσωματώνει τις βασικές αξίες του ατόμου και αντιμετωπίζει/απαντά στα παράπονά του. Η κύρια επιδίωξη αυτού του εργαστηρίου δεν είναι να συζητηθούν οι βασικές αφηγήσεις που συνδέονται με τη ριζοσπαστικοποίηση και τον βίαιο εξτρεμισμό, αλλά να διερευνηθούν οι τρόποι αλλαγής των κυρίαρχων αφηγήσεων στις τοπικές τους κοινότητες. Για το σκοπό αυτό, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να σχεδιάσουν μια εκστρατεία που να μοιράζεται μια αφήγηση διαφορετική από εκείνη των εξτρεμιστικών ομάδων.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να ενισχυθεί η γνώση των συμμετεχόντων πάνω σε δραστηριότητες και διαδικασίες ευαισθητοποίησης και στο σχεδιασμό επικοινωνιακών εκστρατειών για την τοπική κοινότητα.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να χρησιμοποιήσουν οι συμμετέχοντες τη φαντασία και δημιουργικότητά τους για να σχεδιάσουν την καμπάνια,
- Να αναγνωρίσουν πως υπάρχουν πολλαπλοί τρόποι να ειπωθεί μια ιστορία- και πως η μονομερής πλαισίωση ενός θέματος δημιουργεί πολλούς περιορισμούς,
- Να αναπτύξουν οι συμμετέχοντες δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να πάρουν ηγετικό ρόλο στην κοινότητα.

Ικανότητες:

- Αναλυτική δεξιότητα,
- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Δεξιότητα διαχείρισης γνώσης,
- Προσωπικές, κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες,
- Οργανωτικότητα,
- Ομαδικότητα,
- Δεξιότητες δημόσιου λόγου.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Συνεργασία σε μικρές ομάδες- σχεδιασμός επικοινωνιακής καμπάνιας,
- Παρουσιάσεις και συζήτηση,
- Θεωρητική ανασκόπηση,
- Αξιολόγηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο (5 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και κάνει μια εισαγωγή στην ατζέντα και τα θέματα που θα καλυφθούν.

II. Συνεργασία σε μικρές ομάδες- σχεδιασμός επικοινωνιακής καμπάνιας ευαισθητοποίησης (65 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε 3 ομάδες και καλούνται να σχεδιάσουν μία επικοινωνιακή καμπάνια για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσα σε 60 λεπτά. Κάθε ομάδα θα επιλέξει ένα στόχο για την καμπάνια της. Ο εκπαιδευτής αναθέτει στους συμμετέχοντες να προετοιμάσουν το σενάριο για την καμπάνια τους, να τη βιντεοσκοπήσουν με τα κινητά τους και να τη μοντάρουν χρησιμοποιώντας εργαλεία λήψης και μοντάζ. Δεν απαιτείται το αποτέλεσμα να είναι σαν μία επαγγελματική καμπάνια- αλλά να είναι κάτι προσωπικό: ένα μήνυμα από νέους για νέους. Το βίντεο της καμπάνιας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 2-3 λεπτά.

Για την προετοιμασία της καμπάνιας, οι συμμετέχοντες μπορούν να συλλογιστούν τα παρακάτω ερωτήματα:

- Σε ποιόν απευθύνεται/ ποιον στοχεύει η καμπάνια; (κοινό)
- Τί θέλει να πει η καμπάνια (μήνυμα) ή ποιο είναι το ζήτημα που θα θέλατε να απευθυνθείτε;
- Ποιο είναι το καλύτερο εργαλείο που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε;
- Πώς μπορούμε να κάνουμε αυτό το μήνυμα να ακουστεί/ να έχει απήχηση;
- Πώς μπορούμε να αναγνωρίσουμε αυτούς που είναι σε ρίσκο ριζοσπαστικοποίησης;
- Ποιοι θα συμμετέχουν στην καμπάνια; (σχολεία, οικογένειες, φίλοι, αθλητικά κέντρα, δήμοι, κλπ)
- Κάνει κάποιος κάτι παρόμοιο στην κοινότητά μου;
- Τί γλώσσα θα χρησιμοποιήσω για αυτή την καμπάνια;
- Θα είχε διαφορετικό σχεδιασμό η καμπάνια ανάλογα με το αν στόχευε σε νέους άνδρες ή νέες γυναίκες; Γιατί;
- Ποια σημεία της καμπάνιας αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο φύλο ή ηλικιακή ομάδα;
- Επικεντρώνεται ή αναφέρεται καθόλου η καμπάνια στις ανάγκες μειονοτήτων;

Ύστερα, οι συμμετέχοντες καλούνται να έρθουν στην αίθουσα για να παρουσιάσουν τις καμπάνιες τους.

III. Παρουσίαση (60 λεπτά)

Όλες οι ομάδες είναι παρούσες για τις παρουσιάσεις. Ο εκπαιδευτής δίνει χρόνο 15 λεπτά για να παρουσιάσει κάθε ομάδα την καμπάνια της και άλλα 5 λεπτά για ερωτήσεις/ απαντήσεις.

IV. Θεωρητική ανασκόπηση (30 λεπτά)

Το εργαστήριο συνεχίζει με μία θεωρητική ανασκόπηση πάνω σε θέματα ευαισθητοποίησης. Ο εκπαιδευτής τονίζει πως οι καμπάνιες περιέχουν μία επιλογή και ένα συνδυασμό διάφορων στοιχείων ανάλογα με τη φύση του θέματος που επικοινωνείτε, το κοινό-στόχο και τη συνολική στρατηγική της ευαισθητοποίησης. Μία καθολική προσέγγιση που ενσωματώνει πολλά στοιχεία μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της προσπάθειας ευαισθητοποίησης και να συμβάλλει στην επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος. Δίνεται στους συμμετέχοντες μια λίστα σε διάγραμμα παρουσίασης

(flipchart) που περιέχει τα μέρη μιας καμπάνιας και τα βήματα που περιέχονται στο κάθε ένα. Ο εκπαιδευτής προσθέτει τη γνώση του/της σε κάθε στοιχείο.

1. Έρευνα και προγραμματισμός: Εκτέλεση ενδελχούς έρευνας για την κατανόηση του θέματος, τα κύρια αίτια του, δυνητικές λύσεις- συλλογή δεδομένων, μαρτυριών/ντοκουμέντων, και γνώμες ειδικών που στηρίζουν την προσπάθεια υποστήριξης- ανάπτυξη στρατηγικού σχεδίου που περιέχει αντικειμενικούς στόχους, και βήματα για την καμπάνια ευαισθητοποίησης.
2. Κινητοποίηση: Εμπλέκοντας και κινητοποιώντας άτομα, κοινότητες και οργανισμούς που δείχνουν ενθουσιασμό/ τους αφορά ένα ζήτημα- ενθαρρύνοντας ενεργή συμμετοχή, όπως μέσω συμμετοχής σε συγκέντρωση υπογραφών, συναντήσεις ή διαμαρτυρίες, επαφές με υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, χτίζοντας βάση υποστήριξης και δημιουργώντας μια κοινή φωνή για το θέμα της ευαισθητοποίησης.
3. Άσκηση πίεσης: Με άμεση συμμετοχή στις προσπάθειες της ευαισθητοποίησης για επιρροή ατόμων που χαράζουν πολιτική, νομοθετών και άλλων που εμπλέκονται σε λήψη αποφάσεων, συναντήσεις με εκλεγμένους αξιωματούχους, υπεύθυνους πολιτικών αποφάσεων, ή αντιπροσώπους της κυβέρνησης για παράθεση επιχειρημάτων, διάδοση πληροφοριών και ευαισθητοποίηση για συγκεκριμένες αλλαγές πολιτικών, χτίσιμο σχέσεων και δικτύων ώστε να επικοινωνούμε αποτελεσματικά και να ασκούμε πίεση προς ένα επιθυμητό αποτέλεσμα.
4. Δικτύωση και Συμμαχίες: Χτίζοντας συμμαχίες και συνεργασίες με οργανισμούς, υποστηρικτές και ενδιαφερόμενα μέλη κοινού προσανατολισμού- σχηματίζοντας συμμαχίες ή συνεταιρικές σχέσεις με σκοπό την ενίσχυση του μηνύματος ευαισθητοποίησης, τη διανομή πόρων και τη αύξηση της συλλογικής επιρροής- με εκμετάλλευση της ισχύος που έχουν τα δίκτυα αυτά για διεύρυνση υποστήριξης και συμμετοχή ατόμων σε θέσεις λήψης αποφάσεων.
5. Συμμετοχή των μέσων ενημέρωσης: Χρησιμοποιώντας διάφορες πλατφόρμες μέσων για αύξηση αναγνωσιμότητας, διαμόρφωση της κοινής γνώμης και επιρροή πολιτικών αποφάσεων- σχεδιάζοντας πειστικά μηνύματα και αφηγήματα που έχουν απήχηση στο κοινό-στόχο- εμπλέκοντας δημοσιογράφους, bloggers και σταθμούς/ κανάλια μέσων για επίτευξη κάλυψης σε διευρυμένο κοινό- χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις ψηφιακές πλατφόρμες για διάδοση πληροφορίας, εμπλοκή υποστηρικτών και δημιουργία διαδικτυακών εκστρατειών ευαισθητοποίησης
6. Νομοθεσία: Χρησιμοποιώντας νομικές στρατηγικές μέσω καταθέσεων μηνύσεων ή υποστήριξης σε νομικές προκλήσεις ώστε να εξυπηρετηθούν οι στόχοι της ευαισθητοποίησης- συνεργασία με νομικούς οργανισμούς και άτομα που εξειδικεύονται σε σχετικές νομικές κατηγορίες- αναζήτηση νομικών λύσεων- καταφεύγοντας σε προσφυγές εναντίον άδικων πολιτικών ή υποστηρίζοντας τα δικαιώματα των προσβεβλημένων ατόμων ή κοινοτήτων.
7. Διαμαρτυρίες και Άμεσες Ενέργειες: Με οργάνωση ειρηνικών διαμαρτυριών, πορειών ή άλλων μορφών άμεσης κινητοποίησης για αύξηση αναγνωσιμότητας και επίτευξη μεγαλύτερης υποστήριξης από το κοινό πάνω στο θέμα της ευαισθητοποίησης- με οργάνωση δυναμικών αποτελεσματικών εκδηλώσεων που στρέφουν την προσοχή στο ζήτημα και ασκούν πίεση στα κέντρα αποφάσεων- με εξασφάλιση ότι οι διαμαρτυρίες και η άμεσες ενέργειες είναι άρτια οργανωμένες, συγκλίνουν με τις αξίες της καμπάνιας ευαισθητοποίησης και τηρούν τους νομικούς και ηθικούς κανόνες.

Τέλος, οι συμμετέχοντες συλλογίζονται και συζητούν ποια από τα στοιχεία/ βήματα διέκριναν στις καμπάνιες που σχεδίασαν και σχολιάζουν ποια στοιχεία θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν για να βελτιώσουν τις καμπάνιες τους.

V. Αξιολόγηση (20 λεπτά)

Το εργαστήριο ολοκληρώνεται με μια μέθοδο αξιολόγησης των τριών λέξεων, όπου οι συμμετέχοντες γράφουν τρεις λέξεις για να περιγράψουν τις εντυπώσεις τους από τη δραστηριότητα. Μετά από αυτό μπορεί να ακολουθήσει συζήτηση για το νόημα και τη σχετικότητα των λέξεων που διατυπώθηκαν.

Απαραίτητα Υλικά: Flipchart, χαρτιά flipchart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά post-it σε διάφορα χρώματα, Αυτοκόλλητη ταινία, Φορητός υπολογιστής, Προβολέας και οθόνη, κινητά τηλέφωνα (υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες να φέρουν τα τηλέφωνα τους)- και ότι άλλο μπορεί να έχουν μαζί τους οι συμμετέχοντες που θα ήθελαν να το χρησιμοποιήσουν στην καμπάνια.

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Ο εκπαιδευτής πρέπει να είναι ευέλικτος με το χρόνο κατά τη διάρκεια που οι ομάδες σχεδιάζουν καμπάνιες. Πρέπει να παρατηρεί την πορεία της εργασίας και αν οι ομάδες χρειάζονται περισσότερο χρόνο, να τους δοθεί. Ο λόγος είναι ότι η πίεση χρόνου μπορεί να έχει αντίκτυπο στη δημιουργικότητά τους ενώ σχεδιάζουν τις καμπάνιες.

2.10. Θέατρο Forum για την αντι-ριζοσπαστικοποίηση

Τίτλος εργαστηρίου: Θέατρο Forum για την αντι-ριζοσπαστικοποίηση

Διάρκεια: 140 λεπτά

Υπόβαθρο:

Μέσω της τεχνικής του θεάτρου φόρουμ (επίσης γνωστό ως θέατρο του καταπιεσμένου), οι συμμετέχοντες λαμβάνουν διάφορα σενάρια τα οποία «μελετούν» και αναπτύσσουν τα κίνητρα για κάθε έναν από τους χαρακτήρες/ρόλους της ιστορίας. Το θέατρο των καταπιεσμένων περιγράφει θεατρικές μορφές που ο Βραζιλιάνος θεατρολόγος Augusto Boal επεξεργάστηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1970, αρχικά στη Βραζιλία και αργότερα στην Ευρώπη. Οι τεχνικές του Boal χρησιμοποιούν το θέατρο ως μέσο προώθησης της κοινωνικής και πολιτικής αλλαγής σε ευθυγράμμιση αρχικά με τη ριζοσπαστική αριστερή πολιτική και αργότερα με την κεντροαριστερή ιδεολογία¹⁹. Το θέατρο Φόρουμ είναι μια διαδραστική μορφή θεάτρου όπου το κοινό μπορεί να γίνει μέρος της ιστορίας και να παρέμβει στην αφήγηση για να αλλάξει την έκβαση και να προτείνει μια εναλλακτική λύση. Η παράσταση αναπαριστά ένα δίλημμα ή μια πρόκληση για τον πρωταγωνιστή και πώς θα μπορούσε να αλλάξει το αποτέλεσμα αλλάζοντας κάποια στοιχεία της ιστορίας. Σε αυτή τη μορφή θεάτρου, το κοινό γίνεται ενεργό, έτσι ώστε ως «θεατές-ηθοποιοί» να εξερευνήσουν, να παρουσιάσουν, να αναλύσουν και να μεταμορφώσουν την πραγματικότητα στην οποία ζουν. Αυτός ο τύπος αλληλεπίδρασης δημιουργεί μια ισχυρή αίσθηση ενδυνάμωσης και χειραφέτησης. Αυτός ο τύπος μεθόδου χρησιμοποιείται για να αντικατοπτρίζει διάφορα κοινωνικά ζητήματα και προκλήσεις, καθώς και για να ενημερώνει την κοινότητα για την ανάγκη αντιμετώπισής τους. Σε αυτό το εργαστήριο, η μέθοδος του θεάτρου φόρουμ θα χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης μέσω των παραδειγμάτων/σεναρίων που δίνονται.

Σκοπός του εργαστηρίου: Ενθάρρυνση των συμμετεχόντων να δραστηριοποιηθούν για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων και να επισημάνουν τη σημασία αυτού του ζητήματος μέσω της χρήσης της μεθόδου του θεάτρου Φόρουμ και της συζήτησης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να ενισχύσει τη δημιουργικότητα των συμμετεχόντων στην αντιμετώπιση ζητημάτων ριζοσπαστικοποίησης μέσω της δημιουργίας ενός έργου με τη βοήθεια του θεάτρου φόρουμ,
- Να αναδείξει τη σημασία της αντιμετώπισης του ζητήματος της ριζοσπαστικοποίησης μεταξύ των νέων,
- Να ενθαρρύνει την ομαδική εργασία και την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων,
- Να αναπτύξει τις ικανότητες των συμμετεχόντων να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην κοινότητα.

Ικανότητες:

- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Προσωπικές, κοινωνικές και μαθησιακές ικανότητες,
- Οργανωτικές δεξιότητες,
- Ομαδική εργασία,
- Δεξιότητες δημόσιας ομιλίας.

¹⁹ Θέατρο του Καταπιεσμένου - Wikiquote. https://en.m.wikiquote.org/wiki/Theatre_of_the_Oppressed

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Θέατρο Φόρουμ – εργασία σε μικρές ομάδες,
- Παρουσιάσεις και συζήτηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο (5 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και τους εισάγει στην ημερήσια διάταξη και στα θέματα που καλύπτονται.

II. Θέατρο Φόρουμ I – εισαγωγή και προετοιμασία (65 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής εισάγει τη μεθοδολογία του θεάτρου Φόρουμ και εξηγεί ότι οι συμμετέχοντες θα πάρουν 4 διαφορετικά σενάρια τα οποία θα πρέπει να «μελετήσουν» και να αναπτύξουν τα κίνητρα για κάθε έναν από τους χαρακτήρες/ρόλους της ιστορίας. Ο εκπαιδευτής τους δίνει οδηγίες για το πώς θα πρέπει να σχεδιάσουν τη δραστηριότητά τους. Το θέατρο φόρουμ αρχίζει με την παρουσίαση μιας σύντομης παράστασης από τους ηθοποιούς, ώστε το κοινό να γνωρίσει την ιστορία και την έκβασή της. Στη συνέχεια οι ηθοποιοί θα επαναλάβουν την παράσταση, με τη διαφορά ότι κατά τη διάρκεια της επαναλαμβανόμενης παράστασης ένα μέλος του κοινού μπορεί να χτυπήσει έναν από τους ηθοποιούς/χαρακτήρες στον ώμο και να «πάρει τη θέση του στην παράσταση». Στη συνέχεια, ο ηθοποιός αυτός θα αποχωρήσει από τη σκηνή και το μέλος του κοινού -στην προκειμένη περίπτωση, ο συμμετέχων- θα συνεχίσει το ρόλο του, αλλά θα χρησιμοποιήσει το διάλογό του ώστε να αλλάξει την έκβαση της ιστορίας. Οι υπόλοιποι ηθοποιοί θα συνεχίσουν να παίζουν έχοντας κατά νου τους «στόχους» και τα κίνητρα του χαρακτήρα τους. Ένα μέλος του κοινού μπορεί να πάρει τη θέση οποιουδήποτε χαρακτήρα, ανεξαρτήτως φύλου, επειδή θα αναλάβει τον «ρόλο» του ατόμου που παίζει.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε 4 ομάδες και τους ενημερώνει ότι ο χρόνος προετοιμασίας μιας σκηνής στο θέατρο φόρουμ είναι 60 λεπτά και ο χρόνος για κάθε παρουσίαση είναι μέχρι 10 λεπτά. Κάθε ομάδα παίρνει ένα από τα ακόλουθα σενάρια:

Σενάριο 1

Η Νούρα είναι μια 22χρονη φωτογράφος από τις Ολλανδία, οι γονείς της είναι από το Μαρόκο. Πάντα την ενδιέφεραν τα ανθρωπιστικά θέματα και συνήθως φωτογράφιζε πορείες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ανθρώπους σε κέντρα προσφύγων. Βοηθούσε επίσης κάποιους ανθρώπους χωρίς χαρτιά να αποκτήσουν, φέρνοντάς τους σε επαφή με δικηγόρους και οργανώσεις υποδοχής. Ήταν πολύ ενεργή στην κοινότητά της και είχε ανησυχήσει πολύ από την κλιμάκωση της βίας στις ευρωπαϊκές πόλεις ως αποτέλεσμα της βίαιης κατάστασης στο Ιράκ και τη Συρία. Αποφάσισε ότι θέλει να παρουσιάσει στον κόσμο γιατί υπάρχει τόσος θυμός και βία και ότι αυτές οι ριζοσπαστικές ομάδες προσπαθούν μόνο να τραβήξουν την προσοχή κάποιου μέσω της βίας. Η Νούρα καταφέρνει να ταξιδέψει στα σύνορα μεταξύ Τουρκίας και Συρίας. Όταν φτάσει εκεί, συνειδητοποιεί ότι παραπλανήθηκε και παραπληροφόρηθηκε από κάποιους ανθρώπους της κοινότητάς της στην Ολλανδία. Η κατάσταση επί τόπου ήταν πολύ διαφορετική από ό,τι περίμενε, και δυστυχώς, δεν μπορεί να ταξιδέψει πίσω στην πατρίδα της επειδή μια ομάδα που συνδέεται με το ISIS και ελέγχει τη ζώνη αυτή έχει κατασχέσει το διαβατήριό της.

- Οι ρόλοι στο σενάριο αυτό είναι: η Νούρα, η αδερφή της, και ο/η φίλος/η που την «στρατολόγησε».

Σενάριο 2

Γιουσεφ είναι ένας νεαρός Σουηδός μουσουλμάνος με ιρακινή καταγωγή. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Μάλμε. Παρά το γεγονός ότι αισθάνεται ότι έχει ενσωματωθεί στη σουηδική κοινωνία, ο Γιουσέφ έχει υποφέρει από ρατσισμό και ισλαμοφοβία. Αισθάνεται χαμένος ανάμεσα στις ρίζες του και τη θετή του πατρίδα. Αισθάνεται σαν στο σπίτι του στη Σουηδία, αλλά του λένε καθημερινά ότι δεν ανήκει «εδώ» και ότι δεν είναι μέρος αυτής της κουλτούρας. Με την πάροδο του χρόνου πιάνει τον εαυτό του να επαναστατεί και να συντάσσεται με άλλους μουσουλμάνους που αντιμετωπίζουν τις ίδιες διακρίσεις, ανεξάρτητα από το επίπεδο ενσωμάτωσής τους. Σταδιακά οι ιδέες και οι ενέργειές του γίνονται πιο ριζοσπαστικές και επιθετικές. Αισθάνεται ότι η αδικία που υφίσταται συντονίζεται με την αδικία που βλέπει σε άλλα μέρη του κόσμου, όπου οι μουσουλμανικές κοινότητες συνεχίζουν να υφίστανται διακρίσεις. Ο Γιουσέφ αποφασίζει ότι πρέπει να κάνει περισσότερα στη ζωή του και να αλλάξει την κατάσταση για τους άλλους μουσουλμάνους που υποφέρουν. Συναντά μια μικρή ομάδα τζιχαντιστών και σχεδιάζει να ταξιδέψει στη Συρία για να συμμετάσχει στον αγώνα.

- Οι ρόλοι στο σενάριο αυτό είναι ο Γιουσεφ, ένας ρατσιστής συνάδερφος που δουλεύει με τον Γιουσεφ, το υποστηρικτικό αφεντικό του και οι γονείς του.

Σενάριο 3

Ο Μαρκ είναι ένας Γερμανός 25 ετών. Ζει στη Στουτγάρδη και είναι άνεργος. Καθώς ο Μαρκ προσπαθεί να βρει μια δουλειά που να ταιριάζει στα προσόντα και τις δεξιότητές του, συνεχώς διαβάζει για μετανάστες κάθε φυλής και θρησκείας που λαμβάνουν ευκαιρίες εργασίας στη γενέτειρά του. Ο πατέρας του μερικές φορές πίνει πολύ. Η μητέρα του εργάζεται στο τοπικό σούπερ μάρκετ. Μια μέρα ο Μαρκ προσκαλείται από έναν φίλο του να συμμετάσχει σε μια ανερχόμενη ομάδα νέων ανδρών στη γειτονιά που προστατεύουν την περιοχή από τους «μετανάστες» και φροντίζουν να μην τους επιτρέπεται να ζουν ή να εργάζονται εκεί. Το μήνυμά τους είναι «η μετανάστευση δεν είναι ευπρόσδεκτη εδώ» και «η Γερμανία είναι για τους Γερμανούς». Εντάσσεται στις ενέργειές τους και αρχίζει να πηγαίνει μαζί τους σε πορείες.

- Οι ρόλοι σε αυτό το σενάριο είναι ο Μαρκ, ο πατέρας του, η μαμάς του, οι φίλοι του, ένα μερικά μέλη της ριζοσπαστικής ομάδας της γειτονιάς.

Σενάριο 4

Ο Χανς μετακόμισε από το μικρό του χωριό στη Βιέννη της Αυστρίας, αναζητώντας καλύτερες ευκαιρίες εργασίας και την προοπτική να συντηρήσει την οικογένειά του (τη μητέρα του και τις μικρότερες αδελφές του). Καθώς προσπαθεί να βρει το βηματισμό του στη Βιέννη - χωρίς διασυνδέσεις ή φίλους, νιώθει μοναξιά και ευάλωτος. Μια μέρα έρχεται σε επαφή με μια ομάδα στο διαδίκτυο που βοηθάει νέους άνδρες σαν κι αυτόν να βρουν δουλειά και να προσαρμοστούν στη Βιέννη. Του υπόσχονται καλή αμοιβή και καλή διαμονή σε ένα κοινοτικό σπίτι που διαχειρίζεται η εν λόγω ομάδα. Αυτό ήταν το χρυσό του εισιτήριο για να αλλάξει την τύχη του και να βρει μια καλά αμειβόμενη δουλειά. Καθώς μετακομίζει στο νέο του σπίτι συνειδητοποιεί ότι η ομάδα αυτή είναι πιο πολιτικά ενεργή από ό,τι φανταζόταν. Διαθέτουν το δικό τους δίκτυο κοινωνικής δικτύωσης, αναρτούν και σχολιάζουν εναντίον ορισμένων μελών του κοινοβουλίου και οργανώνουν εκστρατείες στα μέσα ενημέρωσης εναντίον της πολιτικής και κοινωνικής ηγεσίας και τις κατηγορούν για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και την κρίση στη χώρα. Θέλουν να διασφαλίσουν ότι στις επόμενες εκλογές, οι κυβερνώντες θα είναι πρόθυμοι να βελτιώσουν την οικονομική κατάσταση και να προσφέρουν θέσεις εργασίας σε νέους Αυστριακούς όπως ο Χανς. Είναι έτοιμοι να κάνουν το βήμα παραπάνω και να καταλάβουν το κοινοβούλιο, αν η κυβέρνηση δεν αλλάξει σύντομα.

- Οι ρόλοι σε αυτό το σενάριο είναι ο Χανς, ένα μέλος μιας πολιτικής ομάδας, ένας πολιτικός, ένας φίλος του από τη γενέτειρά του.

III. Θέατρο Φόρουμ II – ώρα για παράσταση (70 λεπτά)

Και οι τέσσερις ομάδες μπαίνουν στην αίθουσα για να παρουσιάσουν το έργο τους. Στο τέλος κάθε παράστασης, ο εκπαιδευτής θέτει στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποιες είναι οι απόψεις σας για την ιστορία και τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι διάφοροι χαρακτήρες;
- Πώς χειρίστηκαν οι διάφοροι ηθοποιοί την κατάσταση;
- Θα είχατε κάνει κάτι διαφορετικό, αν ναι γιατί δεν μεσολαβήσατε (αλλάξατε θέση με τον ηθοποιό);
- Τι θα μπορούσε να συμβεί στην πραγματική ζωή αν συνέβαινε μια τέτοια κατάσταση;
- Οι παρεμβάσεις όσων ενεπλάκησαν βελτίωσαν την κατάσταση;
- Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να είχατε κάνει κάτι διαφορετικό; Τι; Γιατί;
- Τι μάθατε από αυτές τις καταστάσεις/σενάρια;
- Πώς θα μπορούσατε να προστατεύσετε ή να βοηθήσετε τους στενούς σας φίλους ή την οικογένειά σας από το να πέσουν θύματα της ριζοσπαστικοποίησης και των εξτρεμιστικών ομάδων;

Ο εκπαιδευτής συνοψίζει τις εισηγήσεις των συμμετεχόντων και τους επικροτεί για τα θεατρικά έργα. Στη συνέχεια, τονίζει τη σημασία της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης ανάμεσα στους νέους και τον τρόπο με τον οποίο η χρήση διαφορετικών δημιουργικών μεθόδων μπορεί να βοηθήσει στη διάχυση του μηνύματος.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Αυτοκόλλητη ταινία, Φορητός Υπολογιστής, προτζέκτορας και οθόνη.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Sappa, V., & Barabasch, A. (2020). Τεχνική θεάτρου φόρουμ για την προώθηση της δημιουργικής και ενεργητικής επίλυσης προβλημάτων: μεταξύ των ενεργών εκπαιδευτικών. *Journal of Adult and Continuing Education*, 26(1), 43-60. <https://doi.org/10.1177/1477971419842884>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Ο εκπαιδευτής πρέπει να παρουσιάσει στους συμμετέχοντες τη μέθοδο του θεάτρου φόρουμ σε περίπτωση που δεν την έχουν ξανακούσει. Όλες οι οδηγίες για την εργασία πρέπει να είναι σαφείς, ώστε οι συμμετέχοντες να επινοήσουν δημιουργικά έργα και να είναι ευέλικτοι στην αλλαγή ρόλων όταν χρειάζεται (π.χ. να εισέλθουν στο έργο από το κοινό).

2.11. Πες την αλήθεια στην εξουσία

Τίτλος εργαστηρίου: Πες την αλήθεια στην εξουσία

Διάρκεια: 150 λεπτά

Υπόβαθρο:

Οι κυβερνητικές αρχές αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις στο έργο τους για την αντιμετώπιση των αναγκών των τοπικών κοινοτήτων. Είναι απαραίτητο η κοινότητα να είναι ενεργή και οι ακτιβιστές να ξεκινούν συναντήσεις ή άλλες δραστηριότητες που τους επιτρέπουν να λένε την αλήθεια σε αυτούς που βρίσκονται στην εξουσία. Οι τοπικές κοινότητες και οι κοινοτικοί ηγέτες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες πρόληψης, αποριζοσπαστικοποίησης και ένταξης. Αποτελούν το σημείο αναφοράς που χρησιμοποιούν πολλές ριζοσπαστικές ομάδες για αφηγήσεις που υποκινούν το μίσος, τις διακρίσεις, τον ρατσισμό και πολλές φορές τη βία. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να απευθυνθούμε στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στους ηγέτες των κοινοτήτων ώστε να συμμετέχουν περισσότερο σε πολιτικές, στρατηγικές και δράσεις που θα συμβάλουν στη μείωση των προκλήσεων της ριζοσπαστικοποίησης στην κοινότητα.

Οι επιτυχημένες πρωτοβουλίες πρόληψης και καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης πρέπει να είναι τοπικά καθοδηγούμενες, διότι προσφέρουν την απαραίτητη γνώση του τοπικού πλαισίου, της κουλτούρας και των κοινοτικών αναγκών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω ανοιχτού, περιεκτικού και ειλικρινούς διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων και των μελών της κοινότητας, καθώς και μέσω της οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Είναι απαραίτητη η εμπλοκή διαφορετικών κλάδων και ηγεσιών σε διαφορετικά επίπεδα. Για τη δημιουργία μιας πιο βιώσιμης προσέγγισης, οι ηγέτες θα πρέπει να περιλαμβάνουν γυναίκες, άτομα πρότυπα σε διάφορους τομείς/τομείς, ακαδημαϊκούς/συγγραφείς, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κ.λπ.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να είναι ευέλικτοι όταν απευθύνονται σε τοπικά ζητήματα σε διάφορους ενδιαφερόμενους μέσω δραστηριοτήτων συνηγορίας, δημιουργώντας χώρο για την ανάπτυξη προτάσεων και παρουσιάσεων.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Χρήση της δημιουργικότητας των συμμετεχόντων για τον σχεδιασμό μιας συγκεκριμένης πρότασης για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης,
- Να εξασκηθούν στη μέθοδο της συνομιλίας σε ασανσέρ για να παρουσιάσουν κοινοτικά ζητήματα σε διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς,
- Να ενθαρρύνει την ομαδική εργασία και την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων,
- Να αναπτύξει τις ικανότητες των συμμετεχόντων να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην κοινότητα.

Ικανότητες:

- Αναλυτικές δεξιότητες,
- Επικοινωνία,
- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Ικανότητα γραμματισμού,
- Προσωπικές, κοινωνικές, μαθησιακές ικανότητες,
- Οργανωτικές δεξιότητες,
- Ομαδική εργασία,

- Δεξιότητες δημόσιας ομιλίας.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Συνομιλία σε ασανσέρ – εργασία σε ομάδες,
- Παρουσιάσεις και Συζήτηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στο εργαστήριο (5 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο και τους εισάγει στην ατζέντα και τα θέματα που θα καλυφθούν.

II. Συνομιλία σε ασανσέρ: Εργασία σε ζευγάρια (50 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες καλούνται να φανταστούν ότι τους δόθηκε η ευκαιρία να συναντηθούν με έναν από τους κορυφαίους πολιτικούς/κοινοτικούς ή θρησκευτικούς ηγέτες και να τους δώσουν μια ευκαιρία 3 λεπτών για να τους μιλήσουν για τις προκλήσεις της ριζοσπαστικοποίησης των νέων και την πρότασή τους για την αντιμετώπισή τους.

Οι συμμετέχοντες θα εργαστούν σε ζευγάρια και θα έχουν στη διάθεσή τους 60 λεπτά για να προετοιμάσουν μια 3λεπτη παρουσίαση, όπου θα εκφράζουν μια συγκεκριμένη ανάγκη ή κενό που οδηγεί στη ριζοσπαστικοποίηση των νέων στην κοινότητά τους και την πρότασή τους για την αντιμετώπισή της/μείωση της. Θα πρέπει να γράψουν μια πρόταση 1 σελίδας το πολύ για το συγκεκριμένο θέμα έρευνας/πρόβλημα, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει το ιστορικό, την εισαγωγή του προβλήματος & τις προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος. Κάθε ζεύγος εργασίας αποφασίζει πώς θα παρουσιάσει από κοινού την παρουσίαση και την πρόταση σε 5 λεπτά και πώς θα μοιράσει την παρουσίαση μεταξύ τους.

III. Παρουσιάσεις (55 λεπτά)

Μετά την εργασία, οι συμμετέχοντες καλούνται να κάνουν μια παρουσίαση. Πριν ξεκινήσουν, οι συμμετέχοντες θα αναφέρουν το ρόλο του προσώπου που θα συναντήσουν και γιατί επέλεξαν αυτό το πρόσωπο/ρόλο. Οι διάφορες προτάσεις παρουσιάζονται σε μια τελετή λήξης, όπου ο εκπαιδευτής μπορεί να παίξει το ρόλο του υπεύθυνου χάραξης πολιτικής/του ηγέτη της κοινότητας, να ακούσει τις ομιλίες των συμμετεχόντων και να τους δώσει μερικές προτάσεις για να απαντήσει ή να τους κάνει ερωτήσεις αν κάποιο από τα σημεία που έθεσαν δεν ήταν σαφές.

IV. Συζήτηση (40 λεπτά)

Στο τέλος όλων των παρουσιάσεων, ο εκπαιδευτής συζητά με τους συμμετέχοντες τις εντυπώσεις τους από τις διάφορες παρουσιάσεις/ομιλίες που άκουσαν, θέτοντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι σας άρεσε περισσότερο;
- Ήταν τα θέματα/ζητήματα παρόμοια στις διάφορες παρουσιάσεις;
- Προτάθηκαν καινοτόμες/δημιουργικές ιδέες που θα θέλατε να εφαρμόσετε στην κοινότητά σας;

Ο εκπαιδευτής ολοκληρώνει το εργαστήριο τονίζοντας τη σημασία της ευελιξίας κατά την αντιμετώπιση τοπικών ζητημάτων σε διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς μέσω δράσεων συνηγορίας, ειδικά για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων.

Απαιτούμενα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Ένα σκηνικό με 3 καρέκλες και ένα μικρό τραπέζι - ο τόπος συνάντησης/το γραφείο του ατόμου που πρόκειται να συναντήσουν οι συμμετέχοντες, χρονομετρητής/ χρονόμετρο (τηλέφωνο).

Συστάσεις για μελλοντικούς εκπαιδευτές που θα αναπαράγουν τη συνεδρία:

- Ο εκπαιδευτής μπορεί να εισάγει την έννοια του Elevator pitch στους συμμετέχοντες σε περίπτωση που δεν την έχουν ακούσει πριν. Όλες οι οδηγίες για την άσκηση θα πρέπει να είναι σαφείς, ώστε οι συμμετέχοντες να βρουν πρωτότυπες και συγκεκριμένες προτάσεις στο πλαίσιο της εργασίας τους.

2.12. Αντί-ριζοσπαστικοποίηση: μαθαίνοντας από τις εμπειρίες της κοινότητάς μας

Τίτλος εργαστηρίου: Αντι-ριζοσπαστικοποίηση: μαθαίνοντας από τις εμπειρίες της κοινότητάς μας

Διάρκεια: 90 λεπτά

Υπόβαθρο:

Είναι σημαντικό να μαθαίνεις για ένα συγκεκριμένο θέμα με πρακτικό τρόπο. Η μέθοδος της μάθησης από εμπειρογνώμονες προσκεκλημένους ομιλητές χρησιμοποιείται πολύ συχνά από πολλά ιδρύματα και/ή οργανισμούς. Γνωρίζοντας ότι το θέμα της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης είναι σημαντικό για τη ζωή της κοινότητας, το εργαστήριο αυτό έχει σχεδιαστεί για να μοιραστούν τις γνώσεις τους οι εμπειρογνώμονες και να συναντηθούν για να παράσχουν στους συμμετέχοντες βασικές γνώσεις και πρακτικές δραστηριότητες που μπορούν να προωθήσουν ένα περιβάλλον καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης στο μέλλον. Η συμμετοχή των εν λόγω εμπειρογνομώνων σε ένα μαθησιακό ταξίδι στο δρόμο της υπεράσπισης της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης είναι σημαντική, δεδομένου ότι μπορούν να τονίσουν τη σημασία της κατανόησης του συγκεκριμένου πλαισίου και των παραγόντων της ριζοσπαστικοποίησης σε διαφορετικά περιβάλλοντα, να παρουσιάσουν μελέτες περιπτώσεων ή πραγματικά παραδείγματα προσπαθειών καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης και επανένταξης, συμπεριλαμβανομένων τόσο των επιτυχιών όσο και των προκλήσεων, καθώς και να μοιραστούν τα διδάγματα που αντλήθηκαν από προηγούμενα προγράμματα, επισημαίνοντας αποτελεσματικές στρατηγικές και πιθανές παγίδες προς αποφυγή. Η δραστηριότητα θα προσφέρει αρκετό χώρο και χρόνο για την κάλυψη θεμάτων όπως η αξιολόγηση και η παρακολούθηση, δηλαδή η συζήτηση μεθοδολογιών και δεικτών για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων αποριζοσπαστικοποίησης και επανένταξης, καθώς και η συζήτηση των προκλήσεων και των δεοντολογικών προβληματισμών που συνδέονται με τις προσπάθειες αποριζοσπαστικοποίησης και επανένταξης, όπως η διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων, η αντιμετώπιση ενδεχόμενου στίγματος και η διαχείριση ενδεχόμενων κινδύνων. Το τελευταίο μέρος της συνεδρίας είναι αφιερωμένο σε ερωτήσεις και συζητήσεις σχετικά με τις γνώσεις που μοιράστηκαν και τις πρακτικές που παρουσιάστηκαν, όπου οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν περισσότερες πληροφορίες.

Σκοπός του εργαστηρίου: Να δημιουργηθεί χώρος για την απόκτηση γνώσεων σχετικά με δραστηριότητες και πρακτικές κατά της ριζοσπαστικοποίησης μέσω έμπειρων οργανώσεων ή ατόμων που έχουν επηρεαστεί, καθώς και να συζητηθεί ο ρόλος των νέων στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

Στόχοι του εργαστηρίου:

- Να τονιστεί η σημασία των πρωτοβουλιών κατά της ριζοσπαστικοποίησης,
- Να μάθουν για τις προκλήσεις και τις διαδικασίες οργάνωσης δραστηριοτήτων κατά της ριζοσπαστικοποίησης στην τοπική κοινότητα,
- Να παρέχει χώρο για μάθηση μέσω έμπειρων οργανώσεων ή ατόμων που έχουν επηρεαστεί,
- Να αναπτύξουν τις ικανότητες των συμμετεχόντων να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην κοινότητα.

Ικανότητες:

- Επικοινωνία,

- Κριτική και δημιουργική σκέψη,
- Προσωπικές, κοινωνικές και μαθησιακές ικανότητες,
- Ικανότητα του Πολίτη.

Μεθοδολογία και μέθοδοι:

- Επισκέπτης ομιλητής – συνάντηση με έμπειρους οργανισμούς για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και/ή με άτομα που έχουν επηρεαστεί,
- Συζήτηση.

Ροή εργαστηρίου:

I. Εισαγωγή στη δραστηριότητα (15 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής τονίζει ότι αυτή η συνάντηση/συνέντευξη θα επιτρέψει στους συμμετέχοντες να συζητήσουν με έναν εμπειρογνώμονα τις προκλήσεις της επανένταξης και της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης, ποια είναι ορισμένα από τα εργαλεία που χρησιμοποιούν, πώς μοιάζει και τι περιλαμβάνει η διαδικασία καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης, πώς θα μπορούσαν οι φίλοι και η οικογένεια να συμβάλουν σε αυτό το έργο- ποια είναι τα σημάδια που επιβεβαιώνουν ότι ένα άτομο ριζοσπαστικοποιείται (ειδικά όταν δεν είναι το κλισέ του «αφήνω μούσι», δεν πίνω/βγαίνω έξω, δεν βγαίνω ραντεβού, κλπ).

II. Ώρα συνάντησης (45 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να έχουν μια 45λεπτη συζήτηση με έναν προσκεκλημένο έμπειρο/γνώστη του θέματος. Υπάρχει ένας κατάλογος οργανώσεων (παρακάτω) με τους οποίους οι εκπαιδευτές θα μπορούσαν να επικοινωνήσουν για να ζητήσουν έναν τοπικό σύνδεσμο/εντοπιστικό σημείο στην πόλη τους ή σε κοντινή απόσταση για να προσκαλέσουν έναν εκπρόσωπο να μιλήσει προσωπικά στους συμμετέχοντες ή να οργανώσουν μια κλήση Zoom με το άτομο αυτό για 45 λεπτά όπου μπορεί να μιλήσει για το έργο/τις εμπειρίες/τις περιπτώσεις του κ.λπ. και άλλα 45 λεπτά για ερωτήσεις και απαντήσεις από τους συμμετέχοντες..

Λίστα Οργανισμών:

- Αυστρία: EUISA– Ευρωπαϊκή Ένωση Ανεξάρτητων Φοιτητών και Ακαδημαϊκών (European Union of Independent Students and Academics)
- Τσεχική Δημοκρατία: ERUDITIO PUBLICA o.p.s.
- Δανία: Back onTrack – Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης / Τμήμα της Υπηρεσίας Φυλακών και Επιτήρησης (Ministry of Social Affairs and Integration / Department of the Prison and Probation Service)
- Φινλανδία: HelsinkiMissio, Aggredi France: Tarjama
- Γερμανία: Cultures Interactive e.V. EUISA - Ευρωπαϊκή Ένωση Ανεξάρτητων Φοιτητών και Ακαδημαϊκών, Gangway – Straßensozialarbeit στο Βερολίνο (Κοινωνική Εργασία δρόμου στο Βερολίνο) ufuq.de – Jugendkultur, Religion und politische Bildung in der Einwanderungsgesellschaft (Νεανική κουλτούρα, θρησκεία και αγωγή του πολίτη στις μεταναστευτικές κοινωνίες) Verein zur Förderung akzeptierender Jugendarbeit e.V. (Σύνδεσμος για την προώθηση της εργασίας στον τομέα της νεολαίας με βάση την αποδοχή) Violence Prevention Network e.V
- Ουγγαρία: Foresee Research Group Nonprofit Ltd.
- Δημοκρατία της Ιρλανδίας: Συνεργασία με το Ιρλανδικό Κέντρο Glencree για την Ειρήνη και τη Συμφιλίωση (Co-operation Ireland Glencree Centre for Peace and Reconciliation)

- Ιταλία: EXIT S.C.S. Onlus Libera. Associazioni Nomi e Numeri contro le mafie (Libera. Ενώσεις, ονόματα και αριθμοί κατά της μαφίας)
- Ολλανδία: Stichting voor Interculturele Participatie en Integratie (Ίδρυμα Διαπολιτισμικής Συμμετοχής και Ένταξης), Straathoekwerk (StreetCornerWork) στο Zaanstad
- Πολωνία: Σύλλογος "Ποτέ ξανά (Never Again Association)
- Σλοβακία: Κέντρο Ευρωπαϊκών και Βορειοατλαντικών Υποθέσεων (Centre for European and North Atlantic Affairs)
- Σουηδία: Fryshuset, Passus
- Ηνωμένο Βασίλειο: Active Change Foundation Northern Ireland Association for the Care and Resettlement of Offenders Race on the Agenda The RecoRa Institute Sankofa – 7EYouth Academy West London Initiative

III. Συζήτηση (30 λεπτά)

Ο εκπαιδευτής ξεκινά μια συζήτηση για την εμπειρία και τη γνώση που αποκτήθηκε από τον ομιλητή, κάνοντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποια ήταν τα βασικά συμπεράσματα από την ομιλία του προσκεκλημένου ομιλητή;
- Υπήρχαν σημεία που ανέφερε ο ομιλητής με τα οποία συμφωνείτε ή διαφωνείτε; Γιατί;
- Ποια πρακτικά μέτρα μπορούμε να λάβουμε για να συμβάλουμε στις προσπάθειες καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης;
- Πώς μπορούν οι νέοι να συμμετάσχουν στη δημιουργία κοινοτήτων με περισσότερη ενσωμάτωση και κατανόηση;

Απαραίτητα Υλικά: Flip-chart, χαρτιά flip-chart, Μαρκαδόροι, Στυλό, χαρτιά Post-it σε διαφορετικά χρώματα, Φορητός Υπολογιστής και λινκ του Zoom (αν έχει σύνδεση), Οθόνη, 2 φορητά μικρόφωνα, Ηχεία για το Φορητό Υπολογιστή.

Υποστηρικτικά κείμενα και περαιτέρω ανάγνωση:

- Πηγή για τη λίστα των οργανισμών: EUROPEAN NETWORK OF DERADICALISATION <https://vaja-bremen.de/wp-content/uploads/2015/04/enod-report-2014-english.pdf>

Προτάσεις προς μελλοντικούς εκπαιδευτές για εμπλουτισμό της δραστηριότητας:

- Είναι σημαντικό να έχουν προσκληθεί 2 οργανισμοί/ιδιώτες για αυτή τη δραστηριότητα. Επίσης, ένα εφεδρικό σχέδιο σε περίπτωση που ένας από αυτούς ακυρώσει την τελευταία στιγμή θα μπορούσε να είναι χρήσιμο - επίσκεψη σε άλλο ίδρυμα ή οργανισμό ή οργάνωση μιας δραστηριότητας περιπάτου και συζήτησης.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Εικόνες που χρησιμοποιούνται στο εργαστήριο πάνω στα Μέσα Επικοινωνίας και Ριζοσπαστικοποίηση

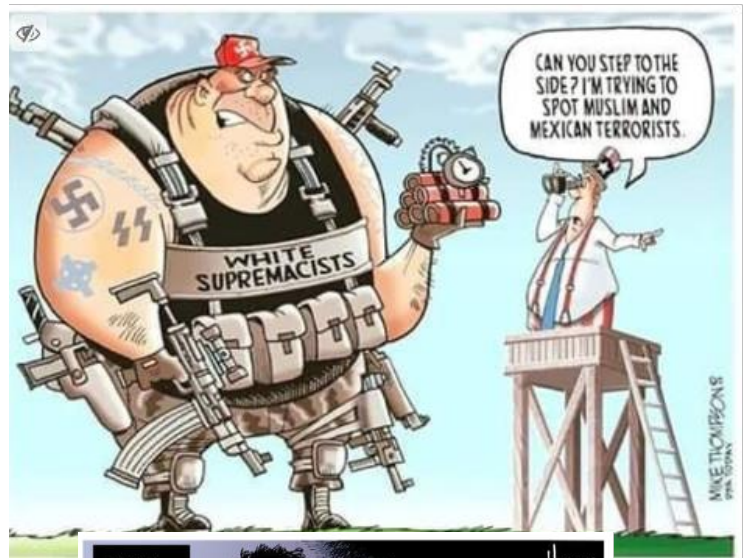
Πηγή: google – Λέξεις κλειδιά: radicalisation, media, right-wing, jihadism

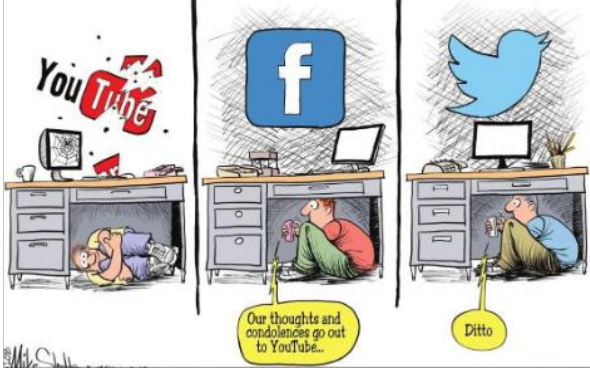

for what is the
to be best in an
point of view.
Radicalism
political orien
tationary

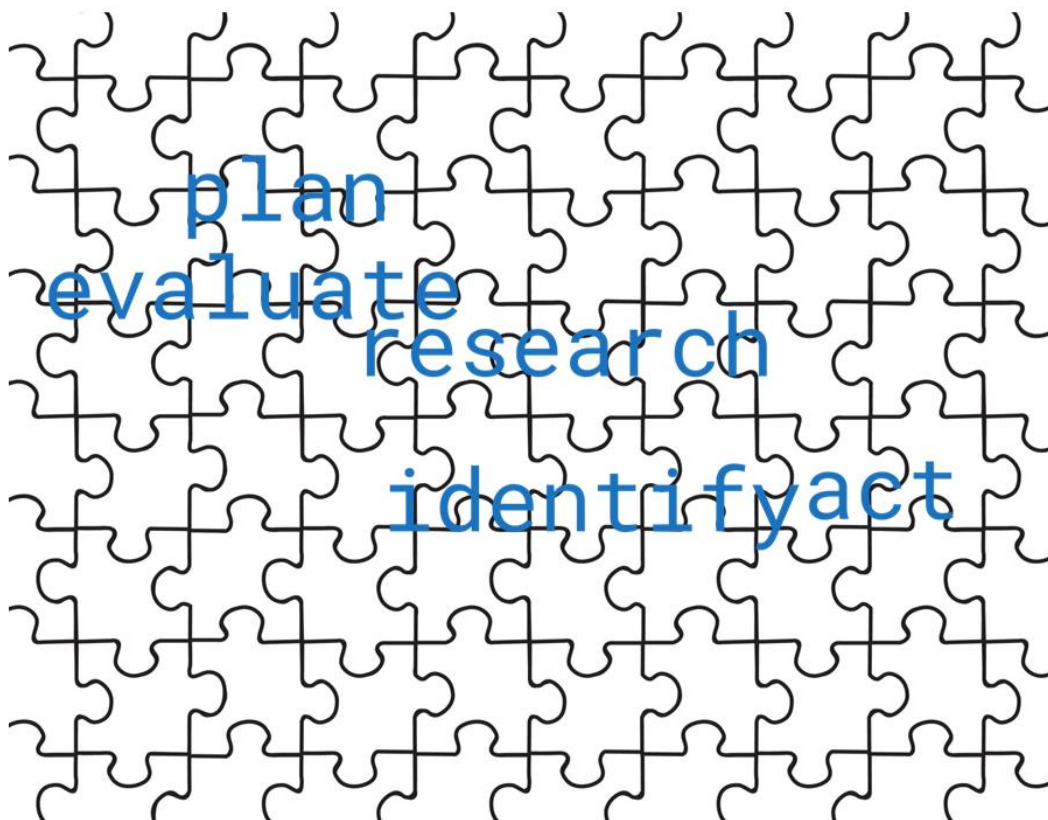
OPPRESSIVE SOCIAL MEDIA CENSORSHIP POLICIES TRIGGER VIOLENCE!

Παράρτημα 2: Παζλ Υπεράσπισης για τη δραστηριότητα «Παζλ για να λάμψεις»

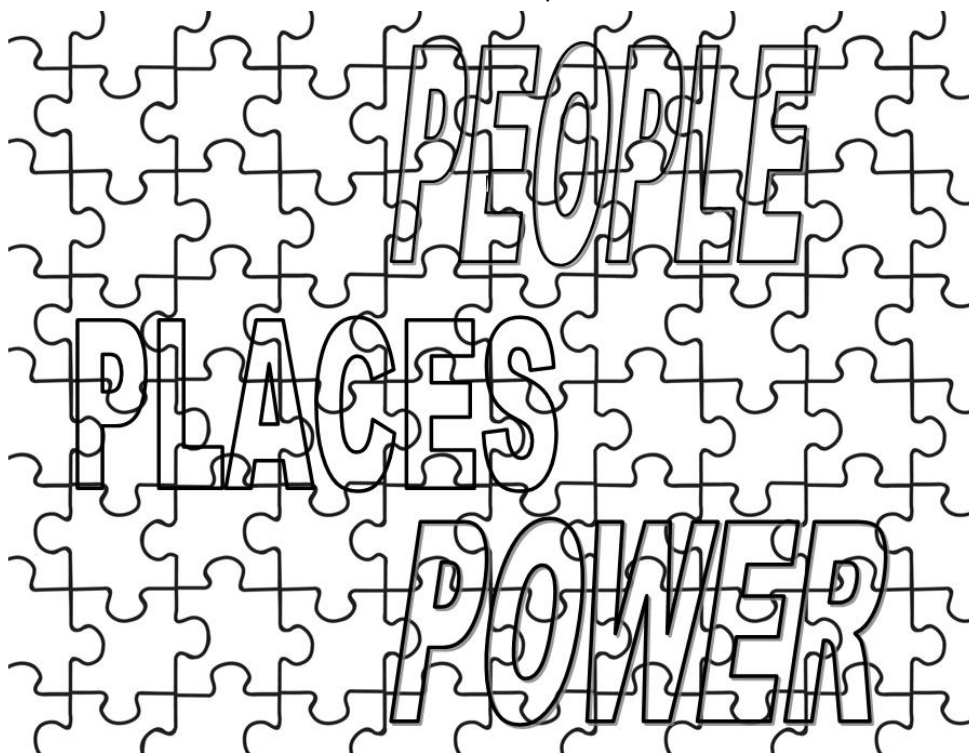
Ομάδα 1

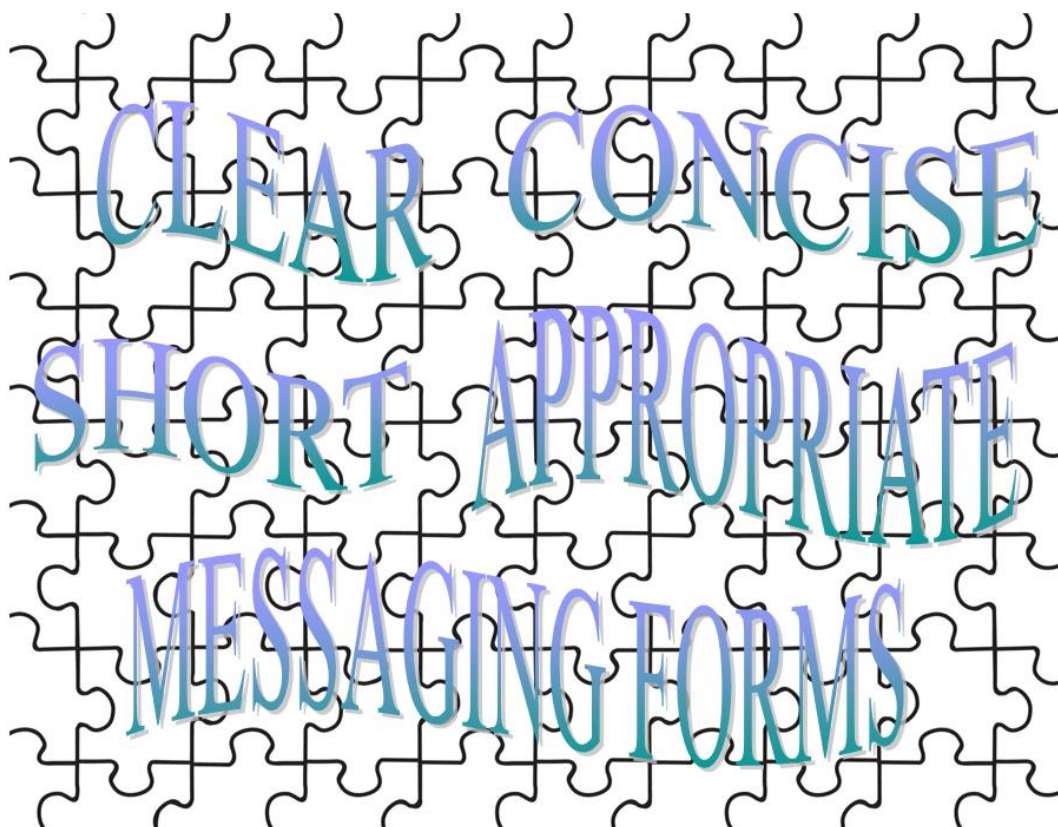
Ομάδα 2

Ομάδα 3

Ομάδα 4

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Augustė Taruškaitė & Marko Paunović, "Εγχειρίδιο εργαλείων Iye-Labs. Εγχειρίδιο για τη λήψη αποφάσεων στους τομείς της κοινωνικής ένταξης και της νεολαίας", 2019. Αναθεωρήθηκε 27 Ιουνίου, 2023.
- Stefan Manevski, Berna Xhemajli, Pavle Jevdic, Predrag Tomašević, Marko Paunović, Maria Nomikou, Evangelia Pazarzi, Danijela Matorcevic & Čedo Velašević, «Εγχειρίδιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης των νέων στην Ευρώπη», 2023. Αναθεωρήθηκε στις 28 Ιουνίου, 2023.
- Wanda Alarcon Ferraguto, Gabriella Civico & Maram Anbar, «Εγχειρίδιο Εναλλακτικών Αναζητήσεων για τους Νέους», 2019. Αναθεωρείται στις 29 Ιουνίου 2023. Francis, M. (2011). Τι προκαλεί τη ριζοσπαστικοποίηση; Κύριες γραμμές συναίνεσης σε πρόσφατη έρευνα. <https://radicalisationresearch.org/research/francis-2012-causes-2/>

ΕΚΔΟΤΗΣ:

 Outreach
Hannover

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΚΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΚΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.